

Bosna i Hercegovina Ekonomski trendovi

Januar - septembar 2018. godina

Sadržaj :

I.	REALNI SEKTOR	7
	Ekonomski rast	7
	Industrijska proizvodnja	9
	Prerađivačka industrija	10
	Energetski sektor	11
	Maloprodaja	12
	Građevinarstvo	12
	Transport	13
	Tržište rada u BiH	14
	Nezaposleni	15
	Plate	15
	Penzije	16
II.	JAVNE FINANSIJE	18
	Indirektni porezi	18
	Direktni porezi	21
	Javni dug	22
	Centralna vlada	24
III.	CIJENE, MONETARNI I FINANSIJSKI SEKTOR	26
	Cijene	26
	Monetarni sektor u BiH	27
	Bankarski sektor u BiH	29
	Tržište Kapitala	33
IV.	VANJSKI SEKTOR	37
	Platni bilans	37
	Pregled vanjske trgovine	38
	Izvoz roba	39
	Uvoz roba	40
	Vanjskotrgovinski deficit	41
V.	DIREKTNA STRANA ULAGANJA	44
	DODATAK	47

PRILOZI

Tabela 1: Industrijska proizvodnja u BiH
Tabela 2: Industrijska proizvodnja u FBiH
Tabela 3: Industrijska proizvodnja u RS
Tabela 4: Realni sektor- industrija i usluge
Tabela 5: Realni sektor po entitetima
Tabela 6: Tržište rada
Tabela 7: Rast i struktura monetarnih agregata (kraj perioda)
Tabela 8: Indeks potrošačkih cijena (CPI)
Tabela 9: Rast i sektorska struktura kredita
Tabela 10: Rast i sektorska struktura depozita
Tabela 11: Kamatne stope na kredite stanovništvu u KM
Tabela 12: Kamatne stope na kredite nefinancijskim poduzećima u KM
Tabela 13: Kamatne stope na depozite
Tabela 14: Uvoz i izvoz roba u BiH prema HS klasifikaciji
Tabela 15: Glavni trgovinski partneri
Tabela 16: Platni bilans u K3

SPISAK GRAFIKONA:

Grafikon 1: Stope rasta BDP-a po zemljama za period januar-septembar 2018. godine (g/g)	7
Grafikon 2: Pregled strukture ekonomskog rasta u BiH za period januar-septembar 2018 po glavnim komponentama (rast g/g).....	8
Grafikon 3: Pregled kretanja industrijske proizvodnje u BiH u periodu januar-septembar 2018. godine.....	10
Grafikon 4: Pregled kretanja proizvodnje u prerađivačkoj industriji za period januar-septembar 2018. godine po zemljama (stopa rasta g/g).....	10
Grafikon 5: Pregled kretanja proizvodnje u okviru prerađivačke industrije po granama (stopa rasta g/g)	11
Grafikon 6: Pregled kretanja u sektoru za period januar-septembar 2018 (GWh i stope rasta g/g).....	11
Grafikon 7: Ukupna trgovina na malo u BiH – K1-K3 (rast u % - g/g)	12
Grafikon 8: Građevinski radovi u BiH u periodu K1-K3 (rast g/g u %)	13
Grafikon 9: Prevoz robe i putnika u BiH – u 2018. godini (rast g/g u %)	13
Grafikon 10: Stope rasta broja zaposlenih lica u BiH prema KD (poređenje I-IX 2018/I-IX 2017).....	15
Grafikon 11: Prosječna neto plata u BiH	16
Grafikon 12: Prosječna penzija u BiH, stope rasta g/g	17
Grafikon 13: Rast neto prihoda od indirektnih poreza u 2018. godini (u %).....	18
Grafikon 14: Rast prihoda od akciza na naftu i duvan u 2018. godini (u %).....	20
Grafikon 15: Udio raspoređenih prihoda u bruto prihodima u periodu januar - septembar 2018. godine	20
Grafikon 16: Rast prihoda od direktnih poreza, doprinosa i ostalih prihoda (u %)	21
Grafikon 17: Unutrašnji i vanjski dug u periodu januar - septembar u milionima KM	22
Grafikon 18: Stanje unutrašnjeg duga prema nosiocima u periodu januar - septembar u milionima KM	23
Grafikon 19: Zaduženost opšte vlade BiH kroz komercijalno zaduživanje (u %)	24
Grafikon 20: Fiskalni bilans konsolidovane centralne vlade BiH	25
Grafikon 21: Indeks potrošačkih cijena u BiH I-IX 2018/I-IX 2017	27
Grafikon 22: Ukupna novčana masa na kraju septembra 2018 godine, stope rasta g/g - pregled po komponentama	27
Grafikon 23: Prosječan saldo računa obaveznih rezervi	28
Grafikon 24: Stope rasta komponenti bruto deviznih rezervi u periodu IX 2018/IX 2017	28
Grafikon 25: Neto štednja po sektorima (u mil. KM, stanje na kraju razdoblja)	30
Grafikon 26: Sektorska struktura kredita	30
Grafikon 27: Nekvalitetni krediti (C-E) fizičkih i pravnih osoba (u mil. KM)	31
Grafikon 28: Sektorska struktura depozita	31
Grafikon 29: Kretanje prosječne EKS na kredite u BiH	32
Grafikon 30: Kretanje prosječne EKS na depozite u BiH	32
Grafikon 31: Kretanje vrijednosti indeksa u svijetu u 2016.,2017. i 2018. god.	33
Grafikon 32: Promet na SASE 2017. i 2018.god. u mil. KM	34
Grafikon 33: Promet na BLSE u 2017. i 2018. god. u mil.KM	35
Grafikon 34: Kapitalizacija u mlrd. KM i stopa rasta u % na SASE i BLSE.....	35
Grafikon 35: Kapitalizacija u regionu u mlrd. EUR	36
Grafikon 36: Uporedno kretanje deficita tekućeg računa BiH i vanjskotrgovinskog deficita u periodu K1-K3 po godinama ..	37
Grafikon 37: Tekući prilivi/odlivi novca i doznake radnika iz inostranstva u periodu K1-K3 po godinama	38
Grafikon 38: Pregled kretanja bh. vanjskotrgovinske robne razmjene za period januar- septembar 2018. godine (nominalni iznosi i stope rasta g/g)	39
Grafikon 39: Struktura bh. robnog izvoza u periodu januar-septembar 2018. godine po zemljama	40
Grafikon 40: Struktura bh. robnog uvoza u periodu januar-septembar 2018. godine po zemljama	41
Grafikon 41: Struktura bh. vanjskotrgovinskog robnog deficita u periodu januar-septembar 2018. godine po zemljama	42
Grafikon 42: Ukupno SDU u svijetu u milijardama USD	44
Grafikon 43: Ulaganja u BiH po kvartalima (u mil. KM).....	44
Grafikon 44: Najznačajnija ulaganja u BiH po djelatnostima u prva tri kvartala 2018. godine (u mil. KM).....	45
Grafikon 45: Najznačajnija ulaganja u BiH po zemljama i godinama u mil. KM	45

SPIŠAK TABELA:

Tabela 1: Naplata i raspodjela prihoda od indirektnih poreza (rast g/g u % ako nije drugačije naznačeno)	19
Tabela 2: Prihodi od direktnih poreza, doprinosa, taksi, naknada i sl.....	21
Tabela 3: Finansijski rezultat bankarskog sektora u BiH na kraju perioda	29
Tabela 4: Klasifikacija kredita prema kvaliteti.....	31
Tabela 5: Promjena vrijednosti (u %) vodećih berzanskih indeksa u svijetu	33
Tabela 6: Promjena vrijednosti (u % g/g) indeksa na SASE i BLSE	34
Tabela 7: Pregled bh. vanjskotrgovinske robne razmjene za period januar-septembar 2018. godine po HS klasifikaciji (nominalni iznosi i stope rasta)	43
Tabela 8: Kreditni rejting BiH i zemalja u okruženju na kraju prvog polugodišta 2018. god.....	46

LISTA SKRAĆENICA:

ARS	– Anketa o radnoj snazi	OR	– Obavezne rezerve
BATX	– Bosnian Traded Index	PB	– Platni bilans
BD	– Brčko Distrikt	PDV	– Porez na dodanu vrijednost
BDP	– Bruto domaći proizvod	PIF	– Privatizacijski investicijski fond
BDV	– Bruto dodana vrijednost	PJI	– Program javnih investicija
BHAS	– Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine	SASE	– Sarajevska berza
BIFX	– Indeks bosanskih investicijskih fondova	SASX-10	– Indeks rezultata 10 najboljih kompanija listiranih na Sarajevskoj berzi
BiH	– Bosna i Hercegovina	SB	– Svjetska banka
BLSE	– Banjalučka berza	SEE	– Jugoistočna Evropa
CBBiH	– Centralna banka Bosne i Hercegovine	SIPA	– Državna agencija za istrage i zaštitu
CEFTA	– Srednjoevropski sporazum o slobodnoj trgovini	SMTK	– Standardna međunarodna trgovinska klasifikacija
CPI	– Indeks potrošačkih cijena	SOR	– Srednjoročni okvir rashoda
DOB	– Dokument okvirnog budžeta	SRS	– Srednjoročna razvojna strategija
DSU	– Direktna strana ulaganja	SSP	– Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju
EBRD	– Evropska banka za obnovu i razvoj	SST	– Sporazum o slobodnoj trgovini
EC	– Evropska komisija	SVF	– Statistika vladinih finansija
EKS	– Efektivna kamatna stopa	UIO	– Uprava za indirektno oporezivanje BiH
ERS-10	– Indeks dizajniran za prikaz rezultata 10 kompanija iz sistema Elektroprivrede RS	USAID	– Agencija Sjedinjenih Američkih Država za međunarodni razvoj
EU	– Evropska unija	P1	– Prva polovina godine
FBiH	– Federacija Bosne i Hercegovine	P2	– Druga polovina godine
FIRS	– Indeks investicijskih fondova RS	K1	– Prvi kvartal godine
FISIM	– Usluge finansijskog posredovanja indirektno mjerene	K2	– Drugi kvartal godine
JR UIO	– Jedinstveni račun Uprave za indirektno oporezivanje	K3	– Treći kvartal godine
KM	– Konvertibilna marka (međunarodni standard ISO 4217)	K4	– Četvrti kvartal godine
MMF	– Međunarodni monetarni fond	M0	– Rezervni novac
MVTEO	– Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa	M1	– Transakcijski novac
OMA	– Odjel za makroekonomsku analizu Upravnog odbora Uprave za indirektno oporezivanje	M2	– Novac u širem smislu
		QM	– Kvazinovac
		mKM	– Milioni KM
		g/g	– Stopa rasta koja podrazumijeva promjenu u odnosu na isti period prethodne godine
		m/m	– stopa rasta koja podrazumijeva promjenu u odnosu na prethodni mjesec tekuće godine

GLAVNI EKONOMSKI POKAZATELJI U BiH - godišnji pokazatelji

	2014	2015	2016	2017	2018*
Nominalni BDP BiH (u milionima KM)	28.335	29.695	31.034	32.510	34.034*
Nominalna stopa rasta (u %)	0,3%	4,8%	4,5%	4,8%	4,7%*
Realna stopa rasta (u %)	0,6%	4,1%	3,4%	3,4%	3,3%*
Stanovništvo (hiljade)	3.526	3.518	3.518	3.518	3.518
BDP per capita (u KM)	8.009	8.441	8.821	9.241	9.674
Broj nezaposlenih u BiH (u hiljadama)	549,5	541,8	521,4	489,4	451,7
Prosječne neto plate u BiH (u KM)	830	830	838	851	879
CPI (indeks potrošačkih cijena)	-0,9%	-1,0%	-1,1%	1,3%	1,4%
Konsolidirani budžet BiH ** (u % BDP-a)					
Tekući prihodi	42,2%	41,5%	41,1%	41,7%	-
Tekući rashodi	40,1%	39,0%	37,6%	36,9%	-
Štednja (Bruto operativni bilans)	2,2%	2,5%	3,5%	4,8%	-
Javne investicije (Transakcije u nefinansijskim sredstvima)	4,1%	1,9%	2,3%	2,4%	-
Suficit/Deficit (Neto pozajmljivanje(+)/zaduživanje(-))	-2,0%	0,6%	1,2%	2,5%	-
Vanjski javni dug	30,9%	30,4%	28,6%	25,1%	-
Novac i krediti** (u % BDP-a)					
Novac u širem smislu (M2)	60,9%	62,8%	65,1%	68,0%	-
Kreditiranje privatnog sektora ⁽¹⁾	52,7%	51,5%	51,1%	52,8%	-
Platni bilans**					
Saldo tekućeg računa u milionima KM	-1.996	-1.505	-1.386	-1.468	-1.488*
U % BDP-a	-7,0%	-5,1%	-4,5%	-4,5%	-4,4%*
Trgovinski bilans**	-6.195	-5.273	-4.978	-5.122	-5.115*
Izvoz roba i usluga (u milionima KM)	9.295	9.967	10.657	12.574	13.976*
(stopa rasta u %)	2,9%	7,2%	6,9%	18,0%	11,2%*
Uvoz roba i usluga (u milionima KM)	15.490	15.240	15.635	17.696	19.091*
(stopa rasta u %)	6,8%	-1,6%	2,6%	13,2%	7,9%*
Bilans roba i usluga (u % BDP-a)	-21,9%	-17,8%	-16,0%	-15,8%	-15,0%*
Bruto devizne rezerve**					
U milionima KM	7.825,6	8.606,3	9.531,1	10.556,6	-
U mjesecima uvoza roba i usluga	6,1	6,8	7,3	7,2	-
Servisiranje vanjskog javnog duga**					
U milionima KM	769,5	592,9	735,4	995,3	-
U % izvoza roba i usluga	8,2%	5,9%	6,8%	8,1%	-

* Izvor: Procjena DEP-a

** Izvor: Ministarstvo finansija i trezora BiH za vanjski javni dug i njegovo servisiranje; Centralna banka BiH za prihode, troškove i neto kreditiranje, kao platni bilans;

(p) Projekcije DEP-a

(1) Pod kreditima privatnog sektora obuhvaćeni su krediti svih sektora osim sektora vlade i javnih kompanija.

GLAVNI EKONOMSKI POKAZATELJI U BiH u periodu januar-septembar

	2014	2015	2016	2017	2018
Industrijska proizvodnja BiH - rast fizičkog obima ⁽¹⁾	0,4%	2,9%	3,9%	3,3%	2,4%
Prerađivačka industrija BiH - rast fizičkog obima ⁽¹⁾	4,5%	3,7%	3,7%	4,7%	-0,7%
Broj nezaposlenih lica u BiH - prosjek (u hiljadama)	550,2	543,4	524,7	493,7	456,9
Prosječne plate u BiH - prosjek (u KM)	829	830	836	849	872
CPI (indeks potrošačkih cijena)	-1,2%	-0,8%	-1,3%	1,1%	1,3%
Javne finansije					
Rast neto prihoda od indirektnih poreza (g/g)	2,6%	4,9%	4,0%	5,7%	7,2%
Vanjski javni dug - promjena stanja duga (%)	10,4%	2,9%	-0,4%	-3,5%	3,2%
Novac i krediti (stopa rasta g/g)					
Novac u širem smislu (M2)	7,9%	7,8%	7,5%	9,9%	10,3%
Kreditiranje privatnog sektora ⁽²⁾	3,3%	1,2%	2,6%	7,7%	6,4%
Platni bilans					
Saldo tekućeg računa (u milionima KM)	-1.532,7	-1.213,3	-996,6	-1.078,7	-991,9
Porast deficita tekućeg računa (u %)	51,5%	-20,8%	-17,9%	8,2%	-8,0%
Bilans roba i usluga					
Izvoz roba i usluga (u milionima KM)	6.934,3	7.519,7	7.868,0	9.343,9	10.142,4
(stopa rasta u %)	1,4%	8,4%	4,6%	18,8%	8,5%
Uvoz roba i usluga (u milionima KM)	11.422,3	11.402,0	11.472,2	13.064,0	13.863,4
(stopa rasta u %)	7,1%	-0,2%	0,6%	13,9%	6,1%
Bruto devizne rezerve					
Bruto devizne rezerve - rast u %	12,1%	7,0%	14,1%	8,0%	13,3%
U mjesecima uvoza roba i usluga	6,1	6,4	7,4	7,1	7,5

(1) Pokazatelji rasta industrijske proizvodnje za period 2012-2018 su zvanični podaci BHAS-a koje DEP koristi u izradi svojih analiza na temelju potpisanog protokola o međusobnoj razmjeni podataka.

(2) Pod kreditima privatnog sektora obuhvaćeni su krediti svih sektoria osim sektora vlade i javnih kompanija.

* Izvor: Procjena DEP-a

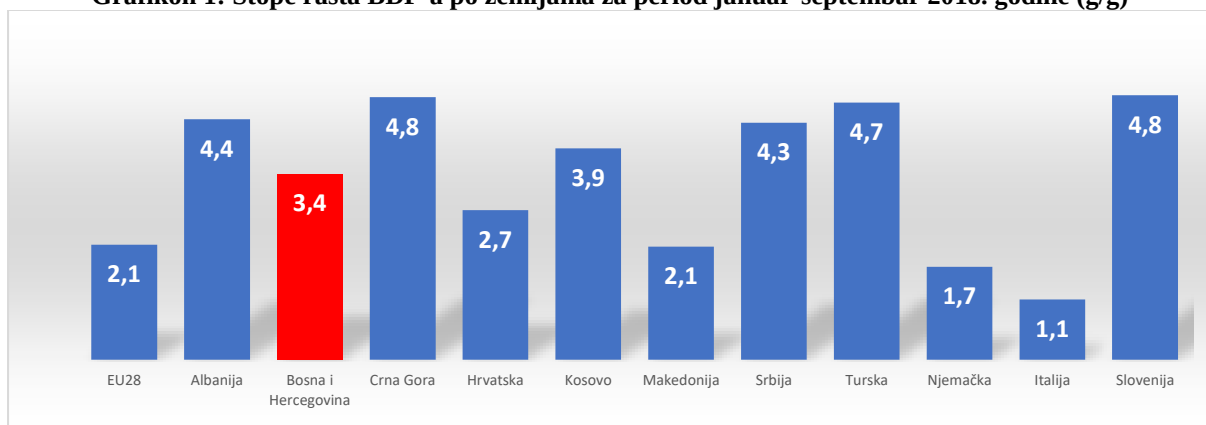
I REALNI SEKTOR

Ekonomski rast

- *Nastavljen trend ekonomskog rasta iz prethodne godine*
- *Ostvaren rast u okviru svih kategorija BDP-a*
- *Privatna potrošnja i investicije glavni nosioci ekonomskog rasta*

Prema preliminarnim podacima iz nacionalnih računa (dostupni su bili podaci za 3 kvartala 2018. godine) Agencije za statistiku Bosne i Hercegovine, procjenjuje se da je Bosna i Hercegovina u periodu januar-septembar 2018. godine ostvarila ekonomski rast od preko 3% (mjereno rashodovnim pristupom) u odnosu na isti period prethodne godine.¹ Tako je Bosna i Hercegovina ostvarila ekonomski rast koji je na nivou prošlogodišnjeg i u rangu regionalnog prosjeka zemalja Zapadnog Balkana. Ako se pažljivije posmatra struktura ekonomskog rasta u BiH za prvih 9 mjeseci 2018. godine vidljivo je da je rast BDP-a u BiH bio prilično izbalansiran po kvartalima (K1:3,6%, K2:3,6% i K3:3,0%), a ostvaren je zahvaljujući povećanju domaće i izvozne tražnje što je dovelo do povećanja u okviru svih kategorija BDP-a. Komparativni pregled stopa rasta BDP-a za period januar-septembar 2018. godine po zemljama prikazan je na grafikonu ispod:

Grafikon 1: Stope rasta BDP-a po zemljama za period januar-septembar 2018. godine (g/g)

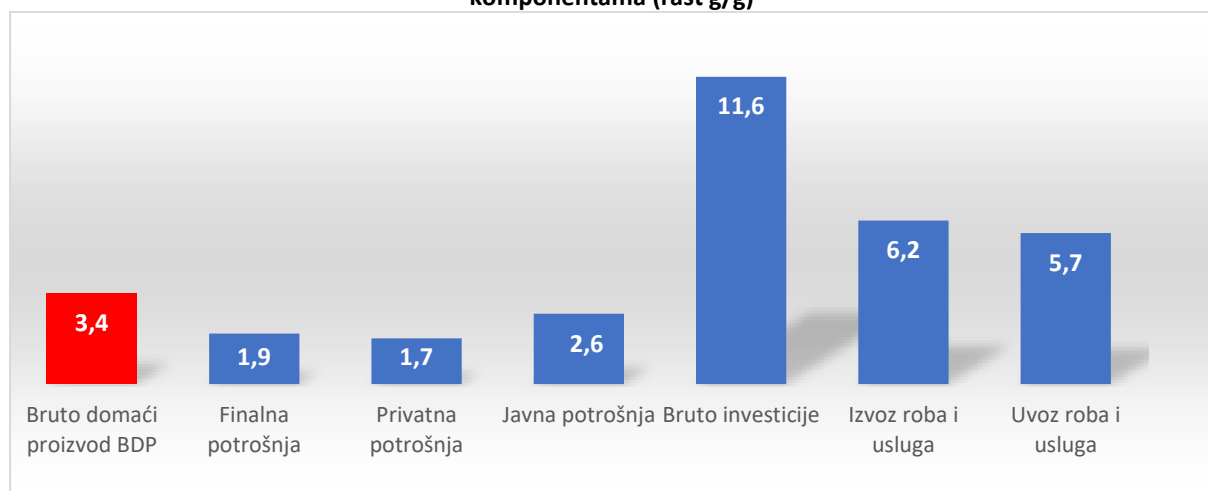
Izvor: Eurostat i nacionalni zavodi za statistiku

Najznačajniji doprinos ekonomskom rastu ostvaren u okviru privatne potrošnje koja je tokom posmatranog perioda uvećana za 1,7%. Porast broja zaposlenih i penzionera kao i skromno ali ipak realno povećanje njihovih primanja, uz povećanje tekućih neto priliva iz inostranstva od 3,3% kao i porast kreditnih plasmana sektoru stanovništva od 7,4% predstavljali su neke od glavnih determinanti ovog povećanja privatne potrošnje. Ako se ima vidu da se privatna potrošnja u BiH u velikoj mjeri snabdijeva kroz uvoz roba iz inostranstva onda se može zaključiti da povećanje ukupnog uvoza roba od oko 7% pri čemu je uvoz roba široke potrošnje povećan za oko 3% na neki način potvrđuje trend rasta privatne potrošnje. Pored privatne potrošnje, tokom posmatranog perioda došlo je i do povećanja javne potrošnje od 2,6% što je u konačnici rezultiralo devetomjesečnim povećanjem ukupne finalne potrošnje od 1,9% u odnosu na isti period prethodne godine. Obzirom na visoku zastupljenost ove kategorije u strukturi BDP-a može se konstatovati da je ista bila ključni generator ostvarenog ekonomskog rasta u prvih 9 mjeseci 2018. godine u odnosu na isti period prethodne godine. Pored finalne potrošnje, pozitivan doprinos ekonomskom rastu ostvaren je i u domenu investicija u okviru kojih je registrirano dvocifreno povećanje od 11,5% u odnosu na isti period prethodne godine.

¹ Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine, Saopštenje, "Bruto domaći proizvod, rashodni pristup tromjesečni podaci", 03.01.2019. godine

Relativno povoljne ekonomske prilike u međunarodnom ekonomskom okruženju koje su se manifestovale kroz nastavak trenda ekonomskog rasta u zemljama EU i regiona u kombinaciji sa efektom povećanja svjetskih cijena pojedinih proizvoda imali su pozitivne implikacije na bh. vanjskotrgovinsku razmjenu sa svijetom. Tako je u BiH u 2018. godini nastavljen trend rasta vanjskotrgovinske razmjene sa svijetom koji je istini za volju djelimično usporen tokom trećeg kvartala 2018. godine. Prema preliminarnim podacima BHAS-a za prvih 9 mjeseci ukupni bh. izvoz (robe + usluge) uvećan je za 6,2%, dok je istovremeno usljed jačanja domaće tražnje (povećanje potrošnje i investicija) registrirani rast uvoza (robe+usluge) iznosio 5,7% u odnosu na isti period prethodne godine.² Ako se ima u vidu struktura bh. vanjskotrgovinske razmjene u kojoj je uvozna osnovica znatno viša, ovo ujednačavanje stopa izvoza i uvoza bi moglo značiti da je došlo do povećanja vanjskotrgovinskog deficita odnosno da je doprinos vanjske trgovine u ekonomskom rastu bio znatno skromniji.

Grafikon 2: Pregled strukture ekonomskog rasta u BiH za period januar-septembar 2018 po glavnim komponentama (rast g/g)

Izvor: Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine

S druge strane, trenutno raspoloživi kratkoročni indikatori za period januar-septembar 2018. godine također ukazuju na to da je trend rasta ukupne ekonomske aktivnosti u zemlji nastavljen, ali u nešto slabijem intenzitetu u odnosu na isti period prethodne godine. Ovo usporavanje ekonomske aktivnosti odnosno slabljenje pojedinih indikatora u zemlji po svemu sudeći djelimično je posljedica usporavanja ekonomske aktivnosti u vanjskom okruženju odnosno u zemljama EU. Naime, u trećem kvartalu 2018. godine u zemljama EU došlo je do usporavanja ekonomskog rasta za 0,4 p.p u odnosu na prethodni kvartal tekuće godine.

Što se tiče BiH, u periodu januar-septembar 2018. godine usljed dvocifrenog povećanja u proizvodnji električne energije došlo do povećanja fizičkog obima industrijske proizvodnje od 2,4%. Međutim, vrijedi istaći da je u posljednjih nekoliko mjeseci primjetno slabljenje u okviru izvozno orijentirane prerađivačke industrije koja je na kraju posmatranog perioda zabilježila negativnu stopu rasta od 0,7%. Pored industrijske proizvodnje, nastavljen je trend rasta u okviru vanjskotrgovinske robne razmjene sa svijetom. Tako je u periodu januar-septembar 2018. godine povećanje robne razmjene iznosilo 7,6%, dok su izvoz i uvoz roba povećani za 8,8% odnosno 6,9% što je dovelo do povećanja robnog deficita od 4,0% u nominalnom smislu. Međutim, vrijedi istaći da su realna povećanja ovih vanjskotrgovinskih parametara bila nešto skromnija usljed povećanja izvoznih i uvoznih cijena od 4,9% odnosno 3,6% u 2018. godini u odnosu na isti period prethodne godine. Pored ovih pokazatelja o proizvodnji i

² Stope rasta uvoza i izvoza su preuzete iz saopštenja statistike nacionalnih računa za treće tromjesečje 2018. godine.

vanjskotrgovinskoj razmjeni, tokom posmatranog perioda nastavljen je trenda rasta prometa u maloprodaji od oko 8%, kreditnih plasmana nefinansijskim preduzećima od 5,2% što na neki način ukazuje na nastavak trenda rasta potrošnje odnosno ukupne ekonomske aktivnosti u BiH.

Trenutno raspoloživi pokazatelji iz domena javnih finansija za period januar – septembar 2018. godine također ukazuju na nastavak trenda rasta ekonomske aktivnosti u zemlji. Međutim, vrijedi istaći da je tokom trećeg kvartala 2018. godine došlo do usporavanja trenda rasta u odnosu na prvu polovinu 2018. godine. Naime, iako su ukupni poreski prihodi tokom posmatranog perioda januar-septembar 2018. godine povećani za 6,8%, tokom trećeg kvartala tekuće godine registrirana je nešto sporija stopa rasta u odnosu na prvu polovinu 2018. godine.

Ako se ima u vidu da su prihodi od direktnih poreza rasli ujednačenim stopama rasta po kvartalima, može se zaključiti da je ovo usporavanje rasta posljedica nešto sporije stope rasta prihoda od indirektnih poreza što se ponajviše odnosi na PDV. Naime, neto prihodi od PDV-a nakon stopa rasta od 8,4% u prvom odnosno 8,0% u drugom kvartalu, tokom trećeg kvartala 2018. godine uvećani su za samo 0,5% u odnosu na isti period prethodne godine.

Industrijska proizvodnja

- *Ostvaren rast fizičkog obima industrijske proizvodnje*
- *Stagnacija prerađivačke industrije*
- *Sektor za proizvodnju električne energije (hidroelektrane) ključni oslonac industrijskog rasta*

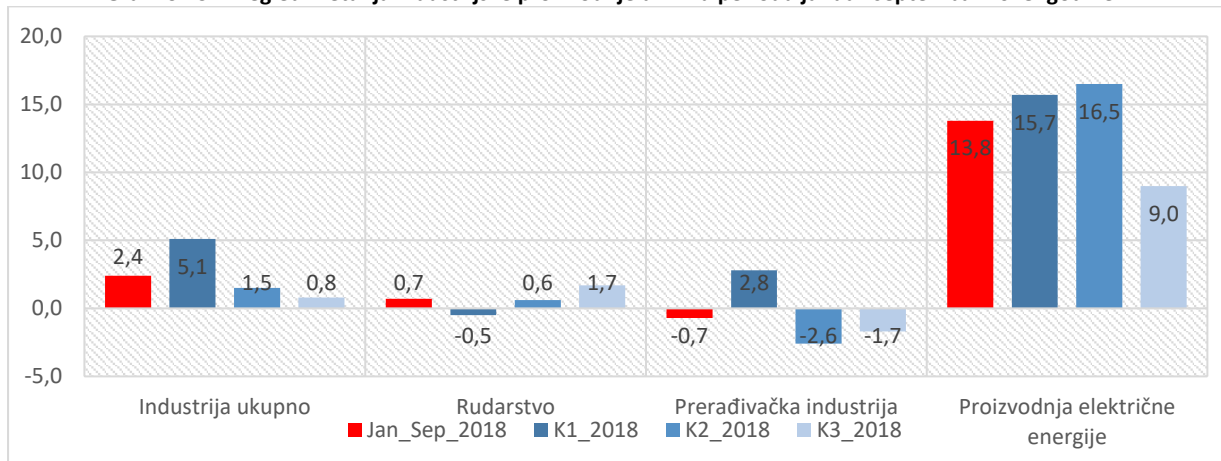
Prema raspoloživim podacima BHAS, Bosna i Hercegovina je u periodu januar-septembar 2018. godine ostvarila povećanje fizičkog obima industrijske proizvodnje od 2,4% u odnosu na isti period prethodne godine koji je istovremeno bio praćen i povećanjem broja zaposlenih u okviru iste.³

Međutim, ako se pažljivije posmatra kretanje fizičkog obima industrijske proizvodnje u BiH u dosadašnjem periodu u 2018. godini, može se zaključiti da je trend rasta iste nastavljen pri čemu je ostvarena stopa rasta bila nešto niža u odnosu na prošlogodišnju kada je ostvaren rast od 3,4%. Posmatrano po kvartalima registrirane stope rasta fizičkog obima industrijske proizvodnje su iznosile: K1:5,1%, K2:1,5% i K3:0,8%. Uvidom u sektorsku strukturu rasta evidentan je najznačajniji doprinos rastu od strane sektora za proizvodnju električne energije.

S druge strane, ključni razlog usporavanja rasta industrijske proizvodnje u BiH bilo slabljenje u okviru prerađivačke industrije koja je zadnja 2 kvartala zabilježila negativnu stopu rasta. Grafički prikaz kretanja fizičkog obima industrijske proizvodnje u BiH po sektorima za period januar-septembar 2018. godine prikazan je na grafikonu ispod:

³Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine, Saopštenje, „Indeks obima industrijske proizvodnje u Bosni i Hercegovini za septembar 2018. godine-prethodni podaci“, 25.10.2018. godine.

Grafikon 3: Pregled kretanja industrijske proizvodnje u BiH u periodu januar-septembar 2018. godine

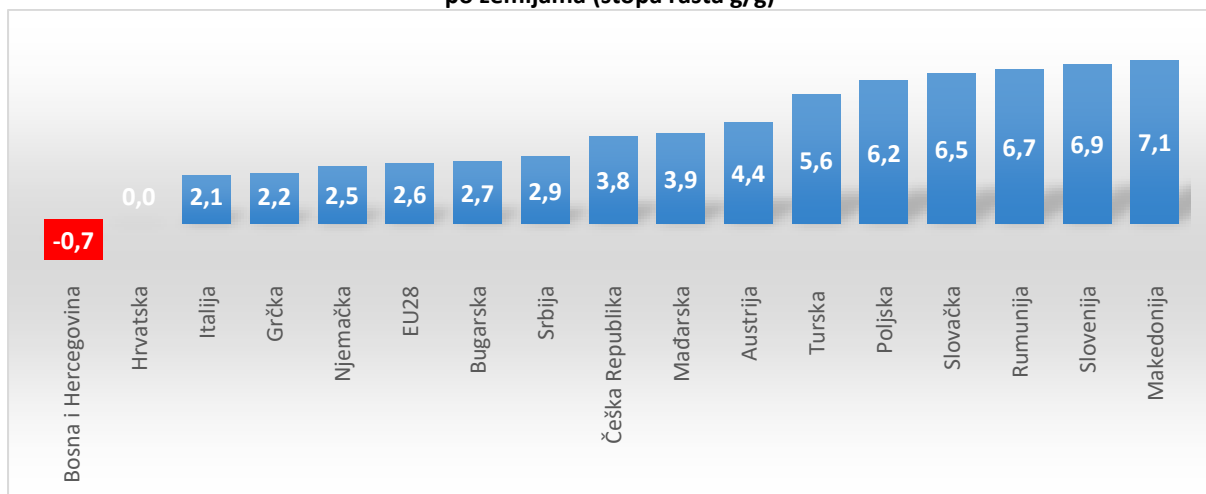

Izvor: Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine

Prerađivačka industrija

Tokom posmatranog perioda januar-septembar 2018. godine došlo je do stagnacije proizvodnje u okviru bh. prerađivačke industrije gdje je registrirana stopa promjene od -0,7% u odnosu na isti period prethodne godine. Ovo smanjenje u okviru prerađivačke industrije u velikoj mjeri je onemogućilo višu stopu rasta ukupne industrijske proizvodnje u BiH. Međunarodno poređenje kretanja proizvodnje u okviru prerađivačke industrije po zemljama prikazano je na grafikonu ispod:

Grafikon 4: Pregled kretanja proizvodnje u prerađivačkoj industriji za period januar-septembar 2018. godine po zemljama (stopa rasta g/g)

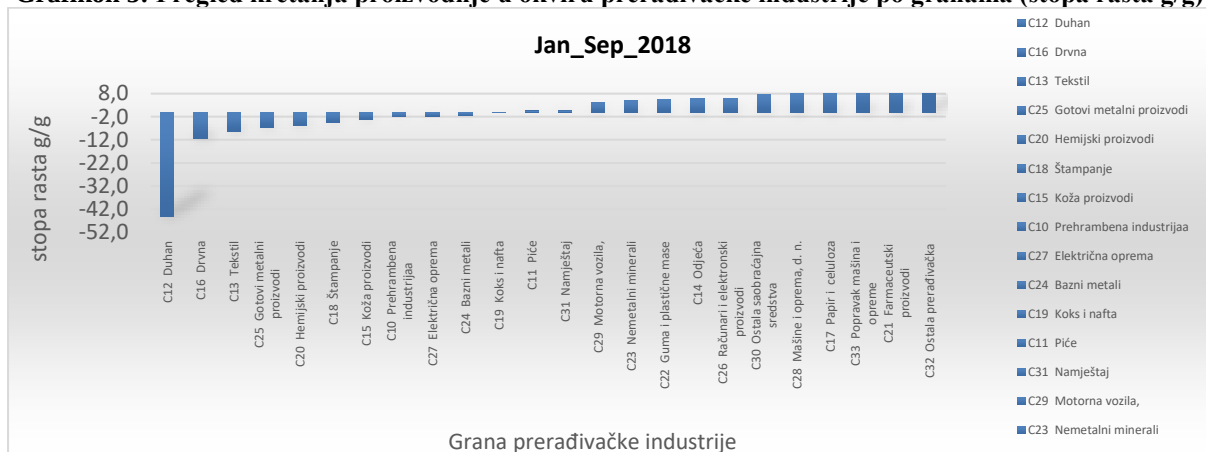

Izvor: Eurostat

S druge strane, posmatrano po granama koje su dovele do pada proizvodnje u bh. prerađivačkoj industriji registrirane su sljedeće stope: drvoprerađivačka (osim namještaja) -11,6%, tekstil -8,3%, hemijska industrija -6%, gotovi metalni proizvodi -6,6% i bazni metali -1,3%.

U istom vremenskom periodu u okviru većine ostalih grana prerađivačke industrije zabilježena su povećanja proizvodnje, međutim ova povećanja nisu bila dovoljna kako bi se iskompenzirale negativne stope rasta u okviru navedenih industrijskih grana koje predstavljaju okosnicu industrijske proizvodnje i izvoza u BiH. Grafički prikaz kretanja fizičkog obima proizvodnje po granama u okviru bh. prerađivačke industrije za period januar-septembar 2018. godine prikazan je na grafikonu ispod:

Grafikon 5: Pregled kretanja proizvodnje u okviru prerađivačke industrije po granama (stopa rasta g/g)

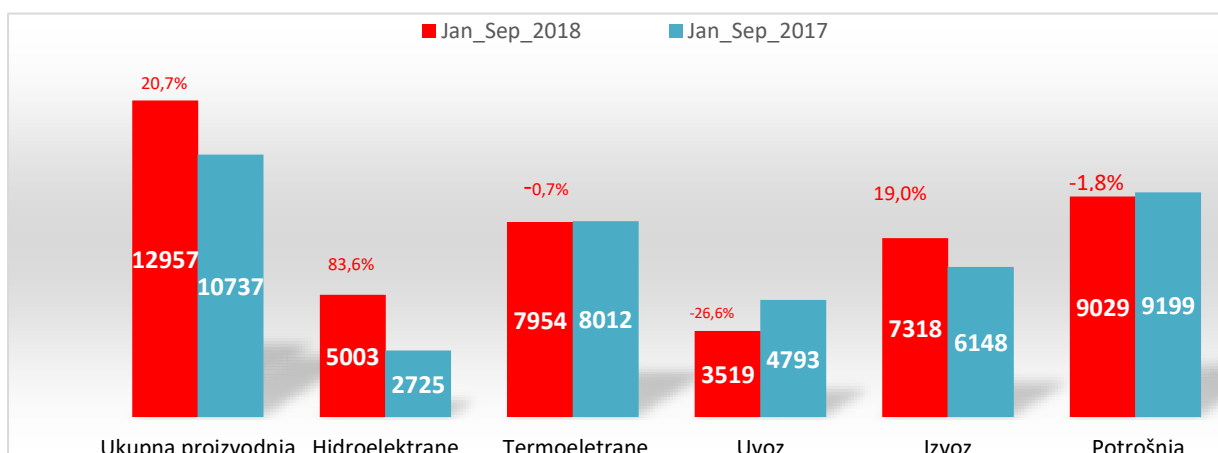

Izvor: Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine

Energetski sektor

Energetski sektor koji uključuje proizvodnju električne energije, rudarstvo i proizvodnju nafte i naftnih derivata čini 1/3 ukupne industrijske proizvodnje i predstavlja važan faktor njene stabilnosti. Ovo se naročito odnosi na proizvodnju električne energije u okviru koje je tokom perioda januar-septembar 2018. godine ostvareno značajno povećanje proizvodnje a samim tim i doprinos rastu ukupne industrijske proizvodnje u BiH. Tako je prema preliminarnim podacima NOSBiH u periodu januar-septembar 2018. godine ukupna proizvodnja električne energije u BiH iznosila 12957 GWh što predstavlja povećanje od 20,7% u odnosu na isti period prethodne godine.⁴ Ovo povećanje je ostvareno zahvaljujući povoljnim hidrološkim prilikama usljed kojih je proizvodnja električne energije u okviru hidroelektrana skoro pa udvostručena (rast 83,6% g/g) u odnosu na isti period prethodne godine. S druge strane, proizvodnja u termoelekttranama u istom vremenskom periodu je stagnirala -0,7%. Ovo povećanje proizvodnje i smanjenje potrošnje od 1,8% rezultirali su devetomjesečnim povećanjem izvoza električne energije (posmatrano u fizičkim jedinicama) od oko 20%, dok je uvoz istovremeno samnjen za 26,6% u odnosu na isti period prethodne godine. S druge strane, niska pogonska spremnost u termoelekttranama dovela je do stagnacije u okviru sektora rudarstvo gdje je registrirana stopa rasta proizvodnje od svega 0,7%. Grafički prikaz kretanja u sektoru za proizvodnju električne energije za period januar-septembar 2018. godine prikazan je na grafikonu ispod:

Grafikon 6: Pregled kretanja u sektoru za period januar-septembar 2018 (GWh i stope rasta g/g)

Izvor: NOSBiH

⁴ NOSBiH, Izvještaj o tokovima električne energije na prijenosnoj mreži u BiH za juni 2018. godine, Sarajevo 10.07.2018.

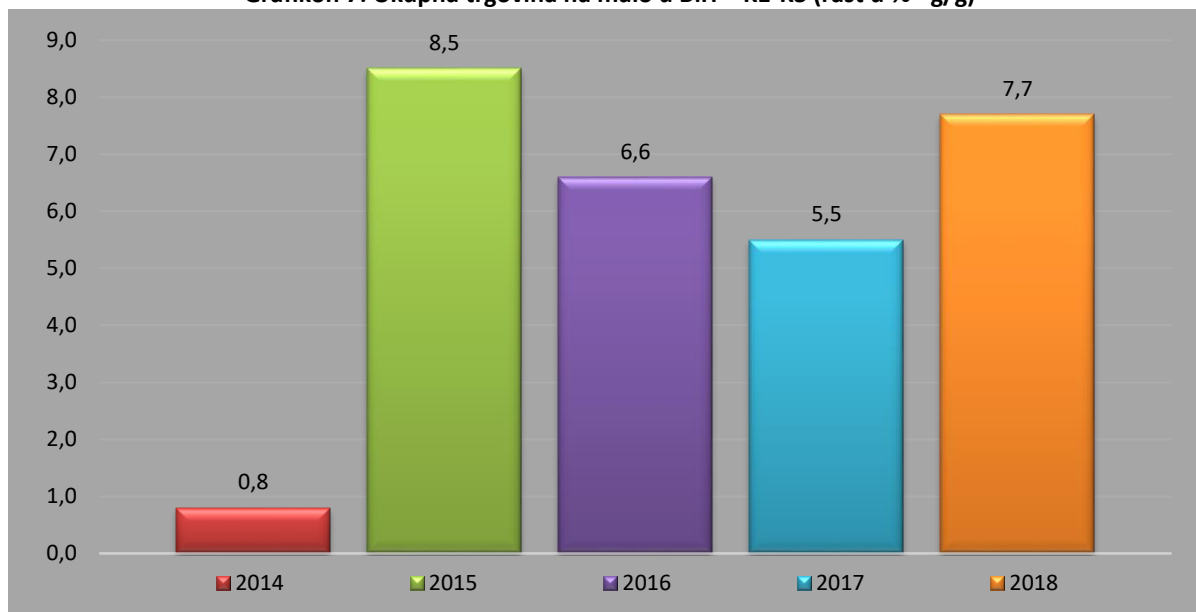
Maloprodaja

Prema zvaničnim podacima za period januar-septembar 2018. godine, u odnosu na isti period prošle godine, ukupna trgovina na malo je zabilježila realni rast prometa od 7,9%.

Do ovog rasta je došlo usljed realnog povećanja trgovine motornim gorivima u specijaliziranim prodavnicima od 7,4% te povećanja prometa u trgovini na malo hranom, pićem i duhanskim proizvodima u s.p. za 10,9%. Kod trgovine na malo neprehrambenim proizvodima zabilježen je porast od 6,1% u posmatranom periodu. U okviru ove trgovine zabilježeno je povećanje u prometu na malo informacijsko komunikacijskom opremom u s.p. od 12,5%, trgovini na malo ostalom opremom za domaćinstvo u s.p. od 3,8%, trgovini na malo proizvodima za kulturu i rekreaciju u s.p. od 30,7%, trgovini na malo ostalom robom u s.p. od 11,5%..

Kod trgovine na malo na štandovima i tržnicama ostvaren je porast od 10,9% te kod trgovine na malo izvan prodavnica, štandova i tržnica rast od 16,2%.

Grafikon 7: Ukupna trgovina na malo u BiH – K1-K3 (rast u % - g/g)

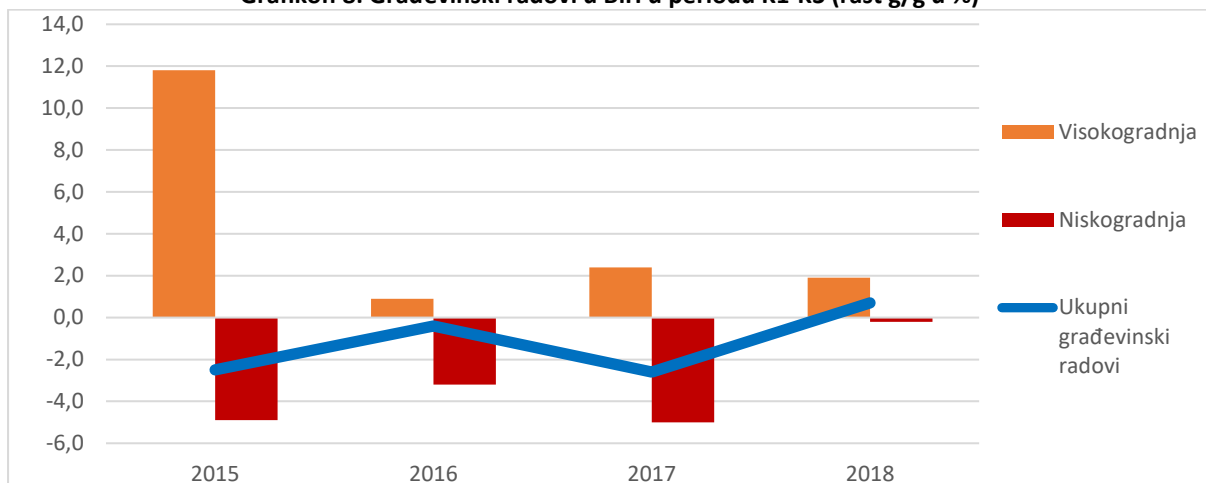
Izvor: BHAS

Pored već navedenih kategorija, do rasta prometa u periodu januar-septembar 2018. godine je došlo kod prometa u apotekama, trgovini na malo medicinskim i kozmetičkim preparatima u s.p. od 9,1%, trgovini na malo knjigama, novinama, muzičkim i videozapisima u s.p. od 10,8%, trgovini na malo tekstilom, odjećom, obućom i proizvodima od kože u s.p. za 17,7%, trgovini na malo namještajem, opremom za rasvjetu i električnim aparatima za domaćinstvo u s.p. za 16,5%, dok je najveći porast prometa od 49,3% zabilježen kod trgovine na malo sportskom opremom, igrama i igračkama u s.p.

Građevinarstvo

Zvanični podaci BHAS-a za tri kvartala 2018. godine koji se odnose na ukupne građevinske radove u Bosni i Hercegovini ukazuju na naznatan porast od 0,7% (u odnosu na isti period prethodne godine). U oblasti visokogradnje ostvarena je stopa rasta od 1,9%. dok je istovremeno u oblasti niskogradnje zabilježen blagi pad radova od 0,2%.

Grafikon 8: Građevinski radovi u BiH u periodu K1-K3 (rast g/g u %)

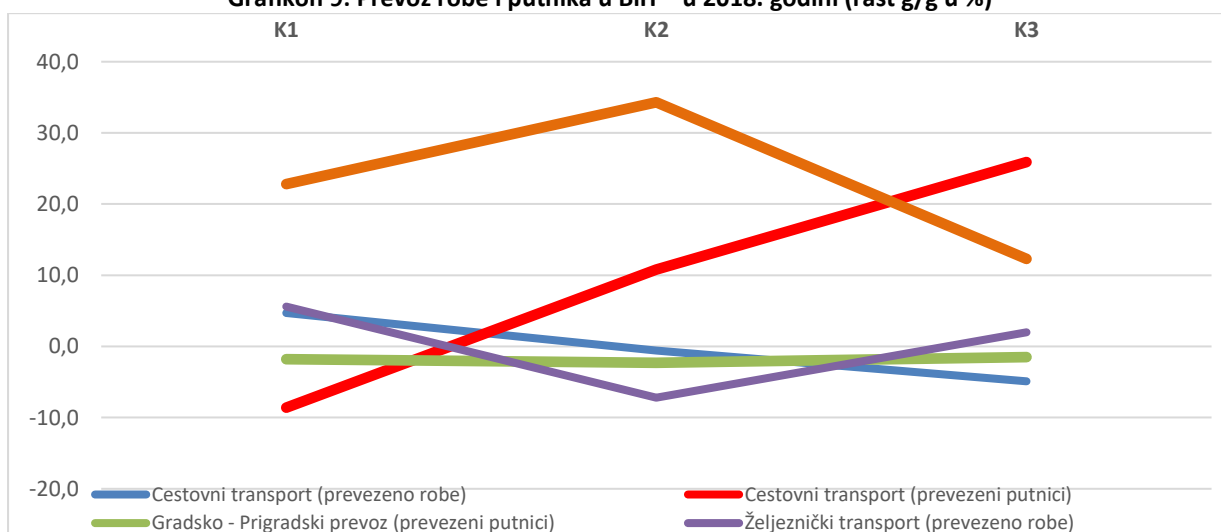
Izvor: BHAS

Broj izdatih odobrenja za građenje u prva tri kvartala 2018. godine u odnosu na isti period 2017. godine viši je za 1,1%. Najveći porast izdatih dozvola za građenje je u oblasti niskogradnje (11,2%). Odobrenja za građenje u visokogradnji su u posmatranom periodu manja za 0,9%. U ovoj oblasti je u periodu K1-K3 2018.godine smanjen broj izdatih dozvola za građenje stambenih zgrada (2%) dok je istovremeno povećan broj izdatih dozvola za nestambene zgrade (1,3%).

Transport

Prema podacima BHAS-a, za sektor transporta, u periodu januar-septembar 2018. godine došlo je do smanjenja cestovnog prevoza roba od 0,3%⁵ u odnosu na isti period prošle godine. U isto vrijeme broj prevezenih putnika u cestovnom prevozu je zabilježio porast od 9,4%, dok je prevoz putnika u gradsko-prigradskom prevozu smanjen za 1,9%. Kada se posmatra promet roba i putnika u željezničkom saobraćaju zabilježen je sličan rast opsega prevezene robe od 0,1% uz istovremeno povećanje broja prevezenih putnika za 23,1%.

Grafikon 9: Prevoz robe i putnika u BiH – u 2018. godini (rast g/g u %)

Izvor: BHAS

⁵ Izračunato iz prosjeka kvartalnih stopa rasta

U periodu januar-septembar 2018. godine kod prometa u transportu i skladištenja u BiH je zabilježen nominalni rast od 5,8%. Sve oblasti u okviru djelatnosti prometa i skladištenja su zabilježile pozitivne stope nominalnog rasta. Tako je u oblasti poštanskih i kurirskih djelatnosti ostvaren rast od 3,8%, oblasti kopnenog prevoza i cjevovodnog transporta ostvareni rast bio je 5,9% dok je kod skladištenja i pomoćnih djelatnosti u prevozu zabilježena stopa rasta od 7,6%.

Tržište rada u BiH

- *Smanjena stopa nezaposlenosti u BiH. Broj zaposlenih lica uvećan.*
- *Nominalni i realni rast prosječne neto plate i prosječne penzije u BiH.*

Zaposlenost

Trend rasta broja zaposlenih lica u BiH nastavljen je tokom trećeg kvartala 2018. godine. U periodu I-IX 2018. godine prosječan broj zaposlenih lica u BiH prema novoj metodologiji prikupljanja podataka iznosi 800,6 hiljada i veći je za 2,6% u odnosu na isti period 2017. godine.⁶ Rast broja zaposlenih lica registrovan je u oba bh. entiteta. U FBiH prosječan broj zaposlenih lica u periodu I-IX 2018. godine iznosio je 516,9 hiljada i veći je za 2,9% u odnosu na isti period 2017. godine. U RS prosječan broj zaposlenih lica u septembru 2018. godine iznosio je 268,9 hiljada što je za 2,1% više u odnosu na septembar 2017. godine.⁷

Iako je broj zaposlenih lica uvećan u gotovo svim područja djelatnosti u periodu I-IX 2018/I-IX 2017, najznačajniji doprinos rastu broja zaposlenih lica bio je u oblastima koje zapošljavaju najveći broj lica u BiH (industrija i trgovina) ali i u oblasti hotelijerstva i ugostiteljstva. Povećanje obima vanjske trgovine ali i rast prometa⁸ trgovine na malo uticali su na rast broja zaposlenih lica u djelatnosti trgovine na veliko i malo, popravke motornih vozila, motocikala od 2,2% g/g, a u području djelatnosti prerađivačke industrije broj zaposlenih je uvećan 5,3% g/g. Pored toga, uz povećan broj dolazaka turista⁹ u djelatnosti pružanja smještaja, te pripreme i usluživanja hrane broj zaposlenih lica je uvećan za 5,4% g/g.

Stope rasta broja zaposlenih lica prema područjima djelatnosti predstavljene su na grafikonu ispod. Iako je evidentno da su i u drugim¹⁰ djelatnostima takođe registrovane nešto više stope rasta, njihov doprinos rastu ukupnog broja zaposlenih lica u BiH bio je manji zbog manjeg broja zaposlenih u pomenutim djelatnostima.

⁶ Nova metodologija podrazumijeva širi obuhvat od 2018. godine (retroaktivno je preračunata 2017. godina). Time je prekinuta serija podataka o zaposlenima u BiH, kao i uporedivost sa prethodno objavljivanim mjesečnim i godišnjim podacima o broju zaposlenih u BiH. Detaljnije o novoj metodologiji u Dodatku Ekonomskih trendova, Tabela 6: tržište rada.

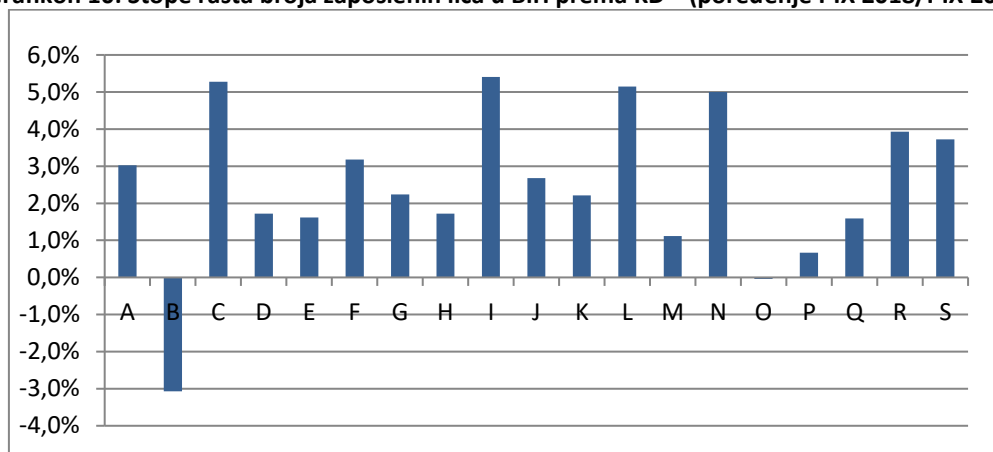
⁷ U RS broj zaposlenih lica se objavljuje za mart i septembar.

⁸ Ukupan promet trgovine na malo u periodu I-IX 2018/I-IX 2017 je uvećan. Izvor: BHAS, Poslovne statistike indeksi prometa trgovine na malo u BiH, septembar 2018. godine

⁹ U periodu januar – septembar 2018. godine turisti su ostvarili 1.153.704 posjete, što je više za 12,4% i 2.435.340 noćenja, što je više za 14,0% u odnosu na isti period 2017. godine. Izvor: BHAS, Statistika turizma – kumulativni podaci januar-septembar 2018. godine.

¹⁰ Djelatnosti L, N, R, S i sl.

Grafikon 10: Stope rasta broja zaposlenih lica u BiH prema KD¹¹ (poređenje I-IX 2018/I-IX 2017)

Izvor: BHAS

Nezaposlenost

Rast broja zaposlenih lica doprinijeo je smanjenju broja nezaposlenih lica. Prosječan broj registrovanih nezaposlenih lica u BiH u periodu I-IX 2018. godine smanjen je za 7,5% u odnosu na isti period 2017. godine i iznosi 456,9 hiljada. Kao i u 2017. godini broj nezaposlenih lica prema kvalifikacijama najviše je smanjen kod VKV i KV lica, a potom SSS i NKV lica, a više od polovine brisanih sa evidencije nezaposlenih lica je zbog zapošljavanja.¹²

Broj nezaposlenih lica je smanjen u oba bh. entiteta. U FBiH prosječan broj registrovanih nezaposlenih lica u periodu I-IX 2018. godine iznosio je 337,8 hiljada i manji je za 6,3% u odnosu na isti period 2017. godine. U RS prosječan broj registrovanih nezaposlenih lica iznosio je 108,6 hiljada i manji je za 10,7% g/g. Uz rast broja zaposlenih lica, stopa registrovane nezaposlenosti u BiH u septembru 2018. godine je smanjena i iznosi 35,3%.¹³ Stopa anketne nezaposlenosti u BiH za 2018. godinu je takođe niža u poređenju sa prethodnom godinom i iznosi 18,4%.

Plate

U BiH je nastavljen rast neto plata u BiH u periodu I-IX 2018. godine. Prosječna neto plata u BiH iznosila je 872 KM i nominalno je veća za 2,7% u odnosu na isti period 2017. godine. Ipak, realni rast neto plate bio je nešto skromniji (1,4%) zbog rasta cijena u BiH. Rast prosječne neto plate u BiH potpomognut je uvećanjem plata i u FBiH i RS. Prosječna neto plata u FBiH u periodu I-IX 2018. godine iznosila je 882

¹¹ Klasifikacija djelatnosti: A - Poljoprivreda, lov i šumarstvo, B - Vađenje ruda i kamena, C - Prerađivačka industrija, D - Proizv. i snadbijev. el. energijom, gasom, parom i klimatizacija, E - Snadbijevanje vodom, uklanjanje otpadnih voda, upravljanje otpadom te djelatnosti sanacije okoliša, F - Građevinarstvo, G - Trgovina na veliko i malo, popravak motor. vozila i motocikala, H - Prevoz i skladištenje, I - Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane (hotelijerstvo i ugostiteljstvo), J - Informacije i komunikacije, K - Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja, L - Poslovanje nekretninama, M - Stručne, naučne i tehničke djelatnosti, N - Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti, O - Javna uprava i odbrana; obavezno socijalno osiguranje, P - Obrazovanje, Q - Djelatnost zdravstvene i socijalne zaštite, R - Umjetnost, zabava i rekreacija, S - Ostale uslužne djelatnosti.

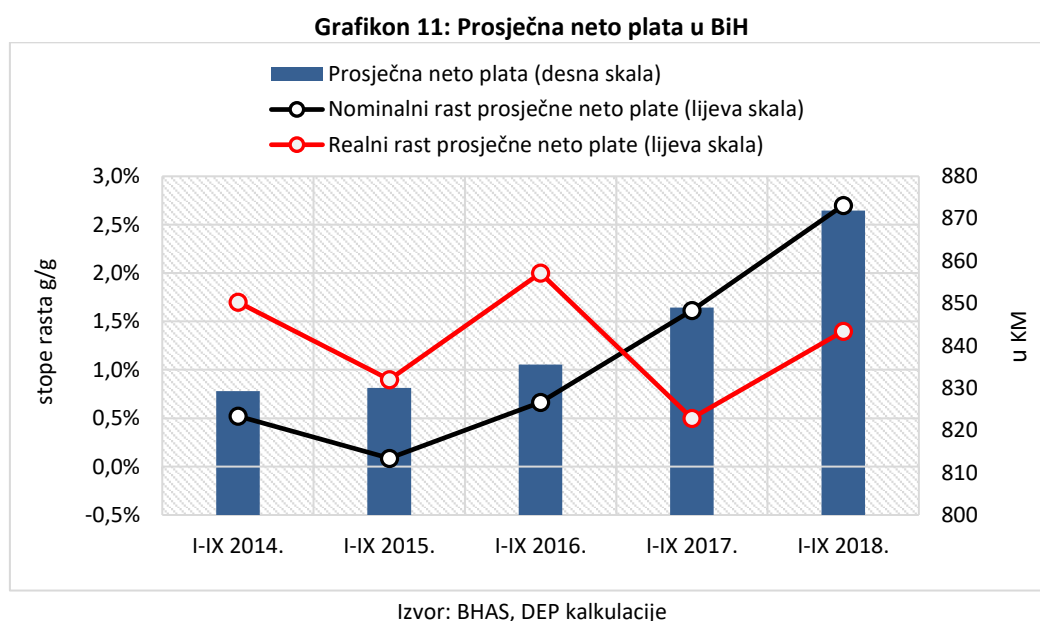
¹² Izvor: mjesečni bilteni zavoda za zapošljavanje u FBiH i RS i BHAS.

¹³ Izvor: Agencija za rad i zapošljavanje BiH, Mjesečno saopštenje.

KM uz nominalni rast od 2,9% g/g, a u RS prosječna plata nakon oporezivanja (neto plata) iznosi 847¹⁴ KM uz rast od 2,1% g/g.

Rast prosječne neto plate u I-IX 2018. godine registrovan je u gotovo svim područjima djelatnosti. Najveće nominalne stope rasta prosječne neto plate bile su u području djelatnosti zdravstvene i socijalne zaštite (6,5% g/g) i administrativnih¹⁵ i pomoćnih uslužnih djelatnosti (5,8% g/g). Djelatnosti koje zapošljavaju najveći broj lica u BiH - prerađivačka industrija i trgovina na veliko i malo - takođe su ostvarile rast neto plata, a uz nešto sporiju nominalnu stopu rasta u poređenju sa prethodno pomenutim područjima djelatnosti (3,3% i 3,7% g/g respektivno).

Jedina područja djelatnosti koja su u posmatranom periodu ostvarila negativan nominalni i realni rast prosječne neto plate su poslovanje nekretninama te djelatnost umjetnosti, zabave i rekreacije.

Penzije

Prosječan broj penzionisanih lica u BiH u periodu I-IX 2018. godine se nastavio uvećavati stopom od 0,9% g/g i iznosi 670,8 hiljada i rezultat je uvećanja broja penzionera u oba bh. entiteta.¹⁶ Rast broja

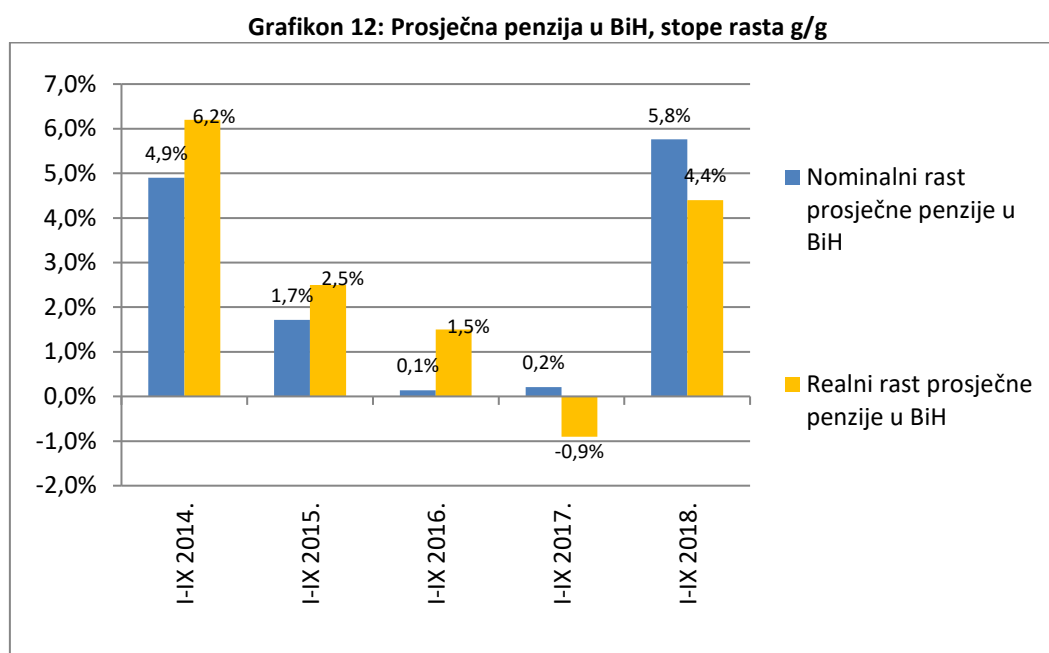
¹⁴ Narodna skupština Republike Srpske usvojila je set zakona kojima je stvoren zakonodavni okvir za povećanje plata svim radnicima u Republici Srpskoj. Zakon o radu je stupio na snagu 01. avgusta 2018. godine, a rok za aneksiranje ugovora o radu je 31.08.2018. godine. Povećanje plata je posljedica povećanja osnovnog ličnog odbitka propisanog Zakonom o porezu na dohodak sa dosadašnjih 200 KM na 500 KM mjesečno. Pravo na osnovni lični odbitak od poreske osnovice poreza na dohodak imaju svi radnici u Republici Srpskoj i ostvaruju ga umanjenjem poreske osnovice za iznos od 500 KM na mjesečnom nivou počevši od 01. septembra 2018. godine. Da bi se ostvarilo povećanje plata, a istovremeno iznos bruto plata ostao na istom nivou uz povećanje osnovnog ličnog odbitka promijenjen je i pojam plate u Zakonu o radu. Pod platom se sada podrazumijeva plata u kojoj je sadržan porez na dohodak. Troškovi povećanja plata svih zaposlenih u RS snosi budžet RS i budžeti lokalnih zajednica (odricanje dijela poreza na dohodak u korist radnika). Najniža plata u RS je uvećana i iznosi 440 KM. Detaljnije o novom setu zakona i kalkulacijama plata na <https://www.poreskaupravar.org> i <http://www.vladars.net>.

¹⁵ Područje djelatnosti obuhvata rentanje i lizing, posredovanje u zapošljavanju, turističke agencije, aktivnosti sigurnosti i zaštite, čišćenje zgrada itd.

¹⁶ Broj penzionera u analizi predstavlja zbir penzionera koji primaju penzije od Zavoda za MIO/PIO FBiH i Fonda za PIO RS bez obzira na mjesto prebivališta (u BiH i izvan BiH). Podatak se odnosi na prosjek perioda.

penzionera bio je praćen bržom stopom rasta broja zaposlenih lica što je uticalo na povećanje prihoda od doprinosa za PIO.

Prosječna penzija u BiH u periodu I-IX 2018. godine iznosila je 381 KM i nominalno je veća za 5,8% u odnosu na isti period 2017. godine.¹⁷ Realni rast prosječne penzije bio je nešto sporiji zbog inflacije (grafikon ispod). Tokom K3 nije bilo značajnih izmjena nivoa penzija pa je navedeno međugodišnje povećanje prosječne penzije rezultat rasta penzija u P1 2018. godine u FBiH i RS.¹⁸ Prosječna penzija u FBiH u I-IX 2018. godine iznosila je 394 KM, dok je u RS iznosila 360 KM uz prosječan nominalni rast 6% g/g i 5,4% g/g respektivno. Najniže penzije u BiH se tokom K3 2018. godine nisu mijenjale ali su uvećane u P1 2018. godine i iznose 348,1 KM u FBiH i 187,8 KM u RS. Struktura penzija (starosne, porodične i invalidske penzije) nije se značajno mijenjala tokom posmatranog perioda.

Izvor: Zavod za PIO/MIO FBiH, Fond PIO Republike Srpske, DEP kalkulacije

¹⁷ Prosječna penzija u BiH je izračunata na osnovu prosječnih mjesečnih penzija ponderisanih udjelom ukupnog broja penzionera u svakom od bh. entiteta u ukupnom broju penzionera bez obzira na mjesto prebivališta (u BiH ili izvan BiH).

¹⁸ U FBiH je od marta 2018. godine na snazi novi zakon o PIO, što je uticalo na rast penzija, dok su u RS penzije svim korisnicima prava vanredno usklađene i uvećane u P1 2018. godine (detaljnije u Ekonomskim trendovima januar-jun 2018. godine).

II JAVNE FINANSIJE

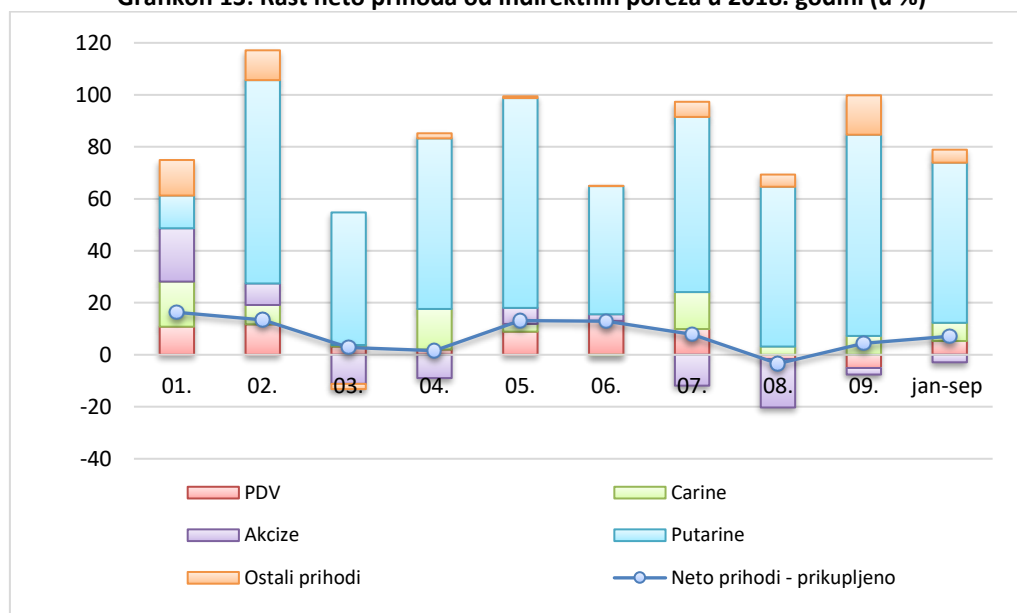
- *Prihodi od poreza (direktni i indirektni) su tokom posmatranog perioda ostvarili rast*
- *Ukupna javna zaduženost BiH na kraju devetog mjeseca 2018. godine je smanjena*
- *Centralna Vlada BiH u periodu januar - septembar 2018. godine ostvarila suficit*

Osnovne karakteristike BiH fiskalnog sektora za devet mjeseci 2018. godine jesu rast ukupnih poreskih prihoda i smanjenje javne zaduženosti. Tokom perioda januar - septembar 2018. godine, BiH je ukupno prikupila oko 11,2 milijarde KM javnih prihoda, po osnovu indirektnih i direktnih poreza, doprinosa i drugih prihoda. Navedni prihodi, u poređenju sa istim periodom 2017. godine veći su za oko 6,8%. A tokom istog perioda, ukupna javna zaduženost je smanjena za 3,5% g/g.

Indirektni porezi u BiH

Naplaćeni prihodi. Posmatrajući naplatu prihoda od indirektnih poreza na bazi tromjesečja, primjećuje se silazni trend u naplati istih. Međutim, niža stopa rasta tokom trećeg tromjesečja, u poređenju sa prethodna dva, nije se bitnije odrazila na stopu rasta zabilježenu tokom posmatranog perioda (januar - septembar) 2018. godine. U periodu januar - septembar 2018. godine, naplaćeno je oko 5,6 milijardi KM bruto prihoda, što je za 7,7% više nego u istom periodu prethodne godine. Budući da, je tokom posmatranog perioda, zabilježen rast povrata sa JR UIO (posebno tokom trećeg tromjesečja), to je rezultiralo da rast naplaćenih neto prihoda bude nešto niži (7,2% g/g), u odnosu na rast bruto prihoda. Naplaćeni neto prihodi, nakon izdvojenih povrata iznosili oko 4,6 milijardi KM.

Grafikon 13: Rast neto prihoda od indirektnih poreza u 2018. godini (u %)

Izvor: UIO BiH

U toku posmatranog perioda, pozitivan doprinos rastu prikupljenih prihoda dali su prihodi od PDV-a (3,3 p.p.), putarina (4,0 p.p.), neusklađeni prihodi (0,4 p.p.) i carine (0,3 p.p.), dok su prihodi od akciza imali negativan doprinos rastu ukupnih neto prihoda (0,8 p.p.).

Tabela 1: Naplata i raspodjela prihoda od indirektnih poreza (rast g/g u % ako nije drugačije naznačeno)

	struktura 2018	jan-sep 2017	jan-sep 2018	K1 2018	K2 2018	K3 2018
Bruto prihodi - prikupljeno	100,0	7,4	7,7	10,3	7,5	5,8
Povrati	18,2	16,1	10,1	9,2	-0,1	21,9
<u>Neto prihodi - prikupljeno</u>	<u>81,8</u>	<u>5,7</u>	<u>7,2</u>	<u>10,5</u>	<u>9,2</u>	<u>2,8</u>
<i>PDV</i>	49,9	6,1	5,3	8,4	8,0	0,5
<i>Carine</i>	3,7	9,9	7,0	7,2	5,9	7,9
<i>Akcize</i>	19,4	4,3	-2,9	5,5	-0,2	-11,8
<i>Putarine</i>	8,1	8,0	61,1	66,3	-39,7	-37,0
<i>Ostali prihodi</i>	0,3	1,2	5,0	6,9	0,9	8,5
<i>Neusklađeni prihodi</i>	0,4	-33,6	108,7	...	-151,6	282,8
<u>Raspoloživo za raspodjelu</u>	<u>100,0</u>	<u>7,6</u>	<u>7,5</u>	<u>9,9</u>	<u>7,6</u>	<u>1,2</u>
Minimalne rezerve	21,1	16,6	25,2	16,7	31,3	23,4
<u>Budžeti</u>	<u>78,9</u>	<u>5,8</u>	<u>3,6</u>	<u>8,3</u>	<u>1,9</u>	<u>-3,1</u>
Servisiranje vanjskog duga	12,0	39,0	0,7	18,1	7,0	-19,4
<i>FBIH</i>	7,6	38,3	0,5	14,8	9,3	-20,9
<i>RS</i>	4,2	39,8	0,0	22,3	2,2	-18,3
<i>BD</i>	0,1	85,5	74,6	150,5	77,2	43,7
Raspodjeljeno nakon servisiranja vanjskog duga	66,9	1,3	4,1	6,7	0,7	-0,5
<i>Institucije BiH</i>	9,9	-0,3	-0,5	-1,6	0,0	0,0
<i>FBIH</i>	36,6	2,5	5,3	10,0	0,5	-0,1
<i>RS</i>	18,1	-0,9	4,7	5,7	1,4	-1,0
<i>BD</i>	2,3	5,5	2,6	7,5	2,2	-4,0

Izvor: Uprava za indirektno oporezivanje BiH

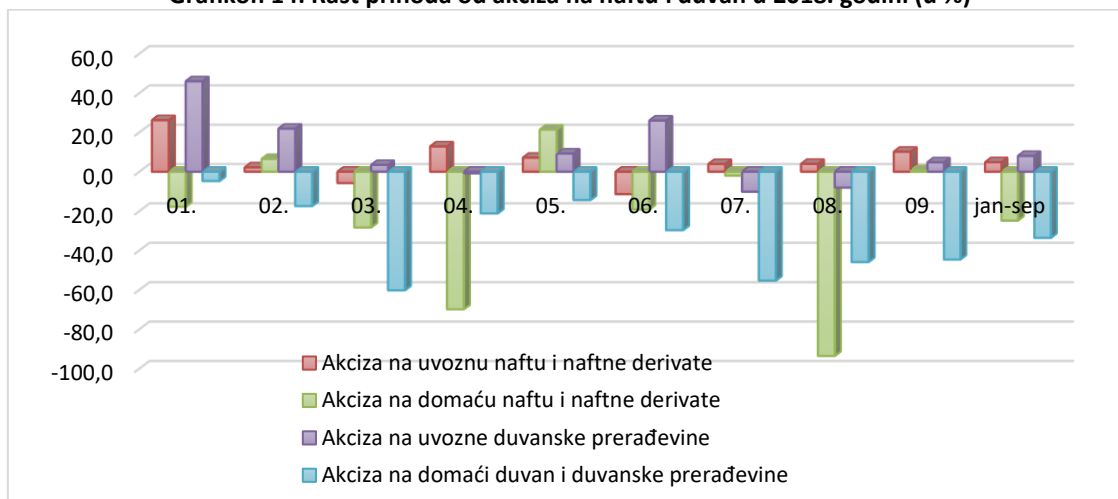
Porez na dodatu vrijednost (PDV). Udio prihoda od PDV-a u ukupnim neto prihodima iznosi oko 61%. Uprkos snažnijem rastu neto prihoda od PDV-a, tokom prva dva tromjesečja posmatrane godine, treće tromjesečje, u kojem je rast skoro nepromjenjen, značajnije je uticalo na kretanje ove kategorije prihoda u posmatranom periodu. Tokom perioda januar - septembar 2018. godine, po osnovu PDV-a naplaćeno je oko 2,8 milijardi KM neto prihoda, što je za 5,3% više nego u istom periodu prethodne godine.

Prema poreskim prijavama, prihodi od PDV-a veći su za 5,3% g/g od čega su naplaćeni prihodi od PDV-a iz prometa domaćih roba i usluga manji za 9,1% g/g (sa 14% učešća u ukupnim PDV prihodima po poreskim prijavama), dok su naplaćeni prihodi od PDV-a pri uvozu roba i usluga viši za 8,0% g/g¹⁹ (sa učešćem od 86%).

Akcize. Udio prihoda od akciza u ukupnim neto prihodima iznosi oko 24%. U periodu januar - septembar 2018. godine, ukupni neto prihodi od akciza su iznosili nešto preko 1 milijarde KM, i u poređenju sa istim periodom prethodne godine manji su za oko 33 miliona ili 2,9%. Oko 79% prihoda od akciza se odnosi na akcize od uvoznih proizvoda. Ali, uprkos rastu prihoda od uvoznih akciza od 6,6% g/g, ukupni prihodi od akciza su ipak smanjeni. Razlog tome jeste smanjenje prihoda od akciza na uvozni duvan tokom par mjeseci posmatrane godine (jer udio ovih prihoda u uvoznim akcizama iznosi 61%, a udio u ukupnim prihodima od akciza čak 48%). Takođe, i prihodi od akciza na uvozu naftu i naftne prerađevine, tokom posmatranog perioda, na mjesečnom nivou, su imali oscilacije, pa su na kraju posmatranog perioda ostvarili skromnu stopu rasta (4,8% g/g). Sa druge strane, prihodi od akciza na domaće proizvode su ostvarili smanjenje od oko 28%.

¹⁹ Podaci o naplaćenim PDV prihodima u domaćem prometu roba i usluga i pri uvozu roba su preuzeti iz PDV nacionalne prijave.

Grafikon 14: Rast prihoda od akciza na naftu i duvan u 2018. godini (u %)

Izvor: Uprava za indirektno oporezivanje BiH

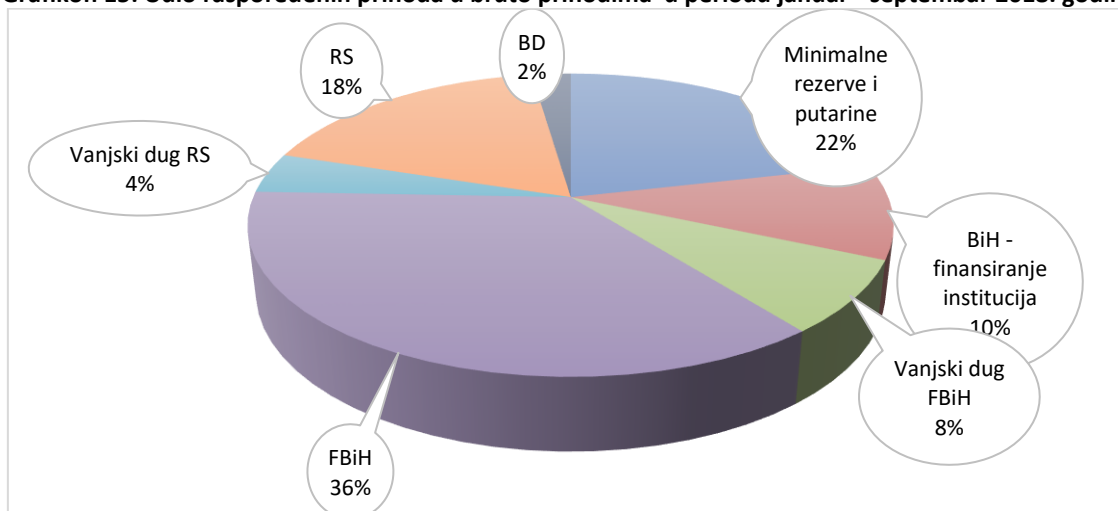
Na grafikonu iznad prikazane su glavne kategorije prihoda od akciza i njihovo kretanje tokom posmatrane godine.

Carine. Po osnovu carina, tokom posmatranog perioda, prikupljeno je oko 211 miliona KM, što je više za 7,0% u poređenju sa periodom januar - septembar 2017. godine.

Putarine. Po osnovu putarina, tokom posmatranog perioda ukupno je prikupljeno oko 457 miliona KM neto prihoda, što predstavlja povećanje od oko 61,1% g/g, kao rezultat primjene Zakona o akcizama.

Raspoređeni prihodi. U periodu januar - septembar 2018. godine, prihodi raspoloživi za raspodjelu su iznosili oko 5,6 milijardi KM (bruto prihodi), što je za 7,5% više nego u istom periodu prethodne godine. Nakon izdvojenih čak 25,2% g/g više sredstava za isplatu povrata sa JR UIO (minimalne rezerve i putarine), 557 miliona KM za finansiranje Institucija BiH, za raspodjelu krajnjim korisnicima ostalo je prihoda u iznosu od oko 3,8 milijardi KM (oko 4,0% g/g više). Od tog iznosa, za servis vanjskog duga raspoređeno je 673 miliona KM, što je više za svega 0,7% g/g. Sredstva doznačena za finansiranje budžetskih izdataka krajnjih korisnika sa JR uvećana su za oko 5,0% g/g i iznosila su oko 3,2 milijardi KM.

Grafikon 15: Udio raspoređenih prihoda u bruto prihodima u periodu januar - septembar 2018. godine

Izvor: Uprava za indirektno oporezivanje BiH

Direktni porezi i doprinosi

Za devet mjeseci 2018. godine entitetske poreske uprave su ukupno naplatile oko 5,6 milijardi KM prihoda iz svoje nadležnosti. U ukupnim javnim prihodima učestvuju sa 50% kao i prihodi od indirektnih poreza.

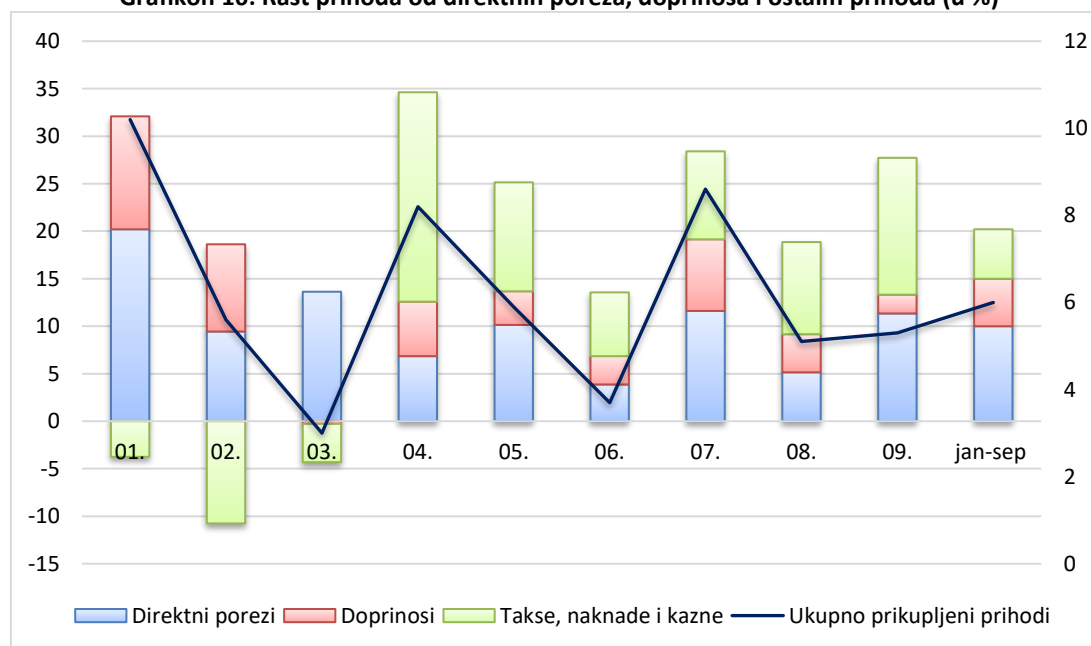
Tabela 2: Prihodi od direktnih poreza, doprinosa, taksi, naknada i sl.

Naziv prihoda	FBiH jan-sep			RS jan-sep			BiH jan-sep		
	miliona KM		rast u %	miliona KM		rast u %	miliona KM		rast u %
	2017	2018		2017	2018		2017	2018	
Direktni porezi	704,7	771,2	9,4	355,3	394,6	11,1	1.060,0	1.165,8	10,0
<i>Porez na dohodak</i>	297,8	333,4	12,0	172,9	180,2	4,2	470,7	513,7	9,1
<i>Porez na dobit</i>	278,1	311,4	12,0	153,0	181,4	18,5	431,1	492,8	14,3
<i>Porezi građana</i>	127,7	125,4	-1,8	29,4	33,0	12,4	157,1	158,5	0,9
<i>Ostali porezi</i>	1,2	0,9	-18,7	0,0	0,0	0,0	1,2	0,9	-18,7
Takse, kazne i naknade	510,8	537,2	5,2	291,0	306,3	5,3	801,7	843,4	5,2
Doprinosi	2.350,6	2.521,9	7,3	1.090,9	1.090,1	-0,1	3.441,4	3.612,0	5,0
<i>PIO</i>	1.300,9	1.399,7	7,6	587,4	619,7	5,5	1.888,3	2.019,3	6,9
<i>Zdravstvo</i>	942,1	1.005,4	6,7	425,4	389,0	-8,6	1.367,4	1.394,4	2,0
<i>Nezaposleni</i>	107,6	116,8	8,5	29,9	25,4	-15,0	137,6	142,3	3,4
<i>Dječija zaštita</i>	0,0	0,0	-	44,4	52,3	17,6	44,4	52,3	17,6
<i>Zapošljavanje invalida</i>	0,0	0,0	-	3,6	3,8	3,8	3,6	3,8	3,8
UKUPNO	3.566,0	3.830,3	7,4	1.737,1	1.791,0	3,1	5.303,1	5.621,3	6,0

Izvor: Poreska uprava RS i Poreska uprava FBiH

Prihodi od doprinosa. 64% ukupno prikupljenih prihoda u nadležnosti entitetskih poreskih uprava se odnosi na prihode od doprinosa. Tokom devet mjeseci 2018. godine, po osnovu doprinosa ukupno je prikupljeno oko 3,6 milijardi KM, što je više za 5,0% g/g. Najznačajnija kategorija i dalje su doprinosi za penzijsko i invalidsko osiguranje. Tokom posmatranog perioda, prihodi od doprinosa u nadležnosti poreske uprave RS bilježe negativnu stopu rasta, zbog izmjene stopa doprinosa za zdravstveno osiguranje i doprinosa za osiguranje od nezaposlenosti.

Grafikon 16: Rast prihoda od direktnih poreza, doprinosa i ostalih prihoda (u %)

Izvor: entitetske poreske uprave

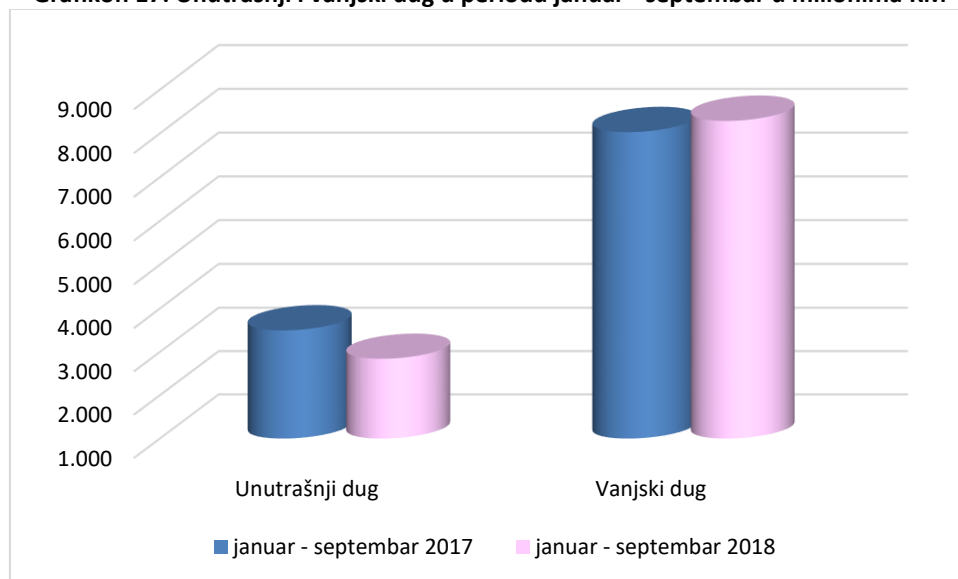
Direktni porezi. Po osnovu direktnih poreza, za devet mjeseci 2018. godine, ukupno je prikupljeno oko 1,2 milijarde KM prihoda što je za 10% g/g više. Glavne kategorije direktnih poreza i dalje su porez na dohodak i porez na dobit. Kod poreza na dohodak najznačajniji su porez na dohodak fizičkih lica od samostalne i nesamostalne djelatnosti. Po ovom osnovu prikupljeno je oko 514 miliona KM (9,1% g/g više). Po osnovu poreza na dobit je prikupljeno oko 493 milion KM (više za 14,3%). Najznačajni rast u kategoriji poreza na dobit ostvaren je zahvaljujući porezu na dobit preduzeća, porezu na dobit pravnih lica iz oblasti igara na sreću, porezu na dobit banaka i mikrokreditnih organizacija.

Ostali prihodi. Po osnovu taksi, kazni i naknada u posmatranom periodu prikupljeno je oko 843 miliona KM. Kod ove grupe prihoda najveći rast je ostvaren kod naknada i taksi (naknada za korištenje šuma, naknada za korišćenje mineralnih voda, priređivanje igara na sreću, različite administrativne takse). Naravno, rast prihoda iz nadležnosti poreskih uprava je jednim dijelom rezultat stalno prisutnih inspeksijskih nadzora, a u svrhu borbe protiv rada na crno.

Javni dug BiH

Prema podacima Ministarstva finansija i trezora BiH, ukupan javni dug na kraju trećeg tromjesečja je iznosio oko 11,1 milijardi KM. U poređenju sa istim periodom prethodne godine, ukupan dug je smanjen za 3,5%. Uprkos povećanom povlačenju novih kreditnih sredstava tokom posmatranog perioda, stanje ukupnog duga je smanjeno zahvaljujući smanjenju unutrašnjeg duga, kao i redovnom servisiranju obaveza duga. 74,5% ukupnog javnog duga se odnosi na vanjski dug.

Grafikon 17: Unutrašnji i vanjski dug u periodu januar - septembar u milionima KM

Izvor: Ministarstvo finansija i trezora BiH

Vanjski dug. Prema podacima MFT BiH za treće tromjesečje 2018. godine, stanje javnog vanjskog duga na kraju perioda januar - septembar 2018. godine je iznosilo oko 8,3 milijarde KM. Time je vanjski dug, u poređenju sa istim periodom prethodne godine, veći za 3,2%.

U strukturi vanjskog duga prema valutama dominira dug izražen u evrima sa 58%. Zatim slijedi dug od 28,7% u SDR. Oko 59% vanjskog duga (kredita) je ugovoreno po fiksnoj kamatnoj stopi.

Za devet mjeseci 2018. godine ukupno je servisirano oko 635 miliona KM vanjskog duga, što predstavlja povećanje od 4,4% u poređenju sa istim periodom prethodne godine. Od tog iznosa 522 miliona se odnosi na servis glavnice vanjskog duga. U poređenju sa istim periodom prethodne godine nije bilo

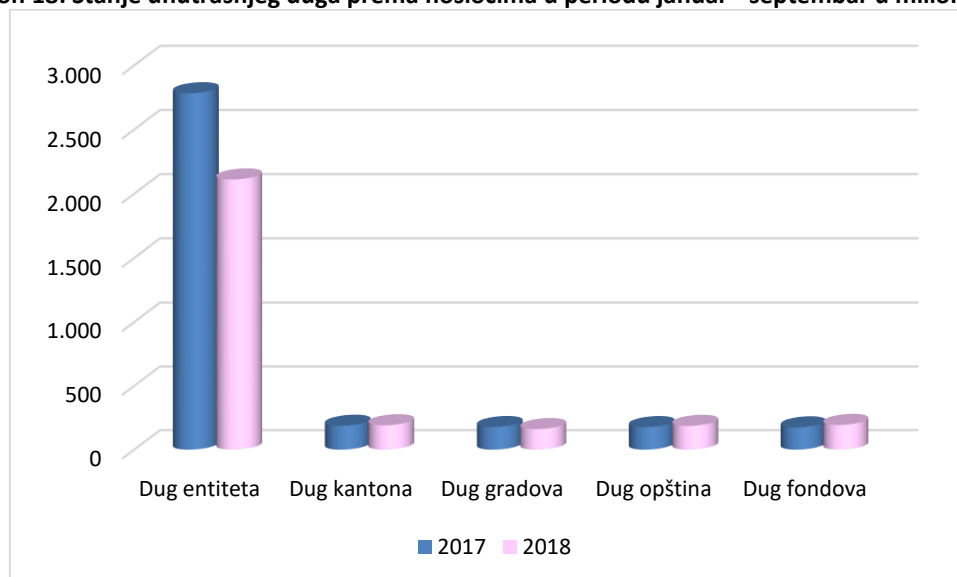
promjene u iznosu servisiranja glavnice vanjskog duga, nego je na povećanje servisa vanjskog duga uticao servis kamata. Servis kamata tokom posmatranog perioda je porastao za čak 30,8% g/g.

Za prva tri tromjesečja 2018. godine, a prema podacima MFT BiH, ukupno je povučeno oko 591 milion KM novih kreditnih sredstava, što je za oko 87% više nego u istom periodu prethodne godine. Udio povlačenja u ukupno povučenim novim kreditima je: 61,8% FBiH, 36,0% RS, 1,8% BD i državni nivo 0,4%.

U toku posmatranog perioda, po osnovu odobrenih, a neangažovanih kreditnih sredstava ukupno je plaćeno oko 5,4 miliona KM penala. U poređenju sa istim periodom prethodne godine plaćeno je više za 3,4 miliona KM sredstava po ovom osnovu. Najveći iznos je plaćen EBRD (61%) od ukupno plaćenih penala. Od ukupno plaćenog iznosa prema EBRD, čak 89% se odnosi na Projekat koridor Vc 2 (preko 3 miliona KM).

Unutrašnji dug. Prema MFT BiH, stanje unutrašnjeg duga na kraju trećeg tromjesečja je iznosilo oko 2,8 milijarde KM. U poređenju sa istim periodom prethodne godine, stanje unutrašnjeg duga je smanjeno za čak 18,7%.

Grafikon 18: Stanje unutrašnjeg duga prema nosiocima u periodu januar - septembar u milionima KM

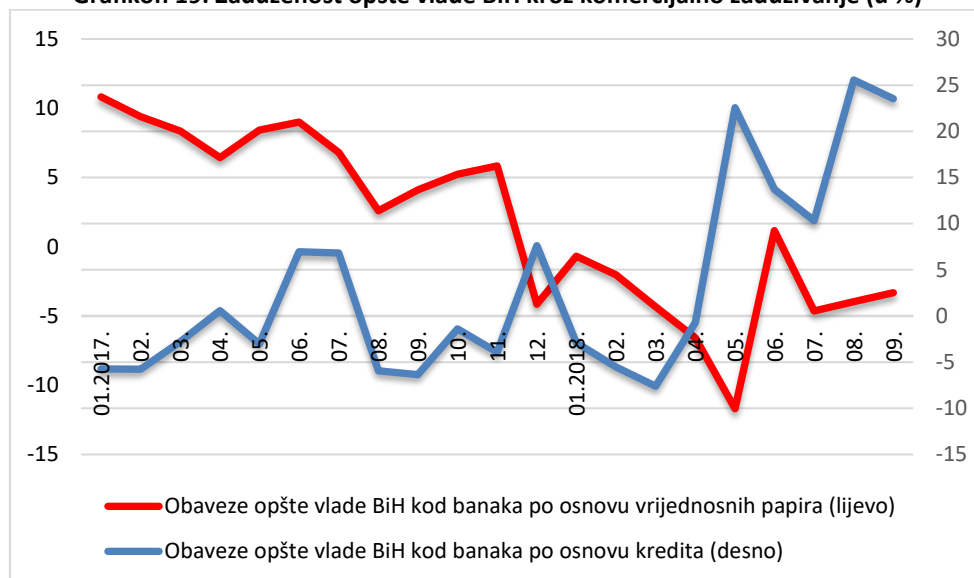
Izvor: MFT BiH

Na grafikonu iznad je prikazano stanje unutrašnjeg duga prema nosiocima. Dug entiteta i BD je tokom posmatranog perioda smanjen za 24%, zahvaljujući smanjenju kod svih nosilaca duga, a posebno smanjenju od oko 516 miliona KM ostvarenog kod Vlade RS. Takođe, i dug gradova je zabilježio smanjenje i to oko 9,2%. Ostali nosioci unutrašnjeg duga, su ostvarili porast istog i to: dug kantona 2,0%, dug opština 5,4% i dug fondova socijalne sigurnosti od 10,9%. Najveći dio duga entitetskih vlada se odnosi na obaveze po osnovu dugoročnih obveznica (1,2 milijarde KM).

Komercijalna zaduženost opšte vlade. Ukupna zaduženost opšte vlade BiH²⁰ na kraju trećeg tromjesečja 2018. godine, a prema podacima CB BiH, je dostigla iznos od oko 2,4 milijarde KM. Zaduživanje opšte vlade, kroz kredite komercijalnih banaka i emisije vrijednosnih papira je na kraju posmatranog perioda više je za 6,1% g/g. Krediti opšte vlade bilježe povećanje od 10,7% g/g, dok je zaduživanje kroz vrijednosne papire uvećano za svega 2,5% g/g.

²⁰ Ovde su uključene obaveze po kreditima svih nivoa vlasti u BiH, fondova socijalne zaštite i javnih preduzeća, kao i obaveze po emitovanim vrijednosnim papirima.

Grafikon 19: Zaduženost opšte vlade BiH kroz komercijalno zaduživanje (u %)

Izvor: CB BiH

Tokom posmatranog perioda, zbog održane likvidnosti jedinstvenog računa trezora i smanjenih potreba za finansiranjem, Vlada FBiH nije održala nijednu aukciju vrijednosnih papira, koja je bila planirana kalendarom za 2018. godinu²¹. I kod Vlade RS situacija je bila slična, jer se sa početkom godine RS putem berzi zadužila za 120 miliona KM kroz održanu po jednu aukciju trezorskih zapisa i obveznica. A već sa početkom trećeg tromjesečja Vlada RS otplatila sva dugovanja po osnovu kratkoročnog zaduživanja (trezorski zapisi).²²

Centralna vlada BiH

Iako su tokom perioda januar - septembar 2018. godine, stope rasta prihoda i rashoda konsolidovane centralne vlade BiH bili ujednačeni (5,7% g/g), ista je ipak ostvarila suficit. U periodu januar - septembar 2018. godine, primarni fiskalni bilans centralne vlade BiH je iznosio preko 1 milijarde KM, dok je tekući fiskalni bilans zabilježio suficit u iznosu od oko 920 miliona KM u istom periodu. Ostvareni suficit je rezultat stabilnih pozitivnih trendova u naplati prihoda od indirektnih poreza, ali i ukupnih poreskih prihoda, kao i rezultat nastavka primjene mjera restriktivne vladine potrošnje na svim nivoima vlasti. Ukoliko se pogleda grafikon ispod na kom je prikazan fiskalni bilans, uočava se da se isti smanjuje na kvartalnoj osnovi.

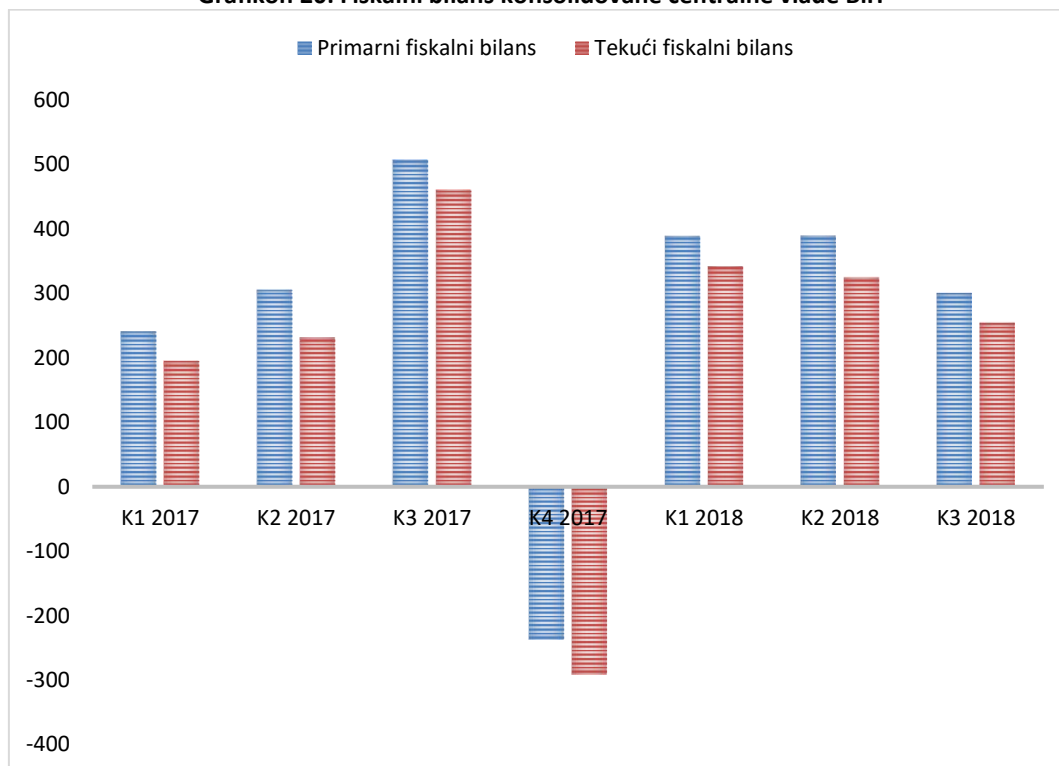
Konsolidovani prihodi centralne vlade za devet mjeseci 2018. godine su iznosili oko 9,2 milijardi KM. U poređenju sa istim periodom prethodne godine, ukupni javni prihodi su ostvarili rast od 5,7%. Rast prihoda je zabilježen kod svih jedinica sektora centralne vlade (Institucije BiH 18,5%, konsolidovana FBiH 5,6%, konsolidovana RS 1,9% i BD 5,7%). Najznačajnija kategorija prihoda su poreski prihodi (indirektni i direktni porezi), a učestvuju sa 53% u ukupnim prihodima. Poreski prihodi su zabilježili pozitivne stope rasta u toku posmatranog perioda.

²¹ <http://www.fmf.gov.ba/v2/stranica.php?idstranica=161&idmeni=17;>

Bilteni 11,12 i 13 - Kvartalni izvještaj o dugu

²² <http://www.vladars.net/sr-SP-Cyrl/Vlada/Ministarstva/mf/PPP/ud/ka/Pages/default.aspx#collapsible0>

Grafikon 20: Fiskalni bilans konsolidovane centralne vlade BiH

Izvor: Centralna banka BiH

Tokom posmatranog perioda, konsolidovani rashodi centralne vlade su iznosili oko 8 milijardi KM, i u poređenju sa istim periodom prethodne godine veći su za 5,5%. Rast rashoda je zabilježen kod svih jedinica sektora centralne vlade (Institucije BiH 1,9%, konsolidovana FBiH 5,5%, konsolidovana RS 6,5% i BD 7,6%). Sve kategorije rashoda, osim izdvajanja za kamate, bilježe pozitivne stope rasta. U kategoriji rashoda, najveća stavka jesu, socijalna davanja, koja je uvećana za 5,2% g/g i na kraju posmatranog perioda iznosila oko 3,6 milijardi KM. Sledeća stavka rashoda, po veličini, jesu izdvajanja za plate i naknade zaposlenih koja su rasla stopom od 2,8% g/g. U istom periodu, izdvajanja za korištenje roba i usluga su veći za 6,6% g/g.

III CIJENE, MONETARNI I FINANSIJSKI SEKTOR

Cijene

- *Rast cijena u BiH – inflacija u periodu I-IX 2018. godine 1,3%. Najznačajniji rast cijena u odjeljcima prevoza, alkoholnih pića i duvana, hrane i bezalkoholnih pića te stanovanja, vode, el. energije, plina i drugih energenata.*
- *Cijene sirove nafte na svjetskom tržištu uvećane u posmatranom periodu.*

U BiH je nastavljen rast cijena, odnosno u periodu I-IX 2018/I-IX 2017 registrovana je inflacija od 1,3%.²³ Rast ukupnog nivoa cijena najviše je potpomognut rastom cijena u odjeljcima prevoza, alkoholnih pića i duvana, hrane i bezalkoholnih pića te stanovanja, vode, el. energije, plina i drugih energenata.

Prosječna cijena sirove nafte u periodu I-IX 2018. godine je iznosila 69,7 \$/barelu, i veća je za 37% u poređenju sa istim periodom prethodne godine.²⁴ Posmatrajući kretanje cijena nafte po kvartalima primjećuje se da je sirova nafta bila skuplja u K3 nego u K1 i K2 2018. godine. Time su u odjeljku prevoza cijene više za 8% u periodu I-IX 2018/I-IX 2017, a najveći rast cijena je u okviru pododjeljka goriva i maziva za lična prevozna sredstva (oko 14,6% g/g) koja imaju značajan udio u posmatranom odjeljku.

Pored cijena goriva, veliki doprinos inflaciji su imale cijene alkoholnih pića i duvana u periodu I-IX 2018/I-IX 2017. U posmatranom odjeljku cijene su uvećane za 6,8% g/g zbog povećanja cijena duvana i cigareta, odnosno nastavka harmonizacije akcizne politike u BiH sa politikom akciza na cigarete u Evropskoj uniji na početku godine.²⁵ Pored toga, u odjeljku stanovanja, vode, el. energije, plina i drugih energenata cijene su povećane 2,4% u periodu I-IX 2018/I-IX 2017, a rezultat su rasta cijena tečnih i čvrstih goriva te najamnina za stanovanje jer se cijene električne energije, plina, vode nisu značajnije mijenale u posmatranom poređenju.

U pomenutom periodu u odjeljku hrane i bezalkoholnih pića cijene su uvećane za 0,8% g/g, što je bitno pomenuti jer hrana i bezalkoholna pića imaju najveći udio u CPI indeksu.

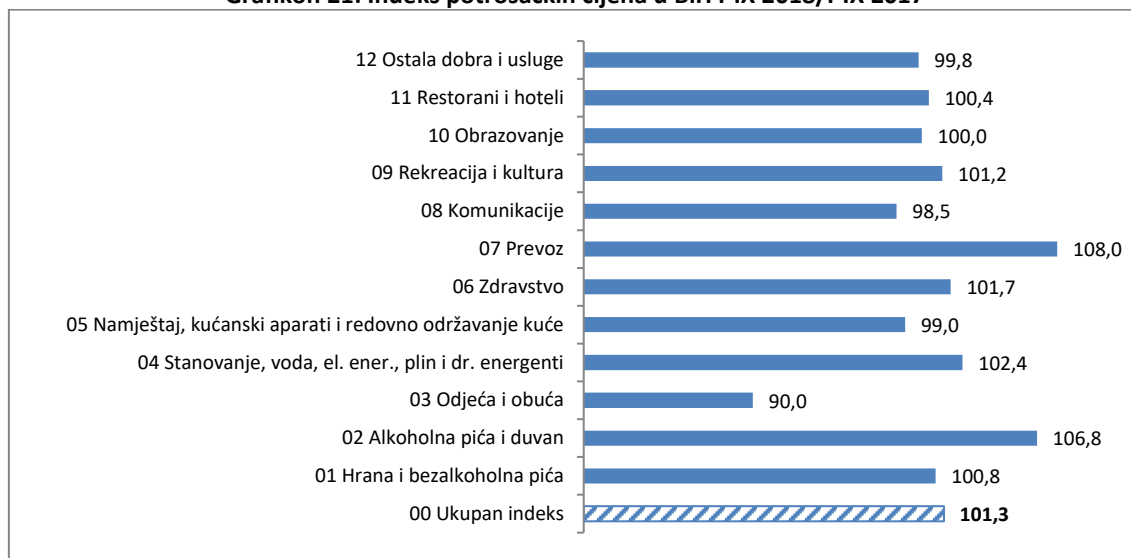
Inflacija u BiH je djelimično usporena smanjenjem cijena u odjeljcima odjeće i obuće, namještaja, kućanskih aparata i redovnog održavanja kuće, komunikacija i ostalih dobara i usluga što je predstavljeno na grafikonu ispod.

²³ Indeks potrošačkih cijena u BiH izračunava se na osnovu reprezentativne liste proizvoda koju u 2018. godini čini 615 proizvoda. Za izračunavanje indeksa potrošačkih cijena u BiH od januara 2018. godine primjenjuju se ponderi koji se baziraju na podacima iz Ankete o potrošnji domaćinstava za 2015. godinu (referentna baza za izračunavanje indeksa je 2015. godina). Ponderi se svake godine koriguju s kretanjem cijena u prethodnoj godini. Izvor: BHAS.

²⁴ Izvor: Svjetska banka.

²⁵ Detaljnije o povećanju cijena na duvan i cigarete u Ekonomskim trendovima za K1 i P1 2018. godine.

Grafikon 21: Indeks potrošačkih cijena u BiH I-IX 2018/I-IX 2017

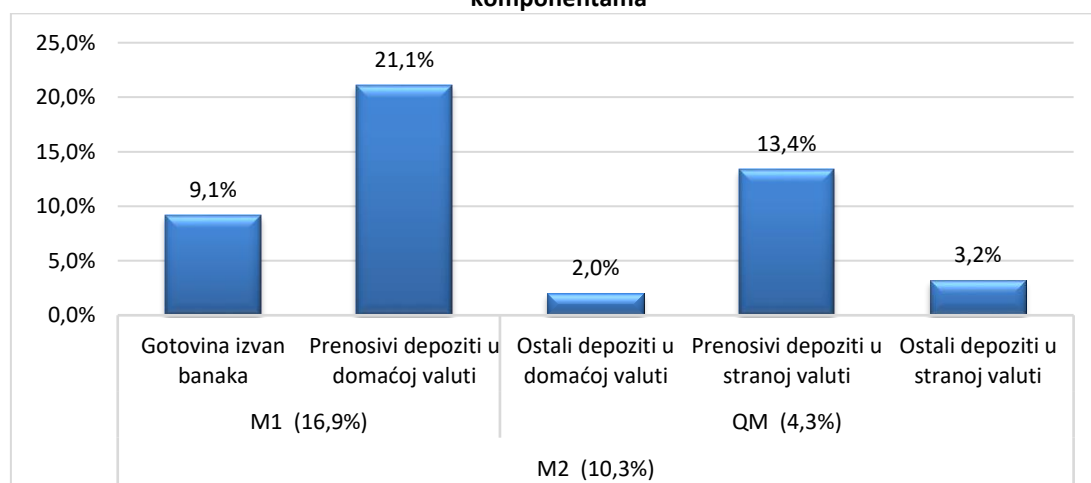
Izvor: BHAS

Monetarni sektor

- *Nastavljen rast ukupne novčane mase u periodu I-IX 2018. godine. Najznačajniji doprinos rastu M2 dali su prenosivi depoziti u domaćoj valuti.*
- *Stopa obavezne rezerve ostala je nepromijenjena i iznosi 10%. Uvećane bruto devizne rezerve uz povećanje udjela investicija u vrijednosne papire.*

Ukupna novčana masa (M2) na kraju septembra 2018. godine iznosila je 23,8 mlrd. KM i veća je za 10,3% u odnosu na isti period 2017. godine. Najveći doprinos rastu dala je komponenta transakcijskog novca (M1) - prenosivi depoziti u domaćoj valuti (6,5 p.p.) koji su ujedno i najveća komponenta ukupne novčane mase. Potom slijedi gotovina izvan banaka sa doprinosom rastu M2 od 1,5 p.p. U okviru kvazi novca najznačajniji doprinos rastu M2 dali su prenosivi depoziti u stranoj valuti (1,1 p.p.). Stope rasta svih komponenti M2 predstavljene su na grafikonu ispod.

Grafikon 22: Ukupna novčana masa na kraju septembra 2018 godine, stope rasta g/g - pregled po komponentama

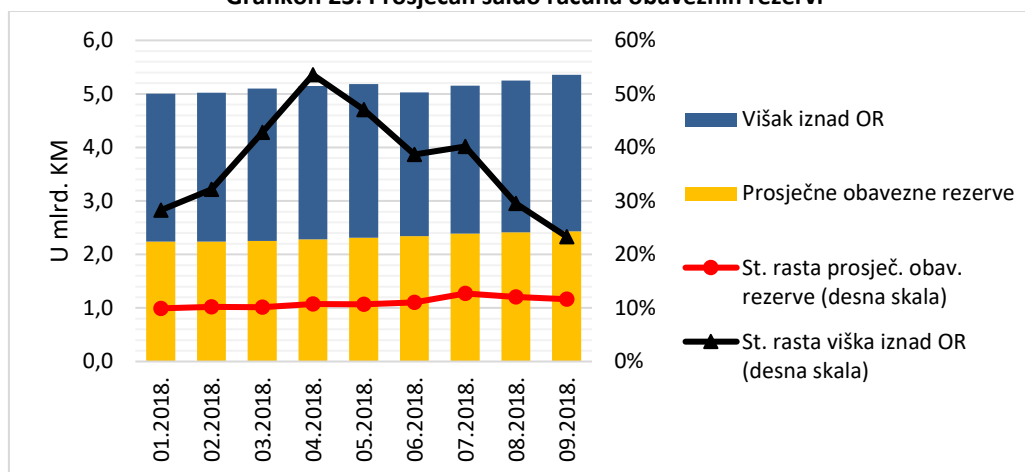
Izvor: Centralna banka Bosne i Hercegovine

Rezervni novac (M0) na kraju septembra 2018. godine iznosio je 10,3 mlrd. KM što je poredeći s istim periodom 2017. godine više za 14,7%. Ova stopa rasta je nešto veća od stope rasta u istom periodu

prošle godine zbog nešto bržeg rasta depozita banaka kod monetarnih vlasti koji su ujedno i najveća komponenta M0. Kako M0 ima brži rast g/g u odnosu na M2, multiplikacija novca je neznatno usporenija u odnosu na septembar 2017. godine i iznosi 2,322.²⁶

Prosječan saldo računa obaveznih rezervi kod CBBiH na kraju septembra 2018. godine iznosio je 5,4 mlrd. KM. Od tog iznosa 45,4% činile su prosječne obavezne rezerve, a 54,6% iznosio je višak iznad obaveznih rezervi. Politika CBBiH vezana za stopu obavezne rezerve nije se mijenjala u 2018. godini i iznosi 10%.

Grafikon 23: Prosječan saldo računa obaveznih rezervi

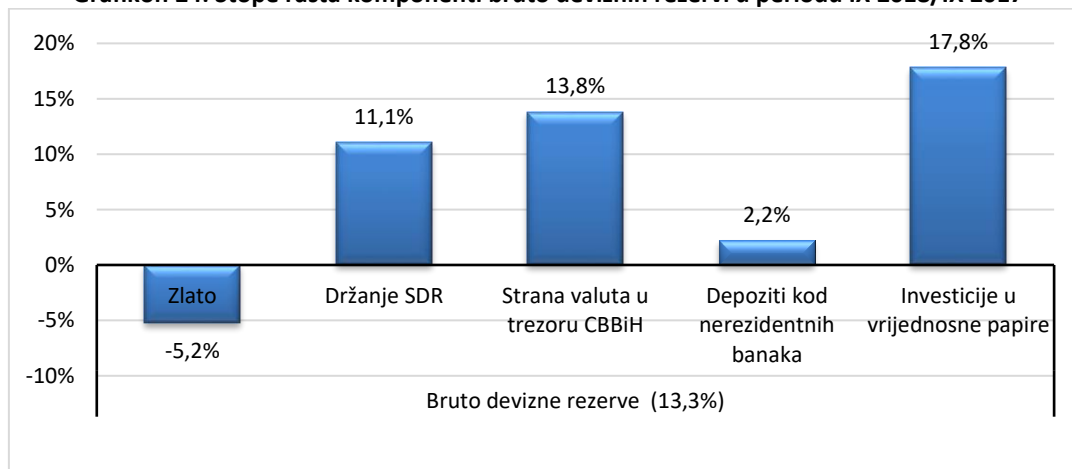

Izvor: Centralna banka Bosne i Hercegovine

Bruto devizne rezerve na kraju septembra 2018. godine iznosile su 11,6 mlrd. KM i veće su za 13,3% u poređenju sa stanjem u septembru 2017. godine. Posmatrajući strukturu deviznih rezervi, učešće depozita kod nerezidentnih banaka smanjeno je u septembru 2018. godine u odnosu na isti period 2017. godine u korist investicija u vrijednosne papire koje čine 73,5% bruto deviznih rezervi. Zatim slijede depoziti kod nerezidentnih banaka sa 22,7%. Ostale kategorije imaju znatno manja učešća u vrijednosti bruto deviznih rezervi.

Iznos deviznih rezervi na kraju septembra 2018. godine bio je dovoljan da se ispoštuju pravila valutnog odbora, odnosno rezervni novac bio je u potpunosti pokriven deviznim rezervama (112,6%).

Grafikon 24: Stope rasta komponenti bruto deviznih rezervi u periodu IX 2018/IX 2017

Izvor: Centralna banka Bosne i Hercegovine

²⁶ Odnos između ukupne novčane mase i primarnog (rezervnog) novca.

Bankarski sektor u BiH

- Ukupni finansijski rezultat banaka u prva tri kvartala 2018. god. je manji za 0,9% g/g.
- Prema izvještaju CBBiH suma ukupno plasiranih kredita u prva tri kvartala 2018. god. veća za 6,7% g/g.
- Ukupni depoziti bilježe rast od 11,6% g/g u prva tri kvartala 2018. god.

Na kraju prva tri kvartala 2018. godine finansijski rezultat bh. bankarskog sektora je iznosio 315,6²⁷ mil.KM i u odnosu na isto razdoblje prošle godine manji je za 0,9% g/g. Negativnom rezultatu je najviše doprinijeo rast neto gubitka koji je veći 3,5 puta u odnosu na isti period prošle godine. Posmatrajući strukturu prihoda, prihodi od kamata su činili 63,7% a operativni prihodi su činili 36,3% ukupnih prihoda. Na strani rashoda, rashodi po kamatama su činili 16,6% dok se na nekamatne rashode odnosilo 83,4% ukupnih rashoda. U prva tri kvartala 2018. godine u BiH su radile 23 komercijalne banke²⁸.

Tabela 3: Finansijski rezultat bankarskog sektora u BiH na kraju perioda

Red .br.	U hiljadama KM	K3 2017	K3 2018	promjena g/g
1	<i>Prihodi od kamata i slični prihodi</i>	793.917	779.473	-1,8%
2	<i>Operativni prihodi</i>	447.645	443.481	-0,9%
3	UKUPNI PRIHODI (1+2)	1.241.562	1.222.954	-1,5%
4	<i>Rashodi po kamatama i slični rashodi</i>	174.517	149.492	-14,3%
5	<i>Nekamatni rashodi</i>	740.029	750.926	1,5%
6	UKUPNI RASHODI (4+5)	914.546	900.418	-1,5%
7	<i>Porezi</i>	8.622	6.972	-19,1%
8	NETO-DOBIT BANKARSKOG SEKTORA (3-6+8-7)	322.088	332.052	3,1%
9	<i>Neto-gubitak</i>	3.704	16.484	345%
10	UKUPAN REZULTAT	318.384	315.568	-0,9%

Izvor: entitetske agencije za bankarstvo

Gledajući osnovne pokazatelje profitabilnosti poslovanja bankarskog sektora možemo primjetiti da je povrat na prosječni dionički kapital iznosio 11,1% i manji je za 0,6 p.b. u odnosu na vrijednost u istom periodu prošle godine. Stopa adekvatnosti kapitala koja predstavlja odnos vrijednosti neto kapitala prema vrijednosti ukupnih ponderisanih rizika, dostigla je 15,5% (zakonski propisana minimalna stopa adekvatnosti kapitala je 12%²⁹).

Prema konsolidovanom izvještaju CBBiH za prvih devet mjeseci, ukupan bilans bankarskog sektora je iznosio 30,4 mlrd. KM tj. uvećan je za 10,2% u odnosu na stanje u istom periodu prošle godine³⁰. Na strani aktive na kraju devetog mjeseca 2018. godine najveća su bila potraživanja od domaćih sektora sa 9,2 mlrd. KM i učešćem od 30,3% a zatim potraživanja od nefinansijskih privatnih preduzeća sa učešćem 28,2%. Na strani pasive najznačajniji su bili prenosivi depoziti domaćih sektora u domaćoj valuti 7,93 mlrd. KM sa učešćem 26,1% a zatim ostali depoziti drugih domaćih sektora³¹ u stranoj valuti sa učešćem od 18,9%.

²⁷ Ukupan finansijski rezultat, ukupni prihodi i rashodi i ostali podaci iz izvještaja o dobitku i gubitku su nekonsolidovani podaci za bankarski sektor u BiH, a dobiveni su zbrajanjem podataka za FBiH i RS koji su dobiveni od entitetskih agencija za bankarstvo.

²⁸ Bankarski sektor podrazumijeva komercijalne banke bez Centralne banke, odnosno monetarnih vlasti.

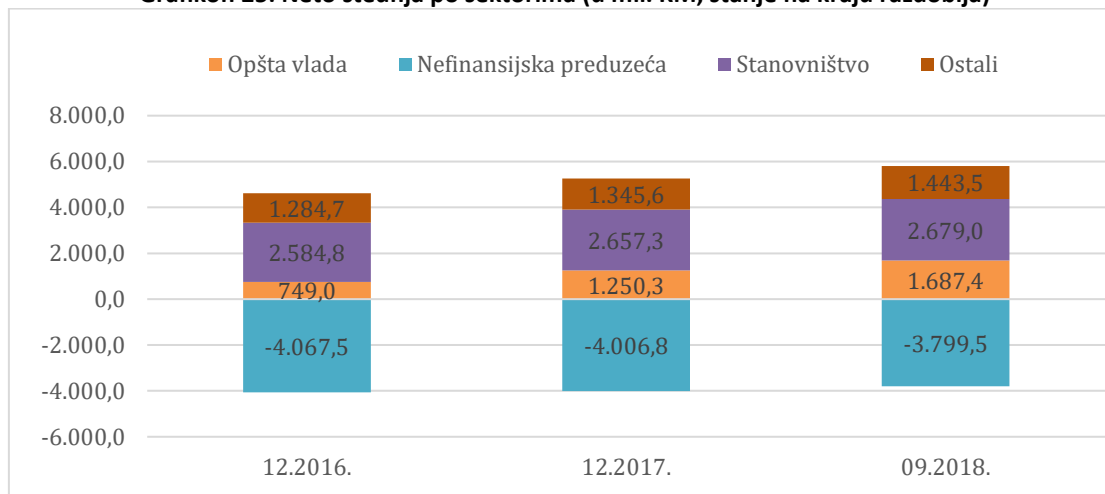
²⁹ Prema izvještaju CBBiH, Indikatori finansijskog zdravlja za bankarski sektor.

³⁰ Podaci o bilansi stanja, kreditima i depozitima su konsolidovani podaci proizvedeni od strane Centralne banke BiH i predstavljaju stanja na kraju perioda.

³¹ Prenosivi i ostali depoziti drugih domaćih sektora u domaćoj i stranoj valuti predstavljaju obaveze banaka prema necentralnoj vladi (kantona i opština), nefinansijskim javnim preduzećima, nefinansijskim privatnim

Razlika između ukupnih depozita i ukupno plasiranih kredita (neto štednja) na kraju prva tri kvartala 2018. godine iznosila je 2,01 mlrd. KM. Interesantno je da je po svojoj vrijednosti neto štednja veća za 99,2% u odnosu na vrijednost koju je imala u istom periodu prošle godine. Vrijednost depozita svih sektora je veća od vrijednosti plasiranih kredita sem u sektoru nefinansijskih preduzeća koji ima negativnu neto štednju od 3,8 mlrd. KM.

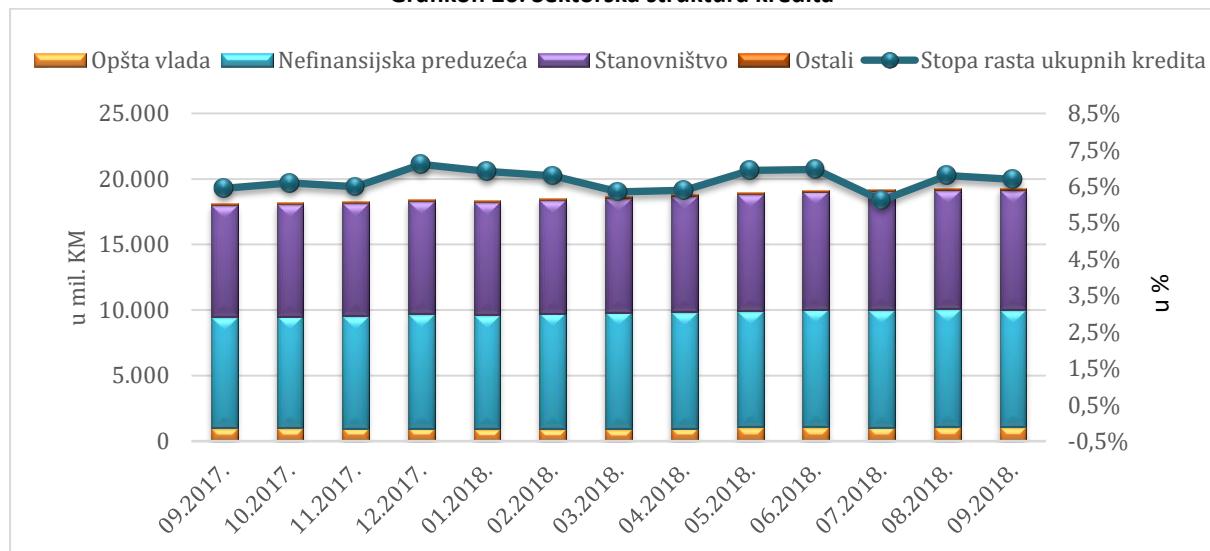
Grafikon 25: Neto štednja po sektorima (u mil. KM, stanje na kraju razdoblja)

Izvor: Centralna banka BiH

Vrijednost ukupno plasiranih kredita na kraju tri kvartala 2018. godine je iznosila 19,3 mlrd. KM i uvećani su za 1,2 mlrd. KM tj. 6,7% g/g. Najveće učešće su imali krediti stanovništvu sa dostignutim iznosom 9,2 mlrd. KM, učešćem od 47,4% uz stopu rasta 5,2% g/g. Drugi po vrijednosti su bili krediti nefinansijskim preduzećima sa dostignutom vrijednosti od 8,9 mlrd. KM³², učešćem 46,3% i stopom rasta 7,4% g/g.

Grafikon 26: Sektorska struktura kredita

Izvor: Centralna banka BiH

preduzećima, ostalim finansijskim institucijama i ostalim domaćim sektorima (stanovništvu, neprofitnim institucijama i ostalim neklasifikovanim sektorima).

³² Sektor nefinansijskih preduzeća čine nefinansijska javna i nefinansijska privatna preduzeća. Sektor opšte vlade čine svi nivoi vlade u BiH. Za potrebe izrade ovog izvještaja u ostali sektor su uvršteni sektor ostalih finansijskih (nebankarskih) institucija te ostali sektori (prema sektorskoj strukturi koju je uradila CBBiH).

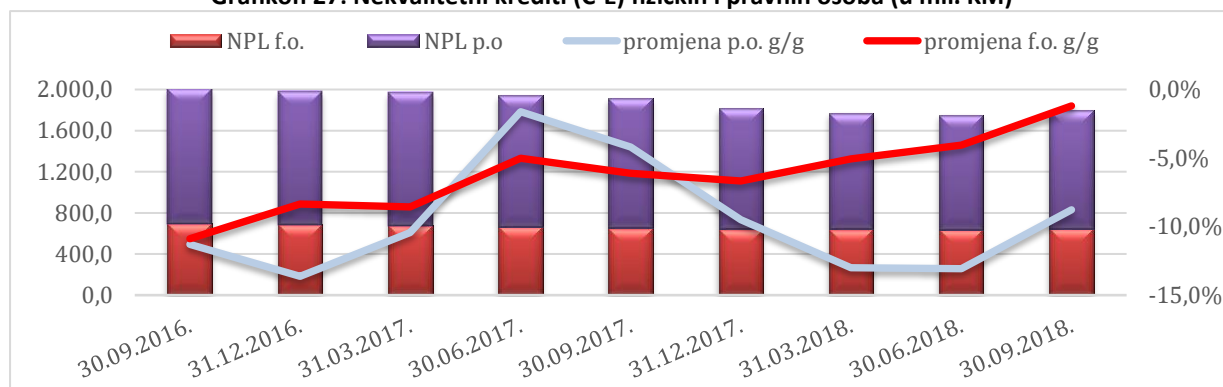
Učešće nekvalitetnih kredita u ukupnim kreditima je manje u odnosu na prethodnu godinu. Nekvalitetni krediti činili su 9,4%³³ ukupno plasiranih kredita fizičkim i pravnim osobama, što je manje za 1,4 p.b. u odnosu na isti period prošle godine.

Tabela 4: Klasifikacija kredita prema kvaliteti

Razdoblje	A	B	C	D	E	C-E (NPL)	učešće u ukupnim nekvalitetnim kreditima
Kreditni fizičkim osobama							
30.09.2017.	42,8%	1,2%	0,5%	0,5%	2,7%	3,7%	34,3%
30.09.2018.	42,9%	1,2%	0,4%	0,5%	2,5%	3,4%	36,1%
Kreditni pravnim osobama							
30.09.2017.	39,4%	5,9%	1,4%	2,2%	3,4%	7,1%	65,7%
30.09.2018.	41,5%	5,0%	1,0%	2,1%	2,9%	6,0%	63,9%
Ukupno krediti fizičkim i pravnim osobama							
30.09.2017.	82,1%	7,1%	1,9%	2,7%	6,2%	10,8%	100,0%
30.09.2018.	84,4%	6,2%	1,4%	2,6%	5,4%	9,4%	100,0%

Izvor: entitetske agencije za bankarstvo

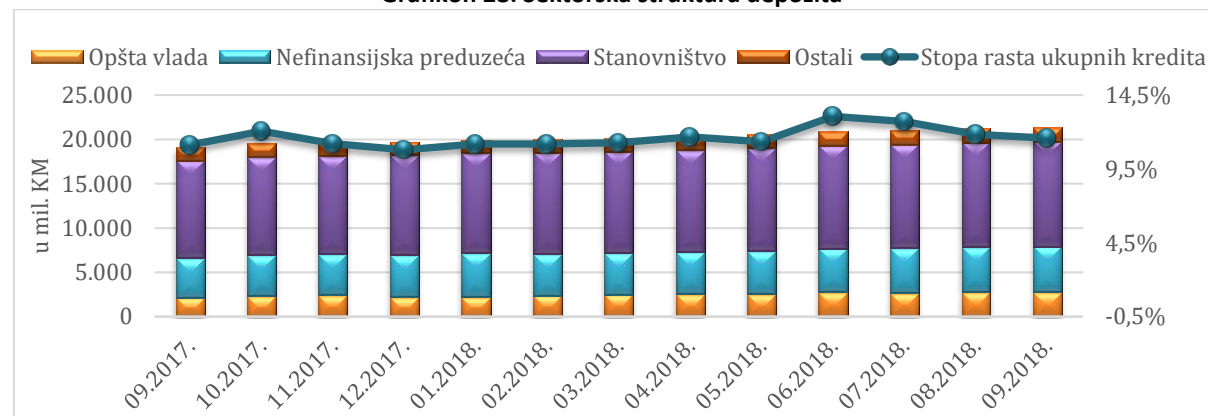
Grafikon 27: Nekvalitetni krediti (C-E) fizičkih i pravnih osoba (u mil. KM)

Izvor: entitetske agencije za bankarstvo

Na kraju tri kvartala 2018. godine ukupni depoziti su iznosili 21,3 mlrd. KM. uz rast od 11,6% g/g. Najveće učešće su imali depoziti stanovništvu sa dostignutih 11,8 mlrd. KM, učešćem 55,4% i stopom rasta 7,3% g/g. Drugi po redu su depoziti nefinansijskih preduzeća su iznosili 5,2 mlrd. KM, sa učešćem 24,1% i stopom rasta 16,4% g/g.

Grafikon 28: Sektorska struktura depozita

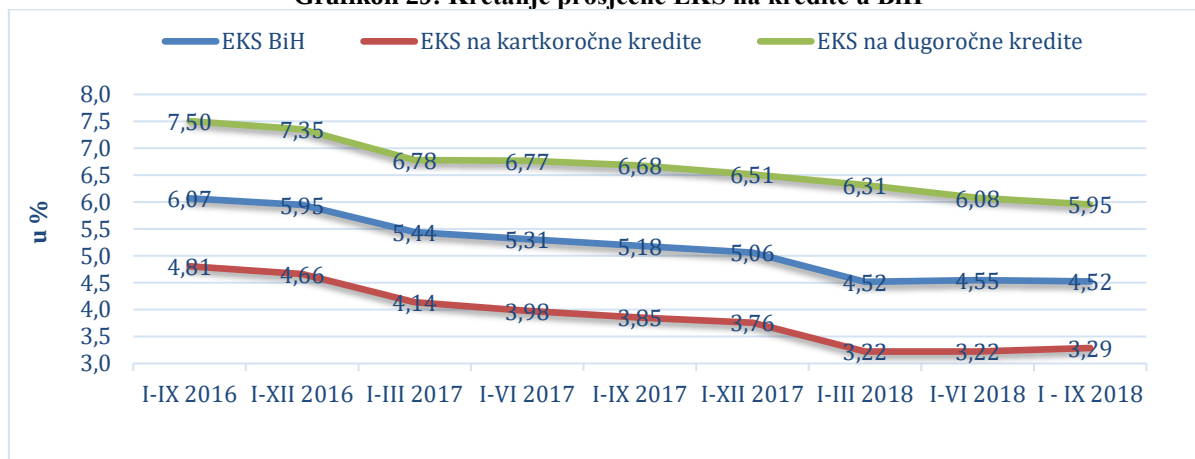
Izvor: CBBiH

³³ Prema izvještaju CBBiH, Indikatori finansijskog zdravlja za bankarski sektor.

U prva tri kvartala 2018. godine prosječna efektivna kamatna stopa za kredite koji se plasiraju za sektor privrede je iznosila 3,35%, i zabilježila je pad za 0,67 p.b. u odnosu na isto razdoblje prošle godine kada je iznosila 4,02%³⁴.

U prva tri kvartala 2018. godine prosječna EKS na kredite stanovništvu je iznosila 7,54% i manja je za 0,05 p.b. u odnosu na isti period prošle godine kada je iznosila 7,59%. EKS na ukupne kao i kratkoročne i dugoročne kredite imaju opadajući trend što je prikazano na grafikonu ispod.

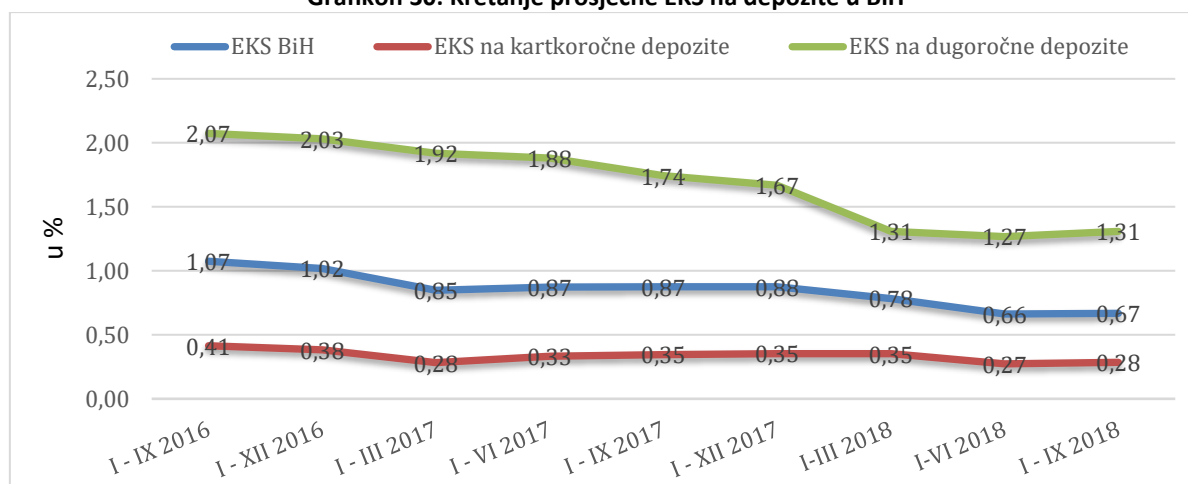
Grafikon 29: Kretanje prosječne EKS na kredite u BiH

Izvor: entitetske agencije za bankarstvo

U prva tri kvartala 2018. godine, prosječna EKS za depozite stanovništvu je iznosila 1,24% g/g dok je u istom periodu prošle godine iznosila 1,57%. Prosječna efektivna kamatna stopa za depozite privrede je iznosila 0,81% dok je u istom periodu prošle godine iznosila 1,36%. Na grafikonu ispod su prikazane prosječne EKS na ukupne depozite, kao i na kratkoročne i dugoročne depozite koje imaju opadajući trend u proteklom periodu.

Grafikon 30: Kretanje prosječne EKS na depozite u BiH

Izvor: entitetske agencije za bankarstvo.

³⁴ Ponderisana prosječna efektivna kamatna stopa na ukupne kredite/depozite za cijelu BiH dobivena je ponderisanim prosjekom ukupne efektivne kamatne stope na kredite/depozite za RS i ukupne efektivne kamatne stope na kredite/depozite u FBiH. Podaci o iznosu kredita/depozita i kamatnih stopa po entitetima dobiveni su od entitetskih agencija za bankarstvo. Podaci o kamatnim stopama koje objavljuje CBBiH nalaze se u dodatku.

Tržište kapitala

- Ukupan promet na bh. berzama ostvario pad od 36,7% g/g uz minimalan pad ukupne kapitalizacije od 1,4% g/g.
- Većina Indeksa u svijetu u prva tri kvartala 2018. god. usporava rast dok su u Evropi počeli padati.

Indeksi

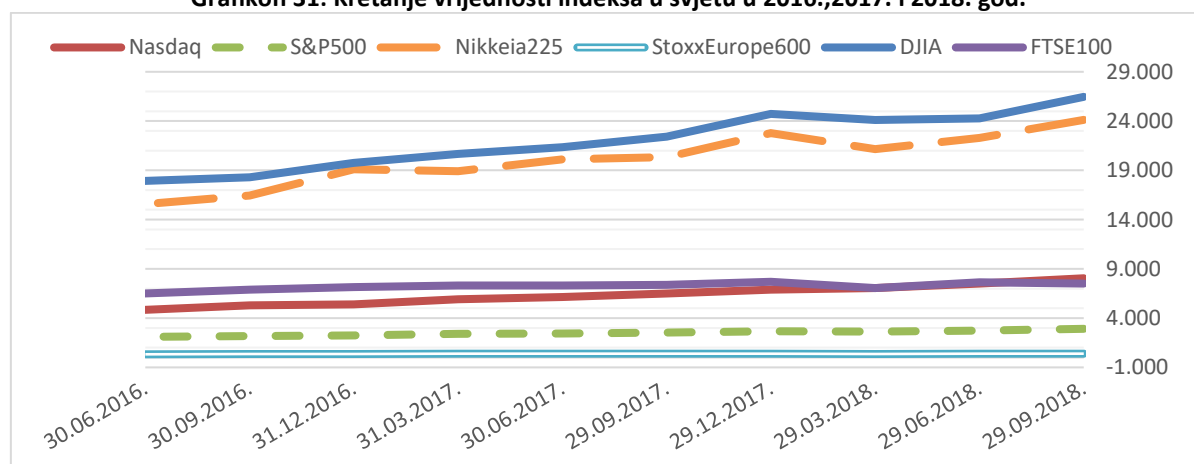
Kretanje indeksa na kraju perioda od K32018/K32017 pokazuje da su gotovo svi svjetski indeksi su zabilježili rast osim Stoxx Europe 600 (-1,3 % g/g). Nakon značajnog rasta u 2017. godini, sredinom 2018. godine dolazi do usporavanja rasta indeksa u SAD i Evropi tako da bilježe redom manje stope rasta što je prikazano u tabeli i grafikonu ispod.

Tabela 5: Promjena vrijednosti (u %) vodećih berzanskih indeksa u svijetu

Period	DJIA	Nasdaq	S&P 500	FTSE 100	Stoxx Europe 600	Nikkei 225
29.09.2018./31.12.2017.	7,0%	16,6%	9,0%	-2,3%	-1,5%	6,0%
29.09.2018./29.09.2017.	18,1%	23,9%	15,7%	1,9%	-1,3%	18,5%

Izvor: WSJ, Bloomberg

Grafikon 31: Kretanje vrijednosti indeksa u svijetu u 2016., 2017. i 2018. god.

Izvor: WSJ, Bloomberg

Na bečkoj berzi vrijednost regionalnih indeksa u posmatranom periodu su se različito ponašale. Bosanski BATX³⁵ indeks je zabilježio pad vrijednosti 4% g/g, a hrvatski CROX je zabilježio pad vrijednosti od 3,5% g/g. Interesantno je da je jedino srbijanski SRX ostvario rast 2,9% g/g.

Na sarajevskoj berzi na kraju prva tri kvartala 2018. godine, Index Investicionih fondova BIFX je nastavio trend kretanja iz prošle godine i zabilježio je pad vrijednosti od 14,1% g/g. Vrijednost indeksa SASX-10 koji prati kretanje cijena prvih 10 kompanija na tržištu u FBiH je posmatranom periodu zabilježio rast vrijednosti od 1,4% g/g. U isto vrijeme vrijednost indeksa SASX-30 je zabilježila nešto veći

³⁵https://www.wienerborse.at/en/indices/index-values/composition/?ISIN=AT0000A0FSC7&ID_NOTATION=32133504 Učešće u BATX: „BH Telecom“ d.d. Sarajevo 20,87%, „Bosnalijek“ d.d. Sarajevo 15,9 %, „Fabrika Duhana Sarajevo“ d.d. Sarajevo 8,29%, „JP Elektroprivreda BiH“ d.d. Sarajevo 12,12%, „Nova Banka A.D.“ Banja Luka 19,38%, „Telekom Srpske“ 23,42%.

rast od 9,7% g/g. Berzanski indeks RS (BIRS) je zabilježio pad od 2,1% g/g, a indeks preduzeća elektroprivrede (ERS-10) je imao najveći pad vrijednosti 12,3% g/g³⁶.

Tabela 6: Promjena vrijednosti (u % g/g) indeksa na SASE i BLSE

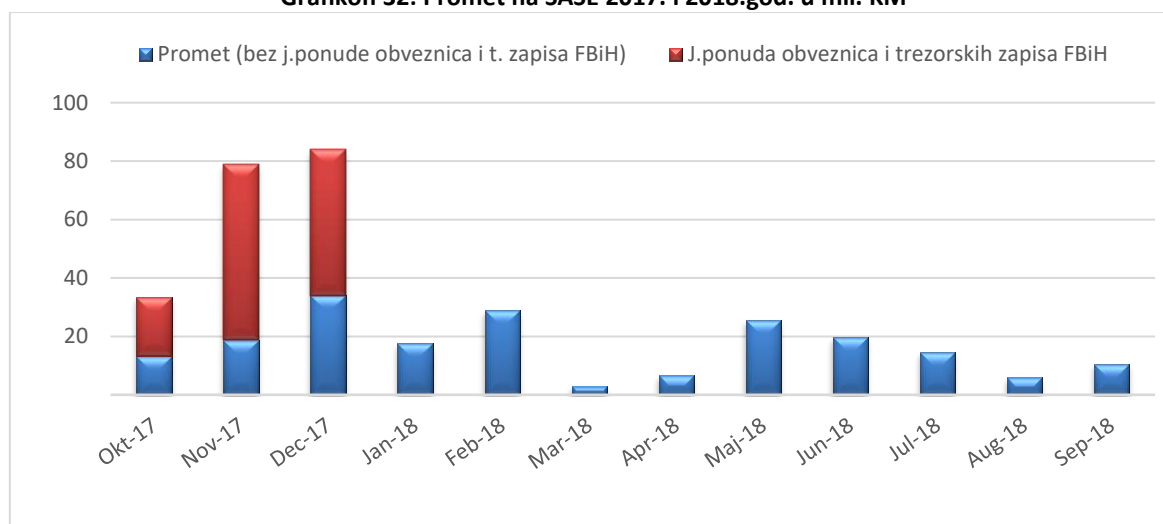
Period	BIFX	SASX-10	SASX-30	BIRS	ERS-10
29.09.2018./29.09.2017.	-14,1%	1,4%	9,7%	-2,1%	-12,3%

Izvor: SASE i BLSE

Ukupni promet i kapitalizacija

Ukupan promet na bh. berzama (SASE i BLSE) je iznosio 471,5 mil. KM uz negativnu stopu rasta od 36,7% g/g). Ovo smanjenje je najvećim dijelom uzrokovano smanjenjem učešća primarne emisije obveznica i trezorskih zapisa u prometu na bh. berzama. U prva tri kvartala 2018. god. učešće ukupne primarne emisije obveznica i trezorskih zapisa je iznosilo 53,3% u ukupnom prometu na bh. berzama. Promet na SASE na kraju prva tri kvartala 2018. godine imao je učešće samo 28% ukupnog prometa sa 132 mil. KM i time ostvarivši pad od 60,8% g/g. U ovome periodu nije bilo primarne emisije obveznica i trezorskih zapisa. Najveći promet na SASE u ovom periodu je ostvaren sa dionicama Ingram dd Srebrenik 12,8 mil. KM, Unioninvestplastika dd Sarajevo 14,97 mil. KM i Sarajevska pivara 7,3 mil. KM.

Grafikon 32: Promet na SASE 2017. i 2018.god. u mil. KM

Izvor: SASE

Ostvareni promet u tri kvartala 2018. godine na BLSE je iznosio 339,5 mil. KM uz pad od 17% g/g i imao je učešće od 72% ukupnog bh. prometa. Primarna emisija obveznica i trezorskih zapisa je za tri kvartala dostigla iznos od 251,12 mil.KM tj. 74% ukupnog prometa na BLSE³⁷. Od ovoga iznosa javnom ponudom Trezorskih zapisa RS-a je prikupljeno 19,97 mil. KM dok je javnom ponudom Obveznica RS prikupljeno 231,15 mil. KM. Vlada RS je takođe na bečkoj berzi 28.06.2018. emitovala petogodišnje obveznice u visini od 168,3 miliona eura po kamatnoj stopi od 4,75% na godišnjem nivou³⁸. Najveći

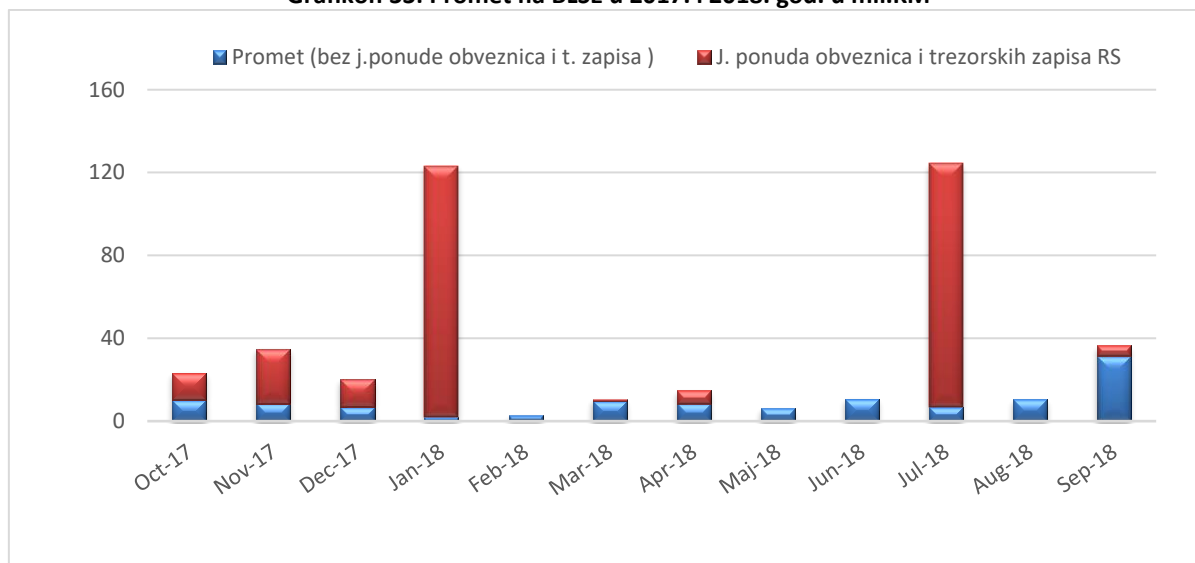
³⁶ Izmjenama Zakona o investicionim fondovima propisano je pretvaranje zatvorenih u otvorene investicione fondove te je na osnovu toga Banjalučka berza je donijela odluku o prestanku računanja i objavljivanja vrijednosti indeksa investicionih fondova Republike Srpske (FIRS) zaključno sa danom 22.09.2017. god.

³⁷ Pored emitovanih obveznica RS-a nalaze se i obveznice Grad Banja Luka 6,2 mil. KM, MKD Credis a.d. Banja Luka sa iznosom od 928 hiljada KM i Opština Rogatica 900 hiljada KM i Opština Kotor Varoš - javna ponuda obveznica 2 u iznosu 5 mil. KM.

³⁸ https://www.wienerborse.at/en/marketdata/bonds/quote/?ISIN=AT0000A21PN2&ID_NOTATION=22214967

promet na BLSE je ostvaren dionicama Republika Srpska - izmirenje ratne štete br.12 sa oko 19,6 mil.KM, Telekom Srpske a.d. Banja Luka sa 2,8 mil. KM Republika Srpska - izmirenje ratne štete br.10 sa 2,9 mil. KM, te dionicama Meridian ad Banja Luka 2,3 mil. KM.

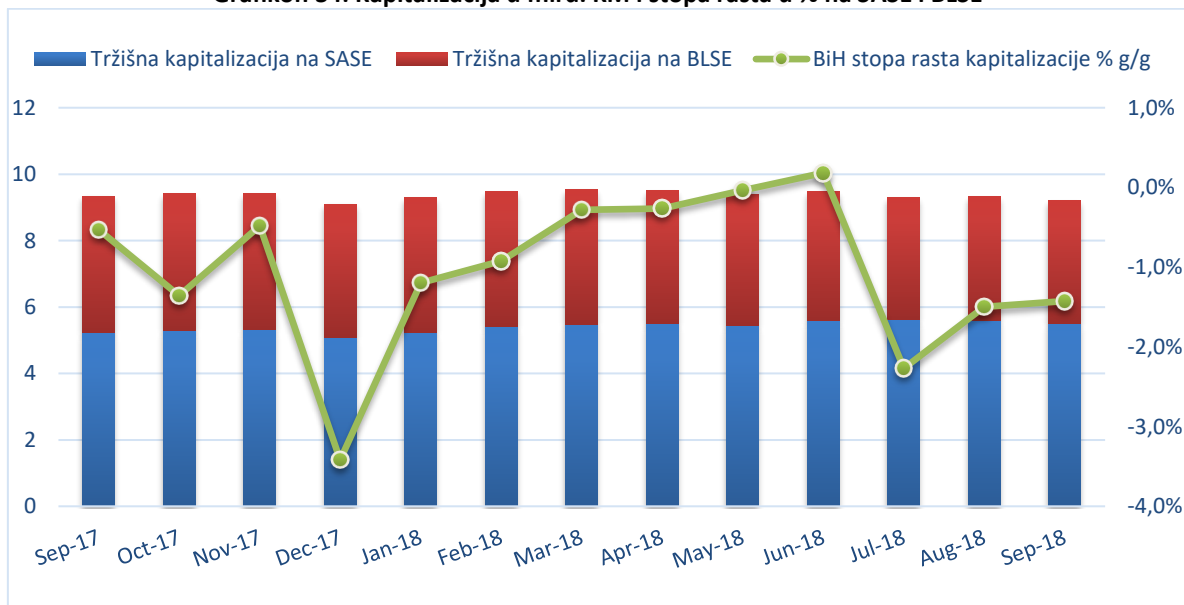
Grafikon 33: Promet na BLSE u 2017. i 2018. god. u mil.KM

Izvor: BLSE

Na kraju prva tri kvartala 2018. godine ukupna tržišna kapitalizacija na SASE je iznosila 5,5 milijardi KM uz stopu rasta 5,1% g/g i učešćem u ukupnoj kapitalizaciji od 59,7%. U isto vrijeme kapitalizacija na BLSE je dostigla 3,7 mlrd. KM sa negativnom stopom rasta od 9,8% g/g i učešćem u ukupnoj kapitalizaciji 40,3%. Ukupna kapitalizacija (SASE+BLSE) je iznosila 9,2 milijardi KM sa negativnom stopom rasta od 1,4% g/g.

Grafikon 34: Kapitalizacija u mlrd. KM i stopa rasta u % na SASE i BLSE

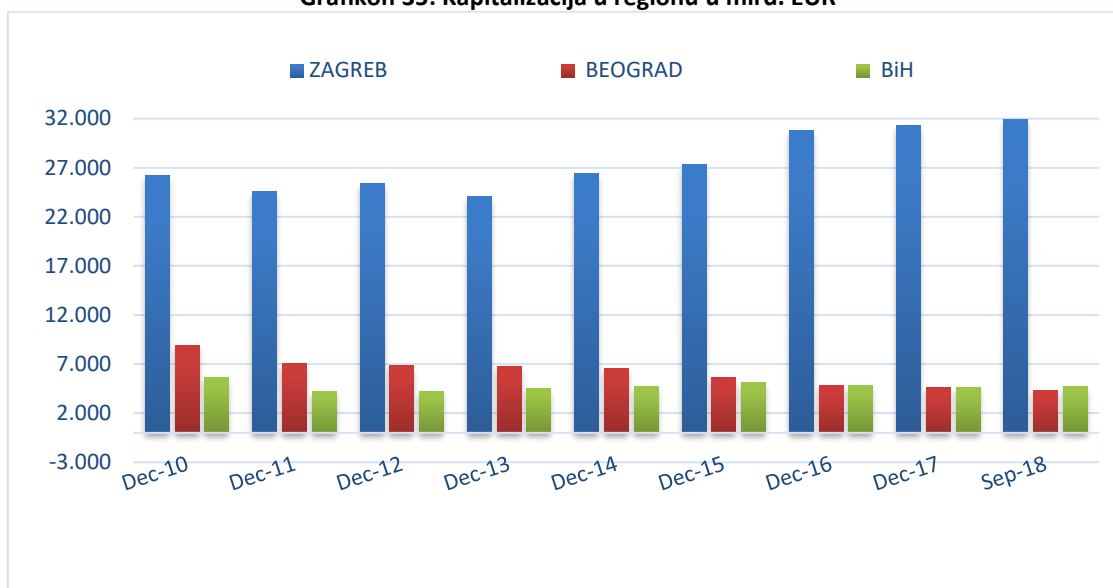

Izvor: SASE i BLSE

<http://www.vladars.net/sr-SP-Cyrl/Vlada/Ministarstva/mf/media/vijesti/Pages/Republika-Srpska-uspje%C5%A1no-izvr%C5%A1ila-prvu-emisiju-obveznica-na-me%C4%91unarodnom-finansijskom-tr%C5%BEi%C5%A1tu.aspx>

Gledajući regionalno u ovom vremenskom periodu kapitalizacija na Zagrebačkoj burzi je ostvarila minimalnu negativnu stopu rasta od 0,2% g/g dok je kapitalizacija na Beogradskoj berzi padala nešto više tj. ostvarila je negativnu stopu rasta od 3,7% g/g.³⁹

Grafikon 35: Kapitalizacija u regionu u mlrd. EUR

Izvor: SASE, BLSE, BELEX, CROBEX

S

³⁹ Na osnovu vrijednosti izraženih u Eur.

IV VANJSKI SEKTOR

Platni bilans Bosne i Hercegovine

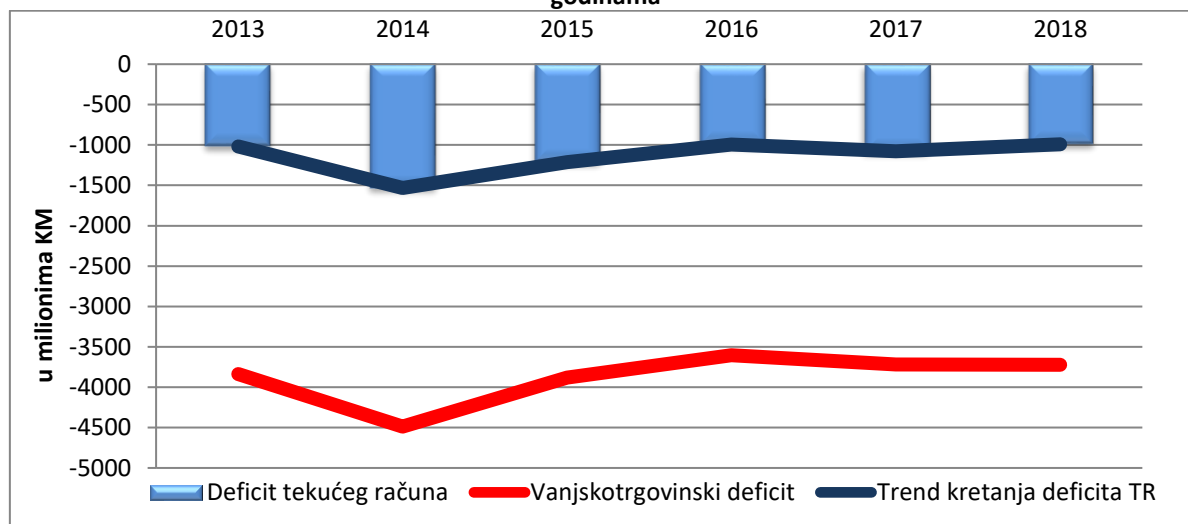
- Deficit tekućeg računa u periodu januar-septembar 2018. godine iznosio je 986 miliona KM

Prema zvaničnim podacima CBBiH deficit tekućeg računa u tri kvartala 2018. godine bilježi smanjene od 8,1% u odnosu na isti period prošle godine. U posmatranom periodu deficit je iznosio 986,2 miliona KM (K1-K3 2018) dok je u prošloj godini taj iznos bio 1,073 milijardi KM (K1-K3 2017)⁴⁰.

Navedeno smanjenje deficita tekućeg računa u okviru platnog bilansa Bosne i Hercegovine predstavlja rezultat povećanja priliva sredstava od 6,6% (rast po osnovu izvoza roba i usluga 8,5% i rast tekućih priliva novca 1,8%) i porasta odliva sredstava od 5,5% (rast po osnovu uvoza roba i usluga 6,1% i smanjenja tekućih odliva novca od 1,4%).

Prema dostupnim podacima Centralne banke BiH vanjskotrgovinski deficit roba i usluga u posmatranom razdoblju je ostao na istom nivou kao i prethodne godine.

Grafikon 36: Uporedno kretanje deficita tekućeg računa BiH i vanjskotrgovinskog deficita u periodu K1-K3 po godinama

Izvor: Centralna banka BiH

U posmatranom periodu je usljed blagog rasta priliva novca iz inostranstva i neznatnog smanjenja odliva novca u inostranstvo došlo do porasta tekućih neto priliva od 3,3%. Prilivi su u periodu K1-K3 2018. godine zabilježili rast od 1,8% u odnosu na isti period prošle godine a najveći doprinos ovom porastu bio je od rasta doznaka radnika (građana) iz inostranstva za skoro 64 miliona KM (3,3%) te od ostalih tekućih transfera iz inostranstva koji su bili viši za 17 miliona KM (38%). Istovremeno je kod priliva došlo do smanjenja socijalnih beneficija iz inostranstva za 7 miliona KM (0,7%) te smanjenja priliva po osnovu kompenzacije zaposlenih bh rezidenata u inostranstvu za 19 miliona KM (3%).

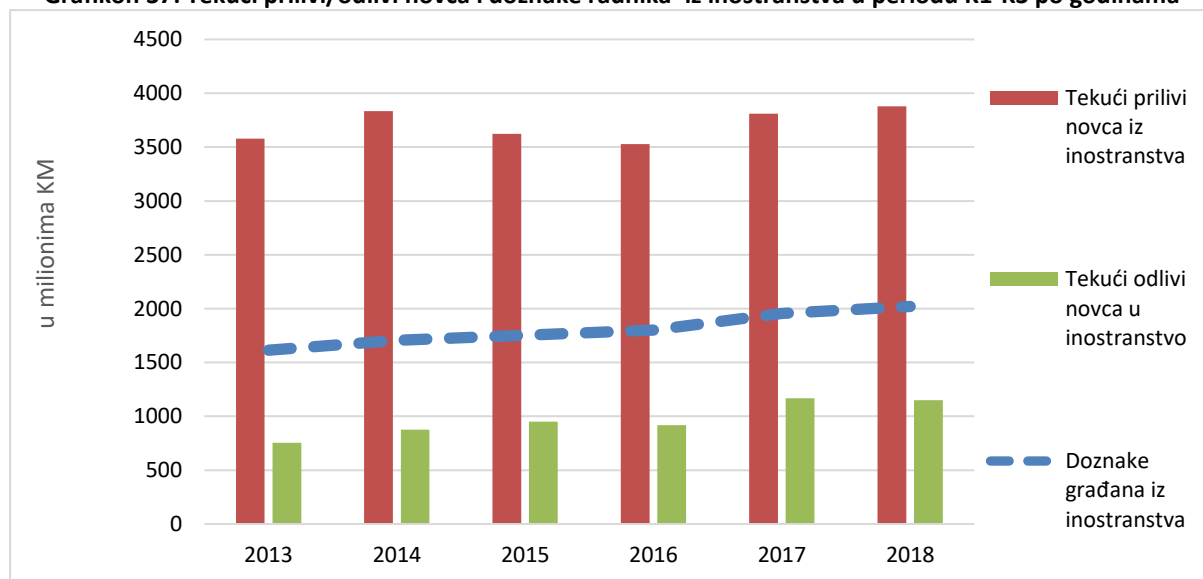
U periodu K1-K3 2018. godine došlo je do smanjenja tekućih odliva novca u inostranstvo za 1,4%. U K1 2018. rast odliva iznosio je 12,6%, u K2 2018. došlo do pada odliva za 9,6% dok je u K3 2018. godine taj pad iznosio 3%.

Smanjenje tekućih odliva novca u inostranstvo, u posmatranom periodu, je u najvećoj mjeri uzrokovano padom odliva dohodka na vlasnički kapital i udjele u investicionim fondovima kod

⁴⁰ Izvor podataka: Centralna banka BiH

nefinansijskih preduzeća po osnovu smanjenja dividendi od direktnih i portfolio investicija od 38,2%. Također se može primjetiti smanjenje tekućih odliva opšte vlade od 9,7%.

Grafikon 37: Tekući prilivi/odlivi novca i doznake radnika iz inostranstva u periodu K1-K3 po godinama

Izvor: Centralna banka BiH

Deficit tekućeg računa u tri kvartala 2018. godine je finansiran⁴¹ sredstvima strane aktive od 108 miliona KM, sredstvima bh inostranih obaveza (obaveze prema nerezidentima) od 1,7 milijardi (strana ulaganja u vlasnički kapital u BiH su činila 41% od ovog iznosa, otplata duga vanjskog zaduživanja 31% i sredstva trgovinskih kredita 26%), uz sredstva sa kapitalnog računa 230 miliona KM te uz neto greške i propuste od 221 miliona KM. Može se primjetiti da je usljed smanjenja potrebe za finansiranjem deficita tekućeg računa, u ovom periodu došlo do porasta sredstava deviznih rezervi za 1,1 milijardi KM⁴².

Pregled vanjske trgovine u Bosni i Hercegovini u prvom polugodištu 2018. godine

- Unatoč djelimičnom usporavanju tokom K3, u 2018. godini nastavljen je trend rasta vanjskotrgovinskih indikatora
- Izvozna tražnja i svjetske cijene ključni faktori povećanja robne razmjene
- Povećanje vanjskotrgovinskog deficita umanjilo doprinos ukupnom ekonomskom rastu

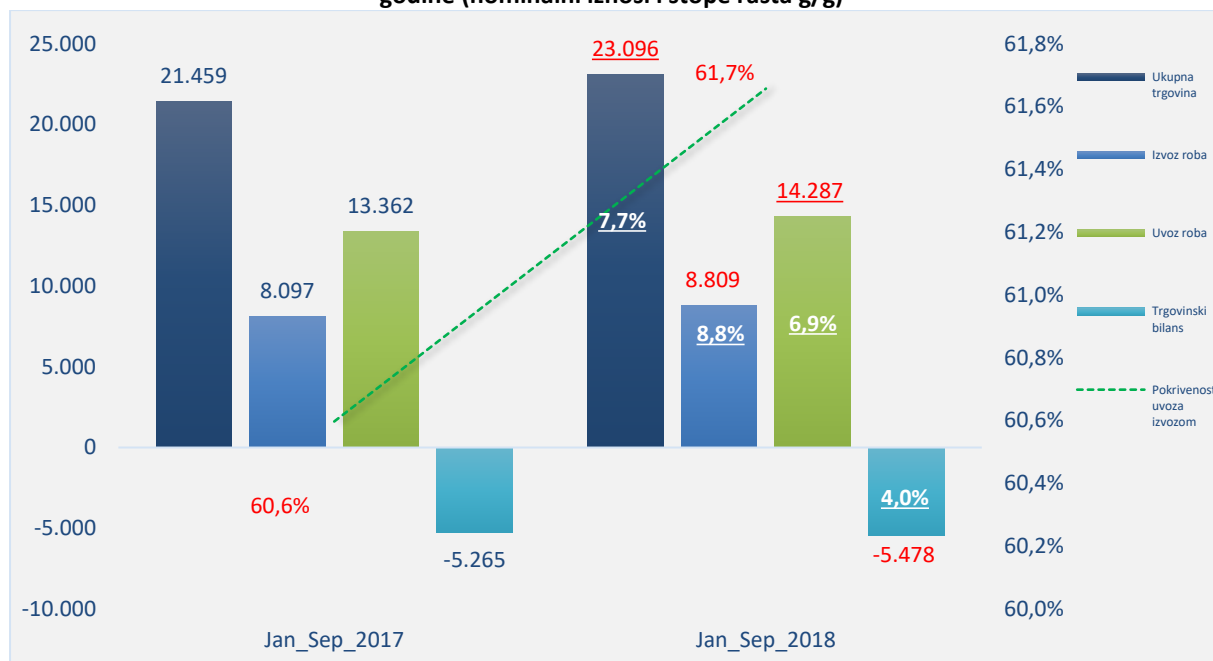
Prema raspoloživim podacima BHAS-a za prvih 9 mjeseci 2018. godine Bosna i Hercegovina je zabilježila nominalno povećanje ukupne robne razmjene od 7,7%, izvoza i uvoza roba od 8,8% odnosno 6,9%, dok je vanjskotrgovinski robni deficit povećan za 4,0% a pokrivenost uvoza izvozom poboljšana za 1 p.p u odnosu na isti period prethodne godine. Međutim, vrijedi također istaći da je u trećem kvartalu 2018. godine intenzitet rasta vanjskotrgovinskih indikatora prilično usporen u odnosu na početak godine. Naime, nakon dvocifrenih stopa rasta vanjskotrgovinskih pokazatelja u prva 2 kvartala 2018. godine, rast robnog izvoza u K3 2018. godine u odnosu na isti kvartal prethodne godine

⁴¹ Finansiranje deficita tekućeg računa se izračunava na sljedeći način: promjena stanja BiH ulaganja u inostranstvu + promjena stanja inostranih obaveza BiH + sredstva kapitalnog računa + neto greške i propusti - sredstva rezervne aktive

⁴² Za razliku od poglavlja III Cijene, monetarni i finansijski sektor gdje se analizira stanje deviznih rezervi na kraju perioda ovdje se prate tokovi novca

iznosio svega 3%, dok je uvoz roba uvećan za 4,8%.⁴³ Ovaj sporiji rast vanjskotrgovinskih indikatora u K3 2018. godine po svemu sudeći je posljedica usporavanja ekonomske aktivnosti u EU, kao i slabljenja proizvodnje u okviru bh. prerađivačke industrije koja je glavni nosilac bh. robnog izvoza i ima visok stepen izvozne orijentacije. Grafički prikaz bh. vanjskotrgovinske robne razmjene na nivou periodu januar-septembar 2018. godine prikazan je na grafikonu ispod:

Grafikon 38: Pregled kretanja bh. vanjskotrgovinske robne razmjene za period januar- septembar 2018. godine (nominalni iznosi i stope rasta g/g)

Izvor: Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine

Izvoz roba

Prema raspoloživim podacima Agencije za statistiku Bosne i Hercegovine za period januar-septembar 2018. godine Bosna i Hercegovina je ostvarila izvoz roba u vrijednosti od 8,8 milijardi KM što predstavlja nominalno povećanje od 8,8% u odnosu na isti period prethodne godine. Ovo povećanje izvoza je uglavnom bilo posljedica povećanja izvozne tražnje i cijena pojedinih izvoznih proizvoda.⁴⁴ S druge strane, u trećem kvartalu 2018. godine došlo je do slabljenja izvoznog rasta u odnosu na prvu polovinu tekuće godine. Naime, nakon dvocifrenih stopa rasta robnog izvoza u prvom polugodištu 2018. godine, u trećem kvartalu rast robnog izvoza iznosio je svega 3% u odnosu na isti period prethodne godine. Ovo slabljenje rasta robnog izvoza po svemu sudeći je posljedica stagnacije proizvodnje u okviru izvozno orijentisanih grana bh. prerađivačke industrije.

S druge strane, ako se bh. robni izvoz na nivou perioda januar-septembar 2018. godine posmatra po proizvodima, najznačajnija povećanja a samim ti doprinosi rastu izvoza roba su registrirani u okviru izvoza električne energije 31% (1,3 p.p), koksa 53% (1,1 p.p), aluminijuma 15,8% (1,0 p.p), metalnih konstrukcija 23% (0,7 p.p), sirovog željeza i čelika 17,4% (0,7 p.p), te derivata nafte (ulja) 33% (0,5

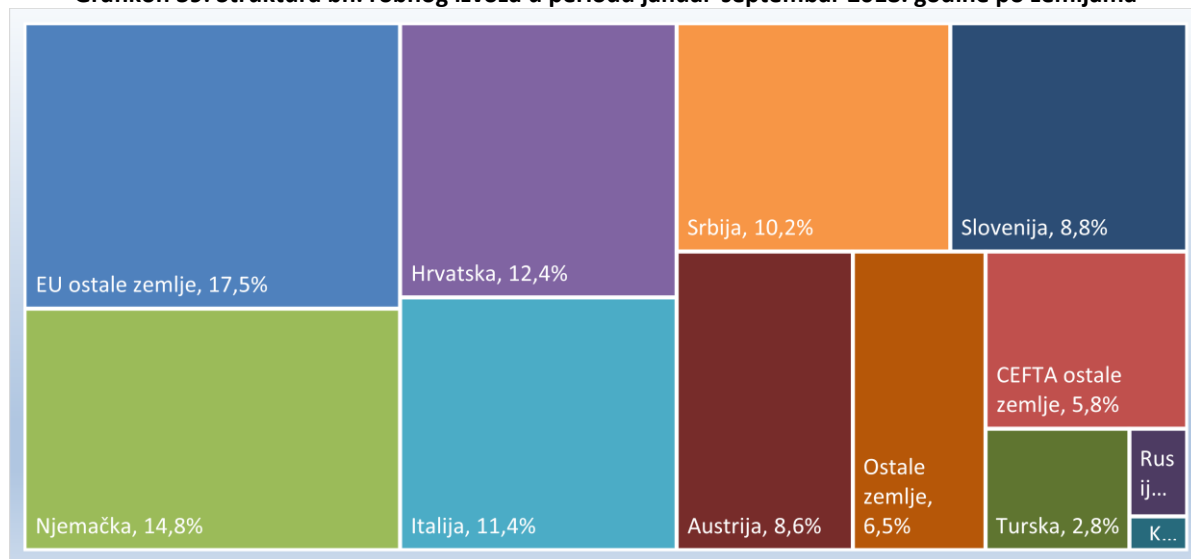
⁴³ Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine, Saopštenje, „Statistika robne razmjene BiH s inostranstvom januar-septembar 2018. godine“, 20.10.2018. godine.

⁴⁴ Prema podacima Svjetske banke za period januar-septembar 2018. godine u odnosu na isti period prethodne godine došlo je do povećanja cijene sirove nafte 35%, hrane 0,5% sirovih materijala 0,7% i metala 10,1%.

p.p). S druge strane, najznačajnija smanjenja izvoza registrirana su prilikom izvoza brašna i pojedinih prehrambenih proizvoda, te određenih metalnih, hemijskih i duhanskih proizvoda.

Tokom posmatranog perioda Bosna i Hercegovina je najviše robe izvezla na tržište zemalja EU28 u iznosu od 6,5 milijardi KM što predstavlja 73,5% ukupnog izvoza roba i povećanje od 11,3% u odnosu na isti period prethodne godine. U zemlje CEFTA-e u istom vremenskom periodu izvezeno je 1,4 milijardi KM što predstavlja 16% ukupnog izvoza roba i povećanje od 8%. Posmatrano pojedinačno po zemljama, najznačajnija povećanja izvoza a samim tim i doprinosi povećanju istog su registrirana prilikom izvoza u Hrvatsku 15,2% (1,8 p.p), Njemačku 10% (1,5 p.p), Srbiju 14,5% (1,4 p.p), Italiju 10,6% (1,2 p.p), Austriju 11,3% (0,9 p.p) i Sloveniju 8,6% (0,8 p.p).

Grafikon 39: Struktura bh. robnog izvoza u periodu januar-septembar 2018. godine po zemljama

Izvor: Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine

Uvoz roba

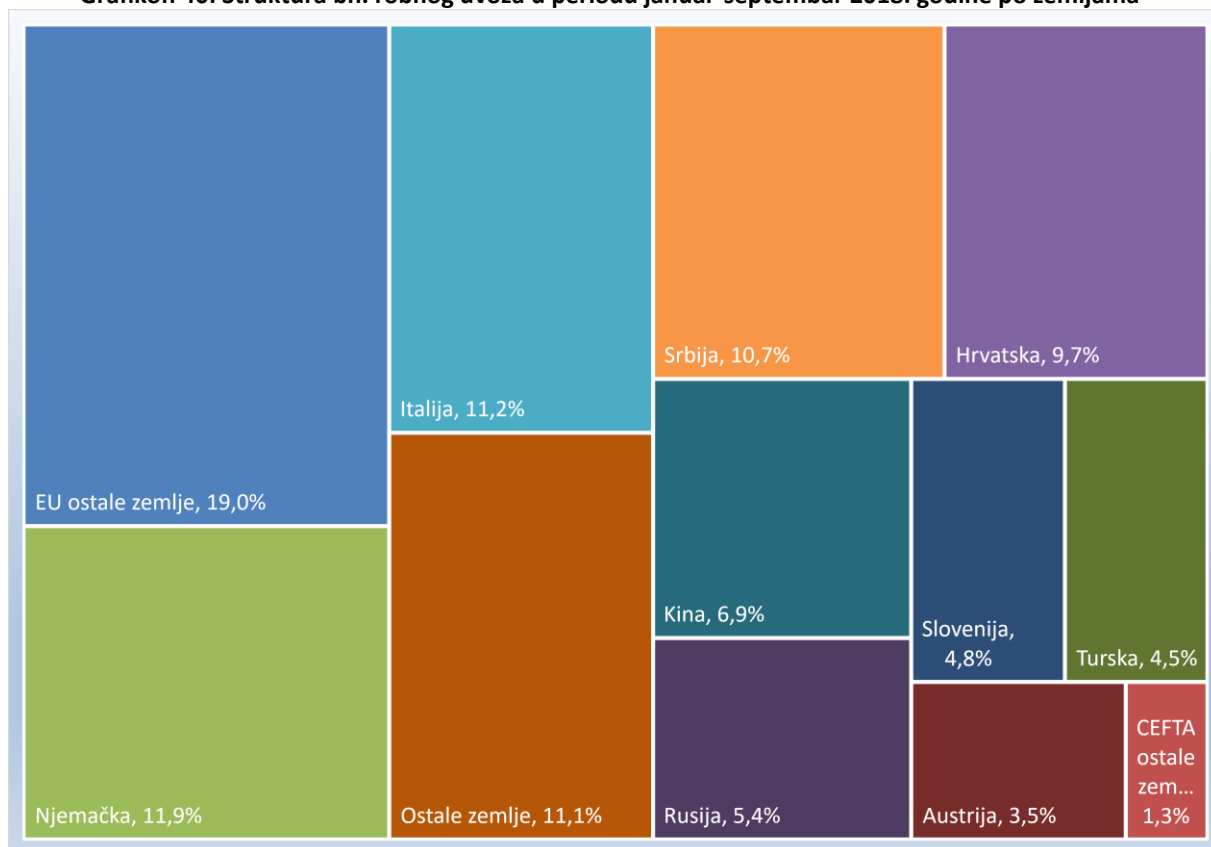
Pored povećanja izvoza roba, viši nivo poslovne aktivnosti u zemlji i jačanje domaće tražnje kao i povećanja cijena pojedinih proizvoda doveli su i do povećanja uvoza roba u Bosni i Hercegovini. Tako je u periodu januar-septembar 2018. godine nastavljen trend rasta uvoza roba. Prema raspoloživim podacima BHAS-a za prvih 9 mjeseci 2018. godine ukupni uvoz roba u BiH iznosio skoro 14,3 milijarde KM što predstavlja nominalno povećanje od 6,9% u odnosu na isti period prethodne godine. Međutim, vrijedi istaći da baš kao što je to bio slučaj kod izvoza došlo do usporavanja stope rasta uvoza roba tokom trećeg kvartala 2018. godine. Tako je u K3 2018. godine registrirani rast uvoza roba u odnosu na isti period prethodne godine iznosio 4,8%, dok je u septembru u odnosu na isti mjesec prethodne godine došlo i do pada bh. robnog uvoza od 2%.

Ako se pažljivije posmatra struktura ostvarenog rasta uvoza u periodu januar-septembar 2018. godine vidljivo je da su najznačajnija povećanja a samim tim i doprinosi rastu istog registrirana u okviru uvoza: rafiniranih naftnih derivata i sirove nafte od oko 20% (2,2 p.p), baznih metala 22% (1,6 p.p), motornih vozila 9,3% (0,6 p.p), hemijskih proizvoda 12% (0,4 p.p), mašina i aparata od oko 24% (0,5 p.p). S druge strane, smanjenja uvoza su registrirana u okviru uvoza električne energije, mašina za posebne namjene, te poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda.

Posmatrano po glavnim trgovinskim blokovima u periodu januar - septembar 2018. godine Bosna i Hercegovina je iz EU uvezla oko 8,6 milijardi KM, što predstavlja 60% ukupnog uvoza roba i povećanje od 5,4%, dok je uvoz iz zemalja CEFTA-e iznosio 1,7 milijardu KM što je 12% ukupnog bh. uvoza roba i povećanje od 1,6% u odnosu na isti period prethodne godine. Posmatrano po zemljama, najznačajnija

povećanja uvoza roba su registrirana prilikom uvoza roba iz Rusije 22,6% (1,1 p.p), Njemačke 9,7% (1,1 p.p), Italije 5,5% (0,6 p.p), Kine 14% (0,9 p.p), Turske 16,5% (0,7 p.p), Srbije 3,2% (0,4 p.p) i Hrvatske 5,0% (0,5 p.p).

Grafikon 40: Struktura bh. robnog uvoza u periodu januar-septembar 2018. godine po zemljama

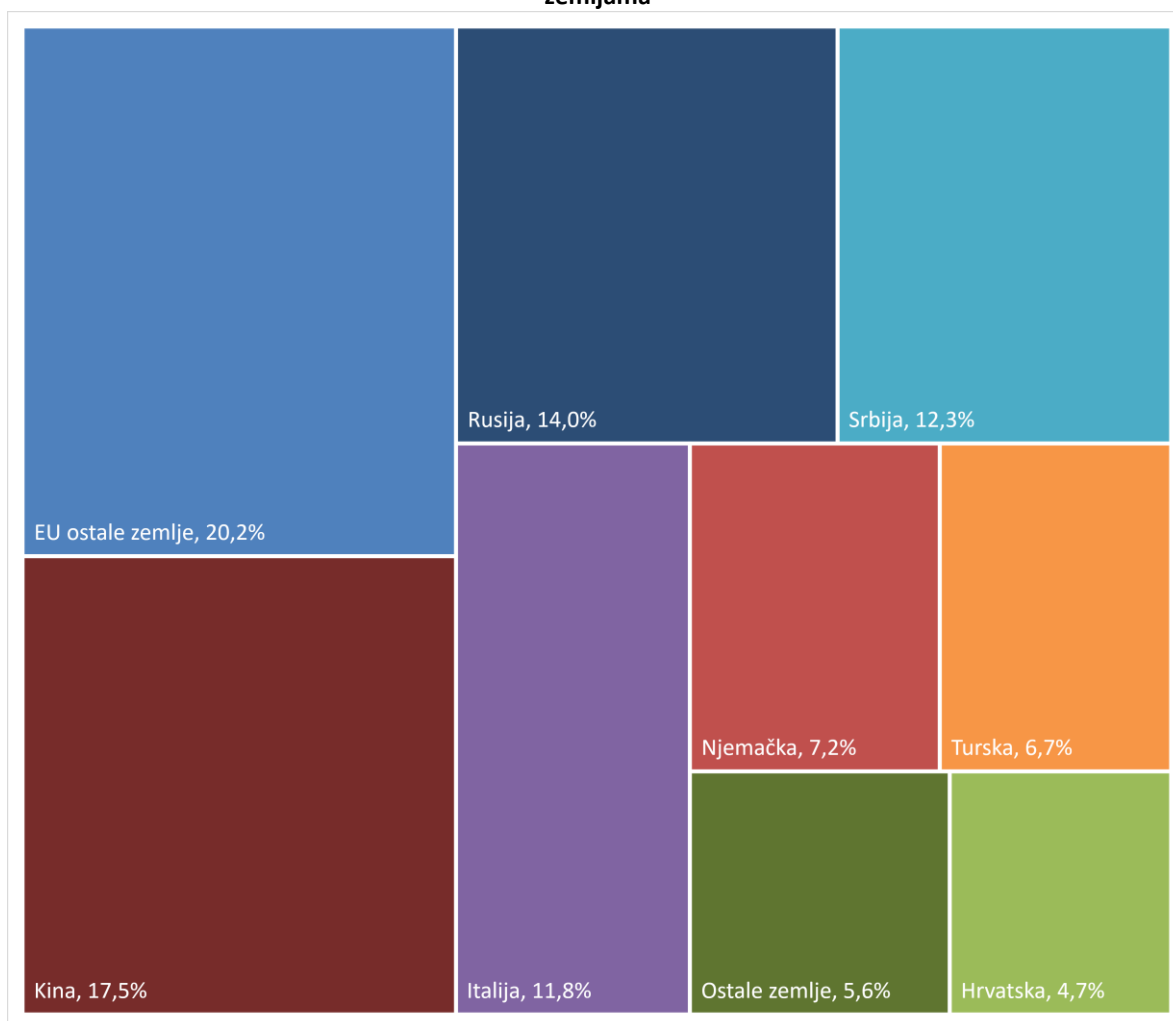
Izvor: Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine

Vanjskotrgovinski deficit

U periodu januar-septembar 2018. godine vanjskotrgovinski robni deficit u Bosni i Hercegovini je iznosio skoro 5,5 milijardi KM što predstavlja nominalno povećanje od 233 miliona KM odnosno 4,0% u odnosu na isti period prethodne godine.

Posmatrano po proizvodima, najznačajnija povećanja deficita zabilježena su u okviru kategorija kao što su motorna vozila, sirova i rafinirana nafta. Posmatrano po zemljama u periodu septembar 2018. godine došlo je do povećanja deficita prilikom vanjskotrgovinske razmjene sa Ruskom Federacijom, Kinom, Turskom, Njemačkom, dok je deficit smanjen u okviru vanjskotrgovinske robne razmjene sa Hrvatskom i Srbijom. S druge strane, BiH je ostvarila vanjskotrgovinski suficit prilikom vanjskotrgovinske robne razmjene sa Crnom Gorom, Austrijom i Slovenijom.

Grafikon 41: Struktura bh. vanjskotrgovinskog robnog deficita u periodu januar-septembar 2018. godine po zemljama

Izvor: Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine

Ukupna pokrivenost uvoza izvozom roba u periodu januar-septembar 2018. godine iznosila je 61,7% što predstavlja poboljšanje za 1.1 p.p u odnosu na isti period prethodne godine.

Posmatrano po glavnim trgovinskim blokovima, pokrivenost uvoza izvozom iznosila je 75,5% prilikom vanjskotrgovinske robne razmjene sa EU, dok je pokrivenost sa zemljama CEFTA-e iznosila 82,1%. Detaljniji pregled bh. vanjskotrgovinske robne razmjene za period januar-septembar 2018. godine po HS klasifikaciji prikazan je u tabeli ispod:

Tabela 7: Pregled bh. vanjskotrgovinske robne razmjene za period januar-septembar 2018. godine po HS klasifikaciji (nominalni iznosi i stope rasta)

Izvoz i uvoz dobara klasifikovanih prema harmonizovanom sistemu kodova (HS)	IZVOZ				UVOZ				DEFICIT				Pokrivenost uvoza izvozom
	Januar_Septembar_2017		Januar_Septembar_2018		2018/2017 promjena %		Januar_Septembar_2017		Januar_Septembar_2018		2018/2017 promjena %		
	u mil KM	u mil KM	g/g	p.p	u mil KM	u mil KM	g/g	p.p	u mil KM	u mil KM	g/g	p.p	
UKUPNO	8097	8809	8,8	8,8	13362	14287	6,9	6,9	-5265	-5478	4,0	4,0	61,7%
1 ŽIVOTINJE I PROIZVODI ŽIVOTINSKOG PORJEKLA	117	119	1,6	0,0	365	395	8,2	0,22	-247	-276	11,4	0,53	30,2%
2 PROIZVODI BIJLOG PORJEKLA	232	163	-29,7	-0,85	620	578	-6,8	-0,31	-388	-415	7,0	0,51	28,3%
3 MASTI I ULJA ŽIVOTINSKOG PORJEKLA I PREHRAMBENE	115	86	-25,1	-0,35	182	155	-15,0	-0,20	-67	-69	2,1	0,03	55,5%
4 PRERABEENE PROIZVODI MINERALNOG PORJEKLA	275	243	-11,7	-0,40	1133	1145	1,1	0,09	-858	-902	5,2	0,84	21,2%
5 PROIZVODI HEMUSKE INDUSTRIJE I/ILI SRODNIH PLASTIČNE MASE, GUMA I KAUČUK	741	980	32,3	2,95	1909	2180	14,2	2,03	-1168	-1200	2,7	0,60	44,9%
6 PROIZVODI HEMUSKE INDUSTRIJE I/ILI SRODNIH PLASTIČNE MASE, GUMA I KAUČUK	696	714	2,5	0,22	1244	1325	6,5	0,60	-548	-611	11,5	1,19	53,9%
7 PROIZVODI HEMUSKE INDUSTRIJE I/ILI SRODNIH PLASTIČNE MASE, GUMA I KAUČUK	267	307	15,2	0,50	870	929	6,7	0,44	-604	-622	3,0	0,34	33,0%
8 KOŽA I KRZNO	153	151	-1,6	-0,03	367	345	-5,9	-0,16	-213	-194	-9,0	-0,37	43,8%
9 DRVO I PROIZVODI OD DRVETA	581	585	0,6	0,04	191	215	12,7	0,18	391	370	-5,3	0,39	272,1%
10 CELULOZA, PAPIR I KARTON I NJIHOVI PROIZVODI	200	241	20,4	0,50	304	335	9,9	0,23	-104	-94	-10,2	-0,20	72,0%
11 TEKSTILI I TEKSTILNI PROIZVODI	420	468	11,3	0,58	883	933	5,7	0,37	-463	-465	0,6	0,05	50,1%
12 OBUĆA, ŠEŠIRI, KAPE I SLUČNI PROIZVODI	527	563	6,8	0,44	258	261	1,2	0,02	269	302	12,3	-0,63	215,7%
13 PROIZVODI OD KAMENA, GIPS, CEMENTA I SLUČNIH BISERI, PLEMETITI METALI I NJIHOVI PROIZVODI,	62	65	4,8	0,04	263	288	9,5	0,19	-201	-223	10,9	0,42	22,6%
14 BAZNI METALI I PROIZVODI OD BAZNIH METALA	9	9	4,5	0,00	13	13	2,4	0,00	-4	-4	-2,8	0,00	72,7%
15 MAŠINE, APARATI, MEHANIČKI I ELEKTRIČNI	1442	1693	17,4	3,10	1427	1639	14,9	1,59	15	54	260,0	-0,74	103,3%
16 TRANSPORTNA SREDSTVA I NJIHOVI DIJELOVI I SATOV I, MJERNI, MUZIČKI I MEDICINSKI INSTRUMENTI	955	1055	10,4	1,23	1857	1950	5,0	0,70	-902	-895	-0,8	-0,13	54,1%
17 ORUŽJE I MUNICIJA, NJIHOVI DIJELOVI I PRIBOR	248	274	10,9	0,33	946	1027	8,6	0,61	-698	-753	7,8	1,04	26,7%
18 RAZNI PROIZVODI	22	24	11,1	0,03	159	220	38,7	0,46	-137	-196	43,1	1,12	10,9%
19 UMJETNIČKA DJELA, KOLEKCIONARSKI	129	119	-7,3	-0,12	10	9	-16,3	-0,01	118	111	-6,5	0,15	1370,1%
20 NERAZVRSTANO	904	948	4,8	0,54	303	344	13,6	0,31	601	604	0,4	-0,05	275,5%
21	0	0	0,0	0,00	0	0	0,0	0,00	0	0	0	0,00	0,0%
98	0	0	0,0	0,00	0	0	0,0	0,00	0	0	0,0	0,00	0,0%

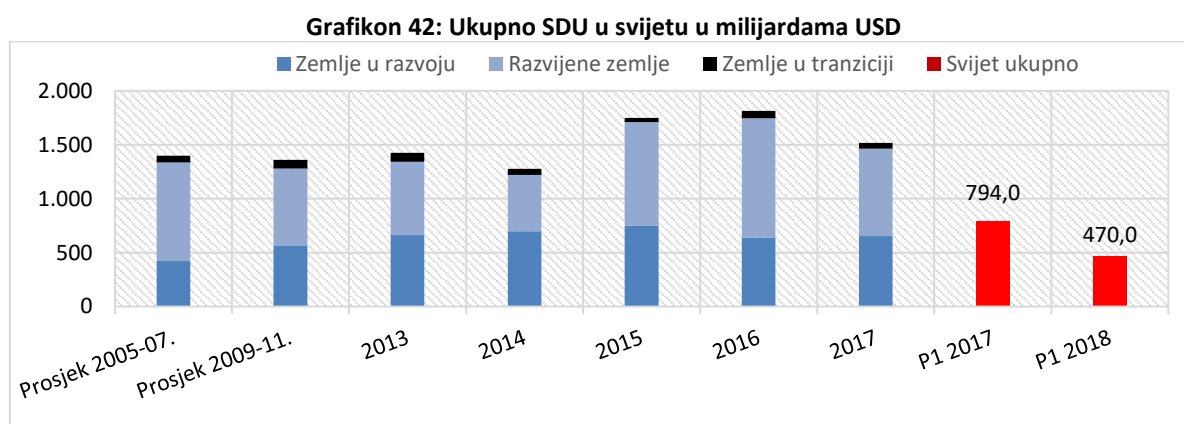
Izvor: Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine

V STRANA DIREKTNNA ULAGANJA

- Prema podacima CBBiH u platnom bilansu SDU su u prva tri kvartala 2018. godine iznosila 668,6 mil. KM sa minimalnim rastom od 0,1% g/g.
- U BiH u prva tri kvartala 2018. godini je najviše ulagano u finansijske djelatnosti i osiguranje te industrijsku proizvodnju i trgovinu.

Ulaganja u svijetu i regionu

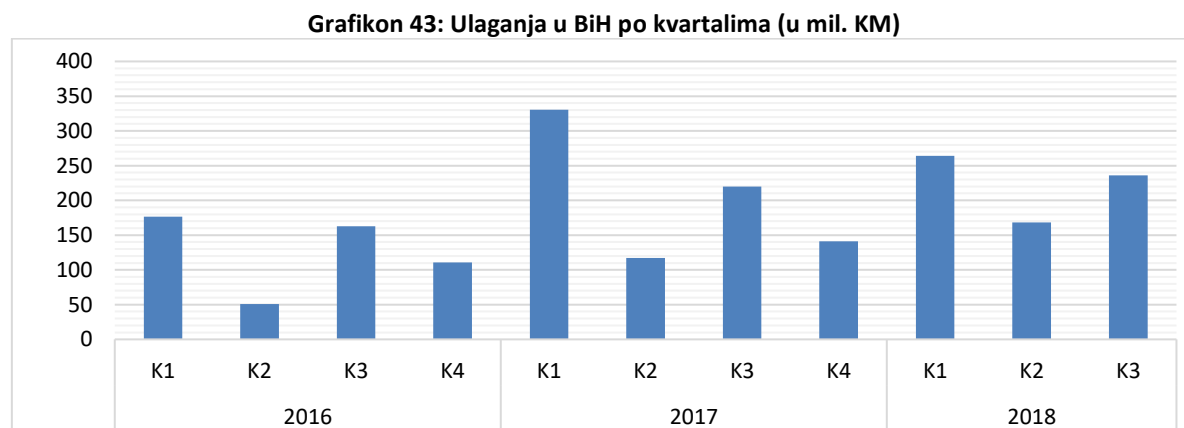
Prema najnovijim procjenama UNCTAD-a⁴⁵ za prvu polovinu 2018. godine, ukupna strana ulaganja u svijetu su doživjela pad od 41,5% g/g. U prvoj polovini 2017. godine je registrovano 794 milrd USD dok je u prvoj polovini 2018. godine registrovano 470 milrd USD). Ovaj globani pad se najviše pripisuje povlačenju kapitala (tkz. repatrijacija reinvestiranih zarada) od strane američkih kompanija koja je uzrokovana poreznim reformama u USA.

Izvor: Unctad, FDI/MNE database

Ulaganja u Bosni i Hercegovini

Prema najnovijim podacima iz platnog bilansa⁴⁶ direktna strana ulaganja su iznosila 668,6 mil. KM (neto finansijska pasiva) i veća su za 0,1% g/g. Reinvestirane zarade u prva tri kvartala 2018. godine su iznosile 407,3 mil. KM. Učešće reinvestiranih zarada u prva tri kvartala 2018. godine je iznosilo 60,9% i neznatno je veće od učešća u istom periodu 2017. godine kada su iznosile 396,9 mil. KM (59,4%).

Izvor: Platni bilans, CBBiH

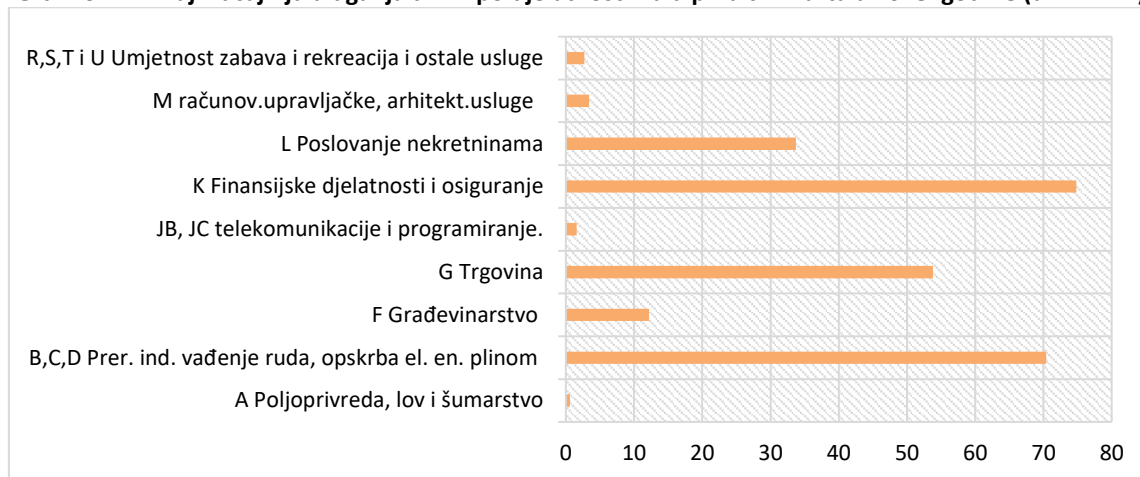
⁴⁵ Investment Trends Monitor No.28.

⁴⁶ CBBiH, BOP6_ Q3-2018.

Ulaganje prema djelatnostima i zemlji porijekla

Na osnovu izvještaja CBBH strana direktna ulaganja prema djelatnosti⁴⁷ za prva tri kvartala 2018. godine najviše se ulagalo u finansijske djelatnosti i osiguranje 74,8 mil. KM. Pored ove djelatnosti ulaganje je zabilježeno i u industrijsku proizvodnju⁴⁸ 70,4 mil. KM te trgovinu 53,8 mil. KM. Ulaganja po djelatnostima prikazana su na grafikonu ispod⁴⁹. Najveća povlačenja kapitala su bila u oblasti proizvodnje gotovih metalnih proizvoda (-5,4 mil. KM) i proizvodnje hemikalija i hemijskih proizvoda (-3,5 mil. KM).

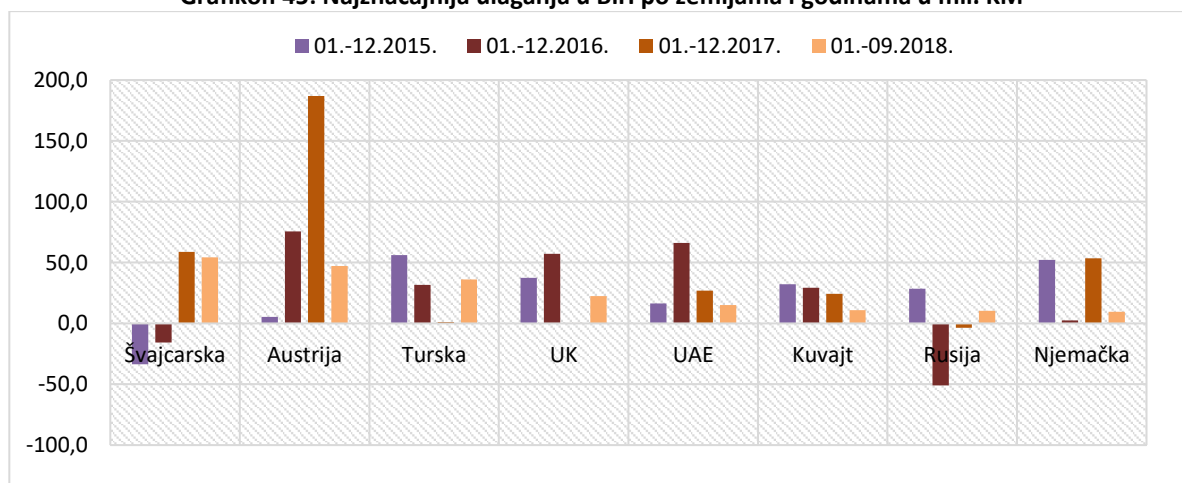
Grafikon 44: Najznačajnija ulaganja u BiH po djelatnostima u prva tri kvartala 2018. godine (u mil. KM)

Izvor: CBBiH

U prva tri kvartala 2018. godine najveća evidentirana ulaganja su iz Švajcarske (54,4 mil. KM a od ovoga iznosa 56,7% se odnosi na oblast industrijske proizvodnje), Austrije (47,2 mil. KM a od ovoga iznosa 42,5% se odnosi na oblast industrijske proizvodnje, a 14,6% na oblast trgovine na veliko i malo) i Rusije (10,3 mil. KM.). Pored ulaganja iz zemalja koja su tradicionalno najveći ulagači u BiH interesantno je i ulaganje u iz Turske 36,1 mil. KM. U prva tri kvartala 2018. godine najveće povlačenje kapitala je bilo prema Italiji (2,8 mil. KM).

Grafikon 45: Najznačajnija ulaganja u BiH po zemljama i godinama u mil. KM

Izvor: CBBiH

⁴⁷ Ovi podaci se prikupljaju po drugoj metodologiji za razliku od podataka u platnom bilansu.

⁴⁸ Pod ind. proizvodnjom evidentirano je ulaganje u prerađivačku industriju, vađenje ruda i opskrbu el. energijom i plinom.

⁴⁹ Negativni iznosi tj. povlačenja nisu prikazani na grafu.

Kreditni rejting BiH

Prema svojoj kreditnoj sposobnosti BiH je i dalje u skupini zemalja koje su rizične za ulaganje⁵⁰. Kreditna agencija Standard & Poor's je 07.09.2018. godine potvrdila Bosni i Hercegovini suvereni kreditni rejting „B sa stabilnim izgledima“ a agencija Moody's Investors Service je 16.02.2018. godine potvrdila Bosni i Hercegovini suvereni kreditni rejting „B3 sa stabilnim izgledima“. Od svih zemalja u regionu Slovenija ima nabolji kreditni rejting sa ocjenama od agencije S&P „A+ stabilni izgledi“ i ocjenom od agencije Moody's „Baa1 stabilni izgledi“.

Tabela 8: Kreditni rejting BiH i zemalja u okruženju na kraju prvog polugodišta 2018. god.

Zemlja	S&P	S&P	Moody's	Moody's
Slovenija	A+	stabilno	Baa1	stabilno
Rumunija	BBB-	stabilno	Baa3	stabilno
Bugarska	BBB-	pozitivno	Baa2	stabilno
Hrvatska	BB+	stabilno	Ba2	stabilno
Srbija	BB	stabilno	Ba3	stabilno
Crna Gora	B+	stabilno	B1	negativno
Albanija	B+	stabilno	B1	stabilno
BiH	B	stabilno	B3	stabilno

Izvor: CBBiH, S&P, Moody's

⁵⁰ Izvor CBBiH : „B“ i „B3“ špekulativna kreditna sposobnost, visok kreditni rizik.

DODATAK

Januar - septembar 2018. godina

Tabela 1: Industrijska proizvodnja u Bosni i Hercegovini

KD BiH 2010 (EU NACE Rev.2) po oblastima	Struktura 2010=100	2016	2017	2018												
		Jan-Dec	Jan-Dec	Januar	Februar	Mart	K1	April	Maj	Juni	K2	Juli	Aug	Sept.	K3	Jan-Sep
Industrija ukupno	100,0	4,4	3,1	8,2	3,6	3,2	5,0	2,1	6,1	-3,4	1,5	3,7	-2,5	1,1	0,8	2,4
Proizvodi za međufaznu potrošnju	30,3	2,0	5,9	29,2	1,8	-10,3	4,2	-3,9	-6,6	-9,8	-6,8	-2,1	-4,7	2,0	-1,6	-1,7
Energija	33,5	8,0	-1,2	-2,0	13,1	26,6	12,3	7,1	32,0	-2,0	11,0	14,5	1,5	1,2	5,7	9,7
Kapitalni proizvodi	8,9	4,0	8,7	2,6	-5,8	1,0	-0,8	-8,6	-6,6	-0,2	-5,2	0,0	-5,9	0,8	-1,5	-2,6
Trajni proizvodi za široku potrošnju	2,9	10,1	0,4	5,8	3,5	2,5	3,8	7,7	4,6	-1,3	3,7	-3,5	-15,8	-4,3	-7,7	-0,1
Netrajni proizvodi za široku potrošnju	24,5	1,9	4,3	6,4	-3,0	-0,7	0,7	4,3	0,2	4,4	3,0	-0,2	-3,0	0,7	-0,8	0,9
B Vađenje ruda i kamena	12,8	3,7	5,0	13,1	0,3	-17,8	-3,1	0,8	6,9	-5,4	0,6	7,4	-2,9	1,0	1,7	0,7
C Prerađivačka industrija	66,2	3,0	5,4	11,4	-0,1	-1,2	2,9	-4,1	2,0	-5,6	-2,6	0,1	-5,9	0,6	-1,7	-0,7
D Proizvodnja i snabdjevanje el. energijom i plinom (izuzev grane 35.3) 1	21,0	9,1	-4,1	-0,1	17,2	32,0	15,7	21,5	20,5	8,3	16,5	11,1	9,9	5,7	9,0	13,8
B05 Vađenje ugljena i lignita	10,1	8,8	6,2	8,0	0,9	-6,3	0,5	7,4	9,4	-1,7	4,9	11,3	0,0	-2,9	2,5	2,6
B07 Vađenje metalnih ruda	1,4	-14,1	-0,7	68,2	-0,4	-20,9	1,6	-41,1	-10,9	-27,1	-26,0	-5,4	-17,5	7,5	-5,6	-10,7
B08 Vađenje ostalih ruda i kamena	1,3	-3,5	4,0	89,4	12,4	-21,1	9,5	29,1	16,1	5,1	16,1	1,4	-2,0	12,7	4,0	9,4
C10 Proizvodnja prehrambenih proizvoda	10,6	8,1	-1,6	3,7	-8,8	-2,7	-2,8	4,0	-3,2	3,8	1,5	-0,3	-5,5	-8,2	-4,6	-2,0
C11 Proizvodnja pića	3,7	-2,0	9,1	26,0	-1,4	-9,4	2,7	5,1	0,2	0,0	1,8	-3,6	0,5	-3,3	-1,9	0,5
C12 Proizvodnja duhanskih proizvoda	0,9	-13,2	-20,8	-21,7	-53,5	-68,2	-51,5	-61,2	-29,3	-5,9	-36,3	-71,5	-25,4	-40,8	-46,4	-45,3
C13 Proizvodnja tekstila	3,1	4,1	16,8	6,1	-5,1	-14,6	-5,6	-6,7	-8,0	-8,6	-7,8	-3,9	-12,9	-18,0	-11,7	-8,3
C14 Proizvodnja odjeće	2,4	-3,8	-3,4	-3,3	-0,1	14,4	3,3	1,1	2,3	14,9	6,0	15,1	4,3	4,2	8,2	5,8
C15 Proizvodnja kože i srodnih proizvoda	2,7	-2,7	5,6	-3,1	2,5	-0,7	-0,5	7,6	-9,6	-4,5	-2,8	-1,7	-9,3	-9,4	-6,6	-3,2
C16 Prerada drva i proizvoda od drva i pluta, osim namještaja; materijala	3,2	5,7	-1,4	28,0	-17,3	-27,7	-10,8	-9,8	-7,0	-17,3	-11,6	-9,6	-20,2	-6,7	-12,3	-11,6
C17 Proizvodnja papira i proizvoda od papira	2,0	-14,3	16,8	65,2	48,4	10,5	39,9	37,9	-6,8	-11,4	2,2	-4,2	0,3	-5,9	-3,4	9,0
C18 Štampanje i umnožavanje snimljenih zapisa	1,4	8,0	9,0	4,2	-15,2	0,2	-3,3	-3,8	-8,7	-15,9	-9,3	-32,1	17,7	11,1	-1,7	-4,5
C19 Proizvodnja koksa i rafiniranih naftnih proizvoda	2,4	-6,5	0,1	-62,4	17,7	232,4	27,6	-68,0	641,3	-53,4	-11,2	52,8	-68,0	-11,6	-7,0	-0,2
C20 Proizvodnja hemikalija i hemijskih proizvoda	2,0	12,7	10,3	6,3	-4,6	-10,2	-3,2	-9,8	-16,0	-10,4	-12,1	-4,6	1,3	-3,3	-2,4	-6,0
C21 Proizvodnja osnovnih farmaceutskih proizvoda i farmaceutskih preparata	1,1	-1,9	12,8	9,8	13,7	13,2	12,4	2,1	23,4	12,1	12,1	4,8	-16,9	62,6	18,9	14,6
C22 Proizvodnja proizvoda od gume i plastičnih masa	2,5	14,9	10,3	39,3	8,6	3,5	14,3	6,7	3,5	8,4	6,2	2,6	-9,2	0,9	-1,9	5,4
C23 Proizvodnja ostalih nemetalnih mineralnih proizvoda	4,9	2,9	-14,6	90,7	12,5	-25,9	5,2	2,1	7,0	2,5	3,9	-3,4	6,6	14,8	5,8	4,9
C24 Proizvodnja baznih metala	7,3	-5,9	6,5	21,4	10,7	-1,0	9,8	-5,2	-19,1	-28,1	-17,5	1,5	4,7	6,3	4,1	-1,3
C25 Proizvodnja gotovih metalnih proizvoda, osim mašina i opreme	6,6	12,3	11,7	29,0	-8,6	-11,4	0,0	-19,1	-14,5	-11,7	-15,0	2,5	-5,1	-6,5	-3,1	-6,5
C26 Proizvodnja računara te elektroničkih i optičkih proizvoda	0,4	-9,5	196,6	53,6	50,5	-33,3	-1,4	16,5	94,2	-18,3	19,1	-21,5	18,4	9,2	0,3	5,9
C27 Proizvodnja električne opreme	1,5	9,9	10,8	17,0	-17,2	-0,3	-1,5	1,8	-5,5	4,3	0,0	1,2	-13,4	1,3	-3,7	-1,7
C28 Proizvodnja mašina i uređaja, d. n.	1,9	2,8	17,3	-5,9	20,1	-3,0	2,2	50,5	40,0	5,0	32,0	-4,6	-10,1	-4,0	-6,1	8,7
C29 Proizvodnja motornih vozila, prikolica i poluprikolica	1,4	-2,3	-5,8	13,1	-2,3	-4,1	1,4	4,4	-4,6	-3,7	-1,4	28,6	6,4	9,3	14,1	4,2
C30 Proizvodnja ostalih prijevoznih sredstava	0,1	-15,0	-6,2	3,1	-4,2	-12,5	-5,5	11,0	13,9	19,0	14,7	-5,4	18,0	23,3	10,5	7,7
C31 Proizvodnja namještaja	2,6	10,3	0,6	0,9	6,4	3,3	3,5	7,3	7,5	-0,6	4,8	-2,5	-15,2	-2,6	-6,6	0,6
C32 Ostala prerađivačka industrija	0,3	21,4	12,0	54,3	50,5	62,0	56,2	34,2	33,3	38,8	35,1	16,7	-38,8	33,3	0,8	29,6
C33 Popravak i instaliranje mašina i opreme	1,4	-11,4	-6,2	-6,5	-11,3	4,2	-4,1	10,7	3,4	36,7	16,1	-0,1	19,4	65,8	26,9	12,6
D35 Proizvodnja i snabdjevanje električnom energijom i plinom	21,0	9,1	-4,1	-0,1	17,2	32,0	15,7	21,5	20,5	8,3	16,5	11,1	9,9	5,7	9,0	13,8

Izvor: Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine

Tabela 2: Industrijska proizvodnja u FBiH

KD BiH 2010 (EU NACE Rev.2) po oblastima	Struktura 2010=100	2016	2017	2018												
		Jan-Dec	Jan-Dec	Januar	Februar	Mart	K1	April	Maj	Juni	K2	Juli	Aug.	Sept.	K3	Jan-Sep
Industrija ukupno	100,0	2,6	3,6	12,9	3,8	2,0	6,2	0,8	-0,9	-2,9	-1,0	-1,1	-2,6	0,3	-1,1	1,1
Proizvodi za međufaznu potrošnju	29,1	1,9	3,8	31,3	2,9	-6,4	9,2	-0,4	-8,9	-13,4	-7,6	-3,3	-4,5	0,3	-2,5	-1,5
Energija	31,8	2,4	1,8	0,6	11,1	14,1	8,6	-0,8	5,4	3,2	2,6	-1,7	2,1	-3,5	-1,0	3,4
Kapitalni proizvodi	9,4	3,6	5,5	15,2	-1,4	10,1	8,0	-14,7	-5,5	3,6	-5,5	10,1	-8,2	1,6	1,2	0,6
Trajni proizvodi za široku potrošnju	2,7	16,8	4,8	4,4	-0,9	-6,1	-0,8	-0,2	-6,8	-7,7	-4,9	-8,8	-13,8	-3,6	-8,8	-4,9
Netrajni proizvodi za široku potrošnju	27,1	1,6	5,6	12,7	-0,6	1,2	4,4	8,5	5,0	5,0	6,2	-1,7	-2,8	5,2	0,2	3,4
B Vađenje ruda i kamena	11,6	5,7	9,8	12,2	3,6	-4,8	3,6	-0,1	4,2	1,0	1,7	1,0	-5,0	-3,4	-2,4	0,6
C Prerađivačka industrija	68,8	2,8	4,5	20,2	1,0	-2,3	6,3	0,2	-3,5	-5,0	-2,8	-1,2	-4,4	1,4	-1,4	0,1
D Proizvodnja i snabdjevanje el. energijom i plinom (izuzev grane 35.3) 1	19,6	0,4	-1,9	-2,4	15,2	24,8	12,5	1,7	5,8	3,6	3,7	-3,5	6,4	-1,1	0,6	5,6
B05 Vađenje ugljena i lignita	10,0	6,9	10,4	7,4	3,7	-3,7	2,5	-5,6	1,8	0,5	-1,1	1,8	-4,9	-7,9	-3,7	-1,0
B07 Vađenje metalnih ruda	0,3	1,3	-4,7	134,0	-7,9	33,6	53,2	61,7	-18,2	-34,7	2,9	-39,6	-14,6	67,3	4,4	-2,1
B08 Vađenje ostalih ruda i kamena	1,3	-3,2	8,4	67,8	12,2	-16,8	21,1	30,0	24,1	12,0	22,0	6,7	-5,1	13,9	5,2	12,0
C10 Proizvodnja prehrambenih proizvoda	10,3	5,3	-1,3	6,6	0,2	1,9	2,9	4,5	-1,9	4,4	2,3	-8,8	-4,4	-5,2	-6,1	-0,6
C11 Proizvodnja pića	4,7	-6,2	12,9	40,9	-18,5	-12,1	3,4	12,1	-4,0	2,5	3,6	-2,8	-6,0	0,9	-2,6	-0,1
C12 Proizvodnja duhanskih proizvoda	1,2	-14,5	-21,4	-26,5	-51,4	-65,6	-47,9	-57,1	-17,0	4,6	-23,1	-68,6	-17,2	-29,6	-38,5	-40,2
C13 Proizvodnja tekstila	3,8	5,7	18,4	6,0	-6,5	-14,7	-5,1	-7,2	-7,9	-10,0	-8,3	-3,2	-13,3	-19,4	-12,0	-8,8
C14 Proizvodnja odjeće	2,6	-2,1	-3,5	13,8	12,0	23,3	16,4	22,4	22,4	24,2	23,0	28,3	4,9	15,0	16,1	18,7
C15 Proizvodnja kože i srodnih proizvoda	2,0	1,7	2,1	-0,8	-3,2	-4,3	-2,8	21,5	2,3	-11,0	4,2	-4,5	-7,4	-9,3	-7,0	-2,1
C16 Prerada drva i proizvoda od drva i pluta, osim namještaja; materijala	2,4	5,6	3,9	30,8	-17,6	-24,6	-3,8	-9,5	-6,6	-21,5	-12,5	-5,5	-17,7	-4,9	-9,4	-10,1
C17 Proizvodnja papira i proizvoda od papira	2,2	-17,9	13,3	69,3	66,6	11,9	49,3	50,0	-9,8	-13,7	8,8	-7,8	-0,2	-9,2	-5,7	8,9
C18 Štampanje i umnožavanje snimljenih zapisa	1,7	14,7	4,6	11,3	-15,4	1,0	-1,0	-1,3	-6,7	-17,4	-8,5	-35,1	22,8	9,4	-1,0	-3,5
C19 Proizvodnja koksa i rafiniranih naftnih proizvoda	2,1	-4,9	-1,6	33,5	16,9	4,8	18,4	2,7	32,6	26,3	20,5	1,4	-1,9	-2,9	-1,1	11,6
C20 Proizvodnja hemikalija i hemijskih proizvoda	2,0	10,7	6,5	6,1	-0,9	-9,1	-1,3	-3,1	-19,9	-15,8	-13,0	-6,9	2,8	-3,8	-2,7	-5,8
C21 Proizvodnja osnovnih farmaceutskih proizvoda i farmaceutskih preparata	1,4	-6,1	18,0	17,3	19,9	22,4	19,9	-2,9	24,2	4,3	8,6	6,6	-14,4	69,5	20,6	16,6
C22 Proizvodnja proizvoda od gume i plastičnih masa	2,8	15,2	4,7	37,5	14,6	10,3	20,8	12,7	10,6	7,4	10,2	2,5	-16,7	4,5	-3,2	7,4
C23 Proizvodnja ostalih nemetalnih mineralnih proizvoda	5,3	2,5	-18,2	103,5	14,7	-27,6	30,2	0,1	5,0	0,6	1,9	-9,9	-1,2	9,8	-0,4	1,9
C24 Proizvodnja baznih metala	8,6	-4,2	4,1	24,7	9,5	1,5	11,9	-11,3	-26,0	-38,3	-25,2	-0,8	6,6	2,3	2,7	-4,0
C25 Proizvodnja gotovih metalnih proizvoda, osim mašina i opreme	6,7	13,3	10,0	38,3	-3,6	-2,9	10,6	-19,4	-11,6	-7,5	-12,8	11,4	-4,0	-0,3	2,4	-1,7
C26 Proizvodnja računara te elektroničkih i optičkih proizvoda	0,5	-16,7	230,7	63,1	27,6	6,4	32,4	17,2	98,0	-20,5	31,6	-43,3	-14,1	-7,3	-21,6	1,3
C27 Proizvodnja električne opreme	1,4	5,6	4,6	19,3	-27,0	-9,8	-5,8	-3,1	-4,9	2,3	-1,9	-8,3	-18,0	5,3	-7,0	-5,7
C28 Proizvodnja mašina i uređaja, d. n.	2,3	-6,7	13,2	20,8	17,1	3,6	13,8	18,2	8,7	-1,7	8,4	-5,1	-16,3	-3,8	-8,4	3,8
C29 Proizvodnja motornih vozila, prikolica i poluprikolica	1,7	-2,8	-8,3	12,4	-6,9	-5,9	-0,1	3,5	-5,0	-8,9	-3,5	28,9	2,9	5,7	12,5	1,8
C30 Proizvodnja ostalih prijevoznih sredstava	0,1	-55,4	-12,3	4,4	15,5	-34,5	-4,9	-25,1	30,7	25,3	10,3	33,2	-45,6	31,9	6,5	-0,9
C31 Proizvodnja namještaja	2,4	17,7	5,3	-2,2	3,5	-4,5	-1,1	-0,7	-2,8	-6,2	-3,2	-7,5	-12,3	-1,2	-7,0	-3,8
C32 Ostala prerađivačka industrija	0,3	28,1	17,4	49,7	56,0	61,8	55,8	46,6	40,6	57,3	48,1	30,9	-43,2	36,0	7,9	35,4
C33 Popravak i instaliranje mašina i opreme	0,4	-11,7	-12,7	-0,5	-10,8	6,2	-1,7	16,9	13,1	38,7	22,9	5,0	-1,0	-1,5	0,8	7,2
D35 Proizvodnja i snabdjevanje električnom energijom i plinom	19,6	0,4	-1,9	-2,4	15,2	24,8	12,5	1,7	5,8	3,6	3,7	-3,5	6,4	-1,1	0,6	5,6

Izvor: Federalni zavod za statistiku

Tabela 3: Industrijska proizvodnja u RS

KD BiH 2010 (EU NACE Rev.2) po oblastima	Struktura 2010=100	2016	2017	2018												
		Jan.-Dec.	Jan_Dec	Jan.	Febr.	Mart	K1	April	Maj	Juni	K2	Jul	Aug.	Sept.	K3	Jan-sept
Industrija ukupno	100,0	8,2	1,4	-1,8	5,2	8,5	4,0	3,7	21,2	-4,4	6,8	14,1	-1,9	3,7	5,3	5,3
Proizvodi za međufaznu potrošnju	32,7	2,9	6,9	22,1	-1,1	-18,6	0,8	-12,0	-2,8	-3,5	-6,1	-0,3	-5,7	5,6	-0,1	-3,0
Energija	38,8	17,7	-5,6	-5,7	16,4	47,0	19,2	19,1	83,9	-8,2	31,6	43,8	0,6	8,9	17,8	19,9
Kapitalni proizvodi	7,9	9,8	20,7	-36,0	-23,5	-29,3	-29,6	14,1	-10,2	-15,2	-3,8	-30,3	4,4	-0,1	-8,7	-14,3
Trajni proizvodi za široku potrošnju	2,9	-3,0	-4,1	14,2	15,1	23,0	17,4	27,8	33,2	12,9	24,6	4,5	-26,8	-7,2	-9,8	10,9
Netrajni proizvodi za široku potrošnju	17,7	1,1	2,2	-7,8	1,3	0,8	-1,9	-8,2	-7,9	7,1	-3,0	4,3	0,8	-1,7	1,1	-1,3
B Vađenje ruda i kamena	16,6	0,4	-2,1	15,2	-5,5	-20,4	-3,5	2,8	12,0	-15,4	-0,2	19,4	0,9	8,1	9,5	0,7
C Prerađivačka industrija	59,0	3,6	6,5	-10,0	0,2	2,3	-2,5	-15,1	15,3	-7,3	-2,4	2,7	-9,5	0,5	-2,1	-2,3
D Proizvodnja i snabdjevanje el. energijom i plinom (izuzev grane 35.3)1	24,5	25,3	-7,5	4,0	20,5	42,8	22,5	52,1	43,6	14,7	36,8	37,4	16,6	18,1	24,0	27,0
B05 Vađenje ugljena i lignita	10,9	12,9	-3,0	9,4	-5,6	-11,7	-2,6	56,4	32,8	-6,2	27,7	39,7	13,8	9,2	20,9	11,8
B07 Vađenje metalnih ruda	4,5	-15,8	-0,2	61,5	0,6	-25,3	12,3	-51,1	-10,0	-25,7	-28,9	1,7	-18,0	3,5	-4,3	-11,8
B08 Vađenje ostalih ruda i kamena	1,2	-4,7	-6,5	3002)	13,3	-32,7	-9,7	26,6	-2,2	-11,3	4,4	-12,7	6,9	10,1	1,4	2,3
C10 Proizvodnja prehrambenih proizvoda	9,6	11,0	-2,3	-3,8	-4,2	1,9	-2,0	-2,3	-1,8	11,5	2,5	16,2	0,1	0,0	5,4	2,0
C11 Proizvodnja pića	1,4	8,1	1,5	-7,5	60,5	-2,2	17,0	-7,8	10,0	-5,8	-1,2	-5,3	15,7	-14,0	-1,2	2,0
C12 Proizvodnja duhanskih proizvoda	0,1	13,9	-37,3	28,8	-70,6	-100,0	-47,3	-100,0	-100,0	-100,0	-100,0	-100,0	-100,0	-100,0	-100,0	-88,8
C13 Proizvodnja tekstila	1,3	-6,3	0,8	6,9	10,2	-13,2	1,3	-1,8	-9,2	8,1	-1,0	-9,9	-8,6	-4,6	-7,7	-3,1
C14 Proizvodnja odjeće	1,9	-8,7	-2,6	-47,7	-38,9	-13,5	-33,4	-49,4	-52,3	-16,0	-39,2	-28,4	1,9	-29,1	-18,5	-33,3
C15 Proizvodnja kože i srodnih proizvoda	4,6	-7,5	9,9	-5,6	9,9	4,0	2,8	-9,4	-21,2	3,8	-8,9	1,7	-11,7	-9,6	-6,5	-4,5
C16 Prerada drva i proizvoda od drva i pluta, osim namještaja; materijala	5,2	6,9	-4,7	24,8	-16,3	-30,4	-7,3	-10,5	-6,8	-13,1	-10,1	-13,5	-22,0	-8,3	-14,6	-12,9
C17 Proizvodnja papira i proizvoda od papira	1,5	3,1	29,2	53,6	4,7	7,5	21,9	8,5	5,7	-1,8	4,1	10,6	1,9	6,7	6,4	9,3
C18 Štampanje i umnožavanje snimljenih zapisa	0,8	-14,6	26,5	-20,5	-14,6	-3,2	-12,7	-15,2	-16,7	-9,8	-13,9	-14,8	-8,5	18,2	-1,7	-8,7
C19 Proizvodnja koksa i rafiniranih naftnih proizvoda	3,4	-7,1	0,7	-98,1	17,9	3002)	-40,1	-81,1	3003)	-64,7	-72,9	71,2	-94,5	-13,6	-12,3	-3,9
C20 Proizvodnja hemikalija i hemijskih proizvoda	2,1	25,4	31,6	7,0	-20,7	-16,0	-9,9	-35,5	0,0	8,6	-9,0	4,6	-5,0	-1,1	-0,5	-6,8
C21 Proizvodnja osnovnih farmaceutskih proizvoda i farmaceutskih preparata	0,4	13,0	-7,1	-11,7	-5,3	-4,6	-7,2	33,1	20,2	39,7	31,0	-2,6	-26,7	35,7	2,2	7,8
C22 Proizvodnja proizvoda od gume i plastičnih masa	1,9	19,1	6,7	27,1	-11,3	-17,8	-0,7	-13,5	-20,6	7,1	-9,0	-3,3	8,0	-12,8	-2,7	-6,4
C23 Proizvodnja ostalih nemetalnih mineralnih proizvoda	4,2	6,3	-1,2	37,7	1,7	-18,9	6,8	6,8	11,5	7,0	8,5	16,7	35,8	31,9	28,1	14,1
C24 Proizvodnja baznih metala	4,2	-11,3	17,2	9,9	15,2	-9,8	5,1	24,7	8,5	12,0	15,1	11,5	-3,6	24,4	10,8	9,6
C25 Proizvodnja gotovih metalnih proizvoda, osim mašina i opreme	6,2	9,7	17,2	0,4	-22,0	-34,1	-18,6	-18,3	-22,7	-25,3	-22,1	-22,5	-9,4	-24,4	-18,8	-21,1
C26 Proizvodnja računara te elektroničkih i optičkih proizvoda	0,2	7,7	140,7	43,1	108,2	-59,1	30,8	14,8	87,8	-14,1	29,5	74,1	133,5	53,8	87,1	14,4
C27 Proizvodnja električne opreme	1,8	22,1	25,2	11,7	7,0	17,9	12,2	10,8	-6,5	7,9	4,0	18,2	-0,2	-5,6	4,1	6,3
C28 Proizvodnja mašina i uređaja, d. n.	0,7	32,2	28,0	-34,4	28,1	-16,1	-7,5	116,3	121,6	24,5	87,5	-3,7	3,6	-4,4	-1,5	18,4
C29 Proizvodnja motornih vozila, prikolica i poluprikolica	0,7	-1,9	16,8	16,9	33,6	6,6	19,0	9,8	-2,5	39,2	15,5	26,8	32,0	37,7	32,2	20,1
C30 Proizvodnja ostalih prijevoznih sredstava	0,0	-13,8	-6,1	3,1	-4,5	-11,9	-4,4	11,6	13,6	18,9	14,7	-5,8	19,0	23,3	12,2	7,8
C31 Proizvodnja namještaja	2,7	-3,2	-4,2	13,6	14,2	21,2	16,4	28,2	32,6	11,7	24,1	4,8	-28,9	-7,3	-10,5	10,3
C32 Ostala prerađivačka industrija	0,3	3,8	-9,4	98,5	12,9	63,8	58,4	-14,1	4,4	-13,0	-7,6	-28,7	-9,4	14,1	-8,0	1,1
C33 Popravak i instaliranje mašina i opreme	3,8	-10,4	12,4	-30,3	-12,7	-1,9	-15,0	-3,3	-21,2	32,5	2,7	-10,0	63,7	217,0	90,3	25,9
D35 Proizvodnja i snabdjevanje električnom energijom i plinom	24,5	25,3	-7,5	4,0	20,5	42,8	22,5	52,1	43,6	14,7	36,8	37,4	16,6	18,1	24,0	27,0

Izvor: Republički zavod za statistiku RS

Tabela 4: Realni sektor - industrija i usluge (Rast g/g u %)

		2016				2017				2018		
		K1	K2	K3	K4	K1	K2	K3	K4	K1	K2	K3
Industrija	Industrijska proizvodnja - fizički obim	4,6	4,6	2,1	5,8	2,1	2,1	5,8	2,5	4,9	1,5	7,1
	<i>Intermedijarni proizvodi</i>	7,1	5,7	-2,1	-0,9	1,1	2,2	10,1	9,3	4,2	-6,8	10,6
	<i>Energija</i>	3,0	1,3	9,2	16,4	1,0	1,6	0,1	-5,5	12,3	11,0	22,1
	<i>Kapitalni proizvodi</i>	-5,0	7,8	6,5	8,7	13,7	6,0	8,1	8,5	-0,8	-5,2	8,6
	<i>Trajni proizvodi za široku potrošnju</i>	70,7	8,0	-11,9	-16,1	-34,4	-11,4	-1,6	-3,4	3,8	3,7	-2,9
	<i>Netrajni proizvodi za široku potrošnju</i>	5,1	4,8	-2,6	0,6	3,5	1,8	9,1	4,2	0,7	3,0	-3,8
Građevinarstvo	Obim građevinskih radova - Ukupno	-1,8	-1,4	2,2	-3,2	-4,7	-1,6	-1,5	-1,1	1,6	0,9	-0,2
	<i>Visokogradnja</i>	3,0	0,3	-0,6	-1,3	-0,6	3,0	4,7	3,8	3,2	0,9	1,5
	<i>Niskogradnja</i>	-7,0	-3,7	1,1	-4,2	-7,1	-4,2	-3,5	-3,8	0,3	0,9	-1,6
Prevoz	Cestovni (prevezeno robe)	1,5	-4,2	6,8	4,6	-2,4	11,1	11,4	13,8	4,7	-0,6	-4,9
	Cestovni (prevezeni putnici)	-5,8	-3,7	-1,4	-3,4	-3,5	-5,3	-1,0	-3,8	-8,6	10,8	25,9
	Gradsko - Prigradski prevoz (prevezeni putnici)	-4,4	-3,8	-5,4	-6,5	0,4	-3,6	-0,1	-0,9	-1,8	-2,3	-1,5
	Željeznički (prevezeno robe)	-17,7	-2,1	-3,8	4,8	5,9	-2,8	1,7	3,5	5,6	-7,2	2,0
	Željeznički (prevezeni putnici)	-13,0	-36,0	-23,4	-17,5	-8,0	-3,8	39,0	34,3	22,8	34,3	12,3
Maloprodaja	Realni rast prometa	8,1	4,5	7,3	8,2	6,0	6,2	4,2	4,4	5,3	8,5	9,2
	<i>Motorna goriva u s.p.</i>	7,1	1,5	1,7	6,8	8,4	7,6	2,2	2,9	0,0	3,5	14,0
	<i>Trgovina na malo, osim motornih goriva u s.p.</i>	8,6	5,4	9,1	8,5	5,2	5,7	4,9	4,9	7,0	8,2	7,7
Turizam	Dolasci turista - ukupno	7,8	-	-	-	8,6*	13,5*	16,9*	13,7*	15,5	12,4*	10,8*
	<i>Domaći turisti</i>	1,9	-	-	-	3,9*	0,0*	6,9*	3,2*	10,7	5,8*	9,0*
	<i>Strani turisti</i>	12,8	-	-	-	12,1*	20,0*	19,9*	21,1*	18,8	15,2*	11,3*

Izvor: BHAS zvanična saopštenja

* prosjek mjesečnih stopa

Tabela 5: Realni sektor po entitetima (rast g/g u %)

			2016				2017				2018		
			K1	K2	K3	K4	K1	K2	K3	K4	K1	K2	K3
Proizvodnja i građevinarstvo	Industrijska proizvodnja - fizički obim	FBiH	2,2*	4,9*	-0,4*	4,0*	1,7*	1,3*	9,2*	2,5*	2,0	-1,0*	-1,1*
		RS	6,2*	5,0*	9,6*	11,8*	5,8*	4,1*	-3,2*	0,9*	1,9	6,8*	13,1*
	Građevinarstvo (vrijednost radova)	FBiH	-0,6^	-0,6^	0,2^	0,2^	-3,4^	-0,5^	1,3^	0,1^	0,3^	1,0^	0,6^
		RS	-6,2^	-3,0^	5,0^	-7,7^	-6,2^	-2,2^	3,7^	-2,0^	3,9^	1,1^	-1,3^
Prijevoz	Cestovni (prevezeno robe)	FBiH	15,9	-10,5	-7,8	-9,4	-8,5	-4,4	-3,7	9,2	6,0	7,3	5,1
		RS	-18,8	-23,2	-4,7	-2,1	-8,5	26,9	15,5	13,3	2,1	-8,3	-24,2
	Cestovni (prevezeni putnici)	FBiH	-5,8	-2,8	-2,3	-5,5	-5,0	-11,2	-12,3	-11,4	-12,4	-15,0	-9,6
		RS	-9,1	-12,2	0,9	-1,4	-5,5	11,1	14,4	16,4	-4,0	21,8	31,7
	Gradsko - Prigradski Prijevoz (prevezeni putnici)	FBiH	-3,4	-2,8	-5,7	-7,1	-0,9	-4,7	-0,9	-0,4	-0,7	0,6	0,2
		RS	-8,8	0,1	-14,4	21,4	-7,3	0,9	2,9	-2,1	-9,5	-12,5	-9,7
	Željeznički (prevezeno robe)	FBiH	-7,0	2,2	-0,9	7,0	-1,3	-5,4	1,4	4,6	6,6	4,2	3,2
		RS	-34,8	-9,5	-8,6	15,0	17,7	0,3	-0,5	-2,5	4,1	-14,5	-1,0
Ugostiteljstvo	Željeznički (prevezeni putnici)	FBiH	-20,0	-34,1	-29,0	-28,0	6,2	12,1	79,6	50,0	29,7	44,1	8,6
		RS	-2,4	-8,7	-16,7	-11,6	-30,0	-31,0	-22,5	-25,0	7,1	10,3	25,8
	Nominalni rast prometa	FBiH	25,7	14,1	26,8	14,3	13,4	11,8	14,3	11,9	8,9	7,6	5,0
	Nominalni rast prometa	RS	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Turizam	Dolasci domaćih turista	FBiH	-	-	-	-	9,8	7,2*	9,4*	-2,2*	10,0*	4,0*	9,4*
		RS	3,1	2,0	-	-	-0,4	-6,1	3,3	8,2	12,1	9,9	8,9*
	Dolasci stranih turista	FBiH	21,4	-	-	-	14,8*	23,8*	20,9*	21,2*	18,1*	14,8*	10,2*
		RS	10,3	24,1	-	-	7,5	3,9*	16,6*	20,9*	20,7	17,8*	17,7*

Izvor: Zvanična saopštenja entitetskih zavoda za statistiku

^ Realni rast proizvodnje u građevinarstvu

* prosjek mjesečnih stopa

Tabela 6: Tržište rada

Period	Broj zaposlenih lica*				Broj registrovanih nezaposlenih lica				Stopa registrovane nezaposlenosti**				Prosječne neto plate				Prosječne penzije***			
	BiH	FBiH	RS	BD	BiH	FBiH	RS	BD	BiH	FBiH	RS	BD	BiH	FBiH	RS	BD	BiH	FBiH	RS	BD
	osobe								%				KM							
I-IX 2016.	725.351	456.162	253.306	16.733	524.741	379.498	133.424	11.820	42,0	45,4	34,5	41,4	836	836	836	830	359	370	342	326
I-IX 2017.	780.283	502.495	260.608	17.103	493.722	360.646	121.632	11.444	38,8	41,8	31,8	40,1	849	857	830	834	360	372	341	325
I-IX 2018.	800.600	516.914	266.309	17.451	456.885	337.762	108.592	10.531	36,3	39,5	29,0	37,6	872	882	847	867	381	394	360	341
I 2018.	790.629	509.344		17.231	475.541	350.217	114.357	10.967	37,6	40,7		38,9	870	888	825	856	365	374	351	329
II 2018.	791.115	509.887		17.367	472.957	348.639	113.429	10.889	37,4	40,6		38,5	849	852	841	842	367	377	351	329
III 2018.	794.349	513.198	263739	17.412	466.330	343.207	112.333	10.790	37,0	40,1	29,9	38,3	869	881	840	860	379	397	351	337
IV 2018.	797.400	514.331		17.397	458.355	337.127	110.619	10.609	36,5	39,6		37,9	863	872	840	862	381	396	358	340
V 2018.	804.185	520.452		17.471	450.067	331.519	108.128	10.420	35,9	38,9		37,4	881	896	847	873	385	402	358	343
VI 2018.	807.553	522.687		17.432	448.071	330.647	107.034	10.390	35,7	38,7		37,3	872	881	849	884	388	401	367	347
VII 2018.	807.235	521.291		17.526	450.392	333.610	106.423	10.359	35,8	39,0		37,1	878	891	848	875	387	401	367	348
VIII 2018.	802.795	517.409		17.596	448.578	334.315	104.022	10.241	35,8	39,3		36,8	888	904	852	880	387	400	367	348
IX 2018.	810.135	523.626	268879	17.630	441.672	330.579	100.981	10.112	35,3	38,7	27,3	36,5	877	875	881	872	387	400	367	348

Izvor: Agencija za statistiku BiH, entitetski zavodi za statistiku, Zavod za zapošljavanje FBiH, RS i BD, Zavod za MIO/PIO FBiH i Fond PIO RS.

* Broj zaposlenih lica u BiH, izvor: Agencija za statistiku BiH; broj zaposlenih lica u FBiH i RS izvor: entitetski zavodi za statistiku. U RS broj zaposlenih lica se objavljuje za mart i septembar.

** Stopa registrovane nezaposlenosti je izračunata kao odnos broja registrovanih nezaposlenih lica i ukupne radne snage.

*** Prosječne penzije u BiH su izračunate na osnovu entitetskih nivoa penzija ponderisanih odnosom ukupnog broja penzionera u svakom od bh. entiteta (bez obzira na mjesto prebivališta).

Napomena: Broj zaposlenih lica je predstavljen prema novoj metodologiji. Ukupan broj zaposlenih u BiH je podatak agregiran na osnovu prikupljenih i obrađenih podataka iz Federacije BiH, Republike Srpske i podružnice Agencije za statistiku BiH u Brčko distriktu BiH. Podaci o ukupnom broju zaposlenih osoba u Federaciji BiH (pravna lica, obrt i srodne djelatnosti) dobijeni su obradom podataka koji su preuzeti iz administrativnog izvora, Porezne uprave Federacije BiH. U dosadašnjem načinu prikupljanja podataka o broju zaposlenih lica putem Mjesečnog izvještaja o zaposlenima i plati (Rad-1) obuhvaćeni su poslovnim subjekti-pravna lica koja zapošljavaju 10 i više zaposlenih. Broj zaposlenih u poslovnim subjektima-pravnim licima koja zapošljavaju manje od 10 zaposlenih se procjenjivao. Promjena izvora za prikupljanje podataka rezultirala je punim obuhvatom podataka i time povećanjem broja zaposlenih lica (Izvor: Saopćenje za javnost, 15.03.2018, Federalni zavod za statistiku). Podaci o zaposlenima u Republici Srpskoj dobijaju se na osnovu polugodišnjeg statističkog istraživanja o zaposlenima i plaćama zaposlenih, stanje na dan 31. mart i 30. septembar. Izvor podataka o preduzetnicima i zaposlenima u RS je Poreska uprava Republike Srpske. Podaci o zaposlenima u pravnim licima u Brčko distriktu BiH se prikupljaju putem mjesečnog statističkog istraživanja o zaposlenima i plaći. Za javnu upravu, obrazovanje i zdravstvo vrši se potpuni obuhvat. Za subjekte koji se ne prate Mjesečnim istraživanjem o zaposlenima i plaći, jedanput godišnje se vrši imputacija na mjesečnom nivou iz podataka završnih računa. Podaci o broju samostalnih preduzetnika se procjenjuju na osnovu administrativnog registra, a podaci o broju zaposlenih kod njih se preuzimaju od Fonda zdravstvenog osiguranja. Podaci o ukupnom broju zaposlenih u BiH su obračunati retroaktivno i za 2017. godinu. Time je prekinuta serija podataka o zaposlenima u BiH, kao i uporedivost sa prethodno objavljivanim mjesečnim i godišnjim podacima o broju zaposlenih u BiH. Izvor: BHAS, Saopštenje, zaposleni po djelatnostima u martu 2018. godine.

Tabela 7: Rast i struktura monetarnih agregata (kraj perioda)

u mil. KM

Period	Gotovina izvan monetarnih vlasti	Depoziti banaka kod monetarnih vlasti	Prenosivi depoziti drugih domaćih sektora kod monetarnih vlasti	Gotovina izvan banaka	Prenosivi depoziti u domaćoj valuti	Ostali depoziti u domaćoj valuti	Prenosivi depoziti u stranoj valuti	Ostali depoziti u stranoj valuti	Rezervni (primarni) novac (M0)	Transakcijski novac (M1)	Kvazi novac (QM)	M2 ukupno
1	3	4	5	6	7	8	9	10	11=3+4+5	12=6+7	13=8+9+10	14=12+13
I-III 2017.	4.074,4	3.968,5	60,6	3.382,4	5.992,4	3.984,5	1.592,7	5.591,7	8.103,4	9.374,8	11.168,8	20.543,6
I-VI 2017.	4.180,2	4.077,4	73,7	3.468,0	6.281,1	4.008,3	1.633,5	5.566,1	8.331,2	9.749,1	11.207,9	20.957,1
I-IX 2017.	4.334,0	4.543,6	74,1	3.616,6	6.643,9	4.058,4	1.734,4	5.564,3	8.951,7	10.260,5	11.357,2	21.617,6
I-XII 2017.	4.319,4	5.033,1	76,1	3.648,1	6.924,4	4.091,6	1.816,2	5.636,1	9.428,5	10.572,5	11.543,8	22.116,3
I-III 2018.	4.342,7	5.205,3	85,8	3.637,7	7.085,6	4.088,1	1.889,1	5.680,9	9.633,8	10.723,3	11.658,1	22.381,4
I-VI 2018.	4.515,4	5.024,3	98,1	3.756,0	7.467,9	4.143,6	2.030,8	5.686,8	9.637,8	11.223,9	11.861,2	23.085,2
I-IX 2018.	4.717,2	5.437,8	112,6	3.946,4	8.046,8	4.140,1	1.966,6	5.740,1	10.267,6	11.993,2	11.846,8	23.840,0
g/g stopa rasta												
I-III 2017.	16,3%	0,7%	20,1%	11,4%	15,4%	9,7%	12,2%	1,5%	8,1%	13,9%	5,8%	9,3%
I-VI 2017.	15,4%	3,2%	111,7%	9,9%	17,8%	9,9%	14,2%	2,0%	9,5%	14,9%	6,4%	10,2%
I-IX 2017.	8,7%	9,2%	137,5%	7,6%	17,9%	9,5%	15,3%	1,9%	9,5%	14,0%	6,4%	9,9%
I-XII 2017.	6,2%	17,9%	46,5%	7,3%	17,4%	5,4%	18,3%	2,9%	12,4%	13,7%	5,9%	9,5%
I-III 2018.	6,6%	31,2%	41,6%	7,5%	18,2%	2,6%	18,6%	1,6%	18,9%	14,4%	4,4%	8,9%
I-VI 2018.	8,0%	23,2%	33,1%	8,3%	18,9%	3,4%	24,3%	2,2%	15,7%	15,1%	5,8%	10,2%
I-IX 2018.	8,8%	19,7%	52,0%	9,1%	21,1%	2,0%	13,4%	3,2%	14,7%	16,9%	4,3%	10,3%

Izvor: Centralna banka BiH

Tabela 8: Indeks potrošačkih cijena (CPI)

Kod	00			01			02			03			04			05			06		
Opis koda	UKUPAN INDEKS			Hrana i bezalkoholna pića			Alkoholna pića i duvan			Odjeća i obuća			Stanovanje, voda, električna energija, plin i drugi energenti			Namještaj, kućanski aparati i redovno održavanje kuće			Zdravstvo		
Vrsta indeksa	bazni indeks	m/m	g/g	bazni indeks	m/m	g/g	bazni indeks	m/m	g/g	bazni indeks	m/m	g/g	bazni indeks	m/m	g/g	bazni indeks	m/m	g/g	bazni indeks	m/m	g/g
I-IX 2016.	-	-	98,7	-	-	98,8	-	-	107,7	-	-	91,2	-	-	100,1	-	-	98,9	-	-	100,6
I-IX 2017.	-	-	101,1	-	-	100,7	-	-	104,9	-	-	91,8	-	-	101,3	-	-	98,8	-	-	100,7
I-IX 2018.	-	-	101,3	-	-	100,8	-	-	106,8	-	-	90,0	-	-	102,4	-	-	99,0	-	-	101,7
I 2018.	99,7	100,2	100,3	100,3	100,8	101,0	116,6	104,5	106,3	74,7	92,4	91,7	105,0	100,2	101,8	97,5	100,2	98,9	102,2	100,1	101,2
II 2018.	100,7	101,0	100,9	101,2	100,9	100,6	116,6	100,0	106,5	74,3	99,5	91,0	105,7	100,7	102,5	97,2	99,7	99,1	102,3	100,1	101,2
III 2018.	101,0	100,4	101,1	101,8	100,6	101,3	118,2	101,3	107,9	76,2	102,5	89,9	105,4	99,7	102,2	96,9	99,7	98,8	102,6	100,2	101,2
IV 2018.	100,6	99,6	101,0	102,1	100,3	101,1	118,1	100,0	107,9	76,4	100,2	88,9	100,9	95,7	101,8	96,8	99,9	99,4	102,9	100,3	101,3
V 2018.	100,8	100,2	101,3	102,0	99,9	100,9	118,4	100,3	108,1	76,5	100,2	89,4	100,5	99,6	101,7	97,0	100,2	99,0	103,4	100,5	101,7
VI 2018.	100,7	100,0	101,9	101,4	99,4	101,2	118,2	99,9	107,5	75,0	98,1	89,3	101,2	100,7	102,6	97,0	100,0	99,1	103,6	100,3	101,6
VII 2018.	100,0	99,3	101,8	99,9	98,6	100,6	118,0	99,8	105,5	70,4	94,0	90,4	100,9	99,7	102,2	97,0	100,1	99,3	104,1	100,4	102,2
VIII 2018.	99,9	99,9	101,8	99,7	99,8	100,4	118,1	100,1	105,7	70,2	99,6	90,7	101,7	100,8	102,9	96,7	99,6	99,0	104,1	100,0	102,2
IX 2018.	100,4	100,5	101,7	100,0	100,3	100,1	118,1	100,0	106,0	72,8	103,8	89,0	102,7	101,0	103,4	96,7	100,0	98,7	104,5	100,4	102,4

Izvor: Agencija za statistiku BiH

Napomena: Indeks potrošačkih cijena u BiH izračunava se na osnovu reprezentativne liste proizvoda koju u 2018. godini čini 615 proizvoda. Za izračunavanje indeksa potrošačkih cijena u BiH od januara 2018. godine primjenjuju se ponderi koji se baziraju na podacima iz Ankete o potrošnji domaćinstava za 2015. godinu (referentna baza za izračunavanje indeksa je 2015. godina). Ponderi se svake godine korriguju s kretanjem cijena u prethodnoj godini.

Tabela 8: Indeks potrošačkih cijena - nastavak

Kod	07			08			09			10			11			12		
Opis koda	Prevoz			Komunikacije			Rekreacija i kultura			Obrazovanje			Restorani i hoteli			Ostala dobra i usluge		
Vrsta indeksa	bazni indeks	m/m	g/g	bazni indeks	m/m	g/g	bazni indeks	m/m	g/g	bazni indeks	m/m	g/g	bazni indeks	m/m	g/g	bazni indeks	m/m	g/g
I-IX 2016.	-	-	93,4	-	-	99,1	-	-	99,9	-	-	101,3	-	-	100,6	-	-	99,9
I-IX 2017.	-	-	106,3	-	-	100,9	-	-	101,1	-	-	100,8	-	-	100,4	-	-	99,6
I-IX 2018.	-	-	108,0	-	-	98,5	-	-	101,2	-	-	100,0	-	-	100,4	-	-	99,8
I 2018.	100,0	100,5	100,9	97,1	100,0	96,9	102,5	99,8	100,5	101,2	100,0	100,0	100,8	100,0	100,1	99,3	100,3	99,5
II 2018.	105,1	105,1	105,7	97,0	100,0	97,0	102,5	100,0	100,7	101,2	100,0	100,0	101,0	100,2	100,3	99,4	100,1	100,3
III 2018.	105,3	100,2	105,6	97,0	100,0	97,1	102,6	100,1	100,9	101,2	100,0	100,0	101,0	100,0	100,2	99,2	99,8	100,0
IV 2018.	105,9	100,6	106,3	96,9	99,8	97,0	102,9	100,3	101,2	101,2	100,0	99,9	101,0	100,0	100,2	99,4	100,2	100,6
V 2018.	107,5	101,6	108,3	96,9	100,1	99,7	103,2	100,3	101,3	101,2	100,0	99,9	101,0	100,1	100,5	98,8	99,5	99,7
VI 2018.	108,9	101,3	110,7	96,9	100,0	99,7	103,6	100,4	101,2	101,2	100,0	99,9	101,2	100,1	100,5	98,9	100,1	100,0
VII 2018.	108,6	99,7	110,8	97,0	100,1	99,9	105,5	101,9	102,1	101,2	100,0	99,9	101,2	100,0	100,5	99,2	100,3	100,1
VIII 2018.	108,4	99,8	111,5	96,9	99,9	99,9	105,2	99,7	101,8	101,4	100,2	100,1	101,2	100,0	100,5	98,7	99,5	99,4
IX 2018.	109,3	100,8	112,1	96,8	99,9	99,7	104,3	99,1	101,2	101,4	100,0	100,1	101,2	100,0	100,5	98,0	99,3	98,6

Tabela 9: Rast i sektorska struktura kredita (stanje na kraju razdoblja, u mil. KM)

Razdoblje	Kredit opštoj vladi	Kredit nefinansijskim javnim preduzećima	Kredit nefinansijskim privatnim preduzećima	Kredit stanovništvu	Ostali kredit*	Ukupni kredit
	1	2	3	4	5	6=1+...+5
I. - III. 2016.	1.099,0	381,2	7.505,4	7.828,5	113,6	16.927,7
I. - VI. 2016.	1.022,3	374,6	7.521,8	7.916,9	107,7	16.943,3
I. - IX. 2016.	1.072,8	385,8	7.498,4	7.978,1	87,4	17.022,5
I. - XII. 2016.	962,7	371,9	7.703,0	8.076,3	86,9	17.201,1
I. - III. 2017.	1.020,9	376,4	7.898,7	8.186,8	97,0	17.579,8
I. - VI. 2017.	1.018,9	371,5	8.032,2	8.393,5	114,1	17.930,1
I. - IX. 2017.	973,9	382,3	8.122,4	8.522,0	118,7	18.119,3
I. - XII. 2017.	966,5	401,6	8.319,8	8.613,7	120,9	18.422,5
I. - III. 2018.	917,3	385,4	8.510,8	8.749,5	121,9	18.695,1
I. - IV. 2018.	1.061,2	410,8	8.565,6	8.993,9	146,5	19.178,0
I. - IX. 2018.	1.078,1	411,0	8.537,3	9.154,1	150,9	19.331,4
Stopa rasta (g/g)						
I. - III. 2016.	-3,5%	-10,3%	3,2%	4,2%	26,5%	3,0%
I. - VI. 2016.	-10,6%	-11,2%	2,3%	2,9%	3,9%	1,3%
I. - IX. 2016.	-6,0%	-6,3%	2,3%	2,9%	-8,7%	1,8%
I. - XII. 2016.	-17,2%	-6,2%	3,3%	3,8%	-17,3%	2,0%
I. - III. 2017.	-7,1%	-1,3%	5,2%	4,6%	-39,0%	3,9%
I. - VI. 2017.	-0,3%	-0,8%	6,8%	6,0%	5,9%	5,8%
I. - IX. 2017.	-9,2%	-0,9%	8,3%	6,8%	35,9%	6,4%
I. - XII. 2017.	0,4%	8,0%	8,0%	6,7%	39,1%	7,1%
I. - III. 2018.	-10,2%	2,4%	7,7%	6,9%	25,6%	6,3%
I. - IV. 2018.	4,2%	10,6%	6,6%	7,2%	28,4%	7,0%
I. - IX. 2018.	10,7%	7,5%	5,1%	7,4%	27,1%	6,7%

Izvor: Centralna banka BiH

*U ostalim kreditima su krediti dani ostalim finansijskim institucijama, neprofitnim organizacijama i ostali krediti.

Tabela 10: Rast i sektorska struktura depozita (stanje na kraju perioda, u mil. KM)

Razdoblje	Depoziti opće vlade	Depoziti nefinansijskih javnih preduzeća	Depoziti nefinansijskih privatnih preduzeća	Depoziti stanovništva	Ostali depoziti *	Ukupni depoziti
	1	2	3	4	5	6=1+...+5
I. - III. 2016.	1.442,8	1.203,9	2.490,4	10.074,3	1.323,7	16.535,2
I. - VI. 2016.	1.486,2	1.184,3	2.534,8	10.132,5	1.352,1	16.689,8
I. - IX. 2016.	1.634,8	1.173,8	2.755,9	10.253,3	1.393,8	17.211,6
I. - XII.2016.	1.711,6	1.219,9	2.787,8	10.661,1	1.371,6	17.752,1
I. - III.2017.	1.773,3	1.300,1	2.749,8	10.875,0	1.403,2	18.104,9
I. - VI. 2017.	1.903,7	1.326,4	2.836,3	10.948,5	1.442,8	18.460,7
I. - IX. 2017.	2.167,1	1.325,0	3.096,7	11.024,2	1.512,5	19.128,5
I. - XII.2017.	2.216,8	1.384,7	3.329,9	11.271,0	1.466,5	19.668,8
I. - III.2018.	2.489,5	1.492,0	3.183,8	11.459,0	1.520,8	20.145,0
I. - IV.2018.	2.729,2	1.517,1	3.429,3	11.651,8	1.544,3	20.871,7
I. - IX. 2018.	2.765,5	1.613,4	3.535,4	11.833,2	1.594,4	21.341,9
Stopa rasta g/g						
I. - III. 2016.	14,0%	0,5%	13,3%	7,6%	10,1%	8,6%
I. - VI. 2016.	22,0%	-3,0%	6,6%	6,8%	8,1%	7,3%
I. - IX. 2016.	19,3%	-3,0%	11,1%	6,6%	3,4%	7,4%
I. - XII.2016.	8,8%	2,7%	6,9%	8,1%	5,6%	7,4%
I. - III.2017.	23,2%	8,0%	10,4%	7,9%	6,0%	9,5%
I. - VI. 2017.	28,3%	12,0%	11,9%	8,1%	6,7%	10,6%
I. - IX. 2017.	32,7%	12,9%	12,4%	7,5%	8,5%	11,1%
I. - XII.2017.	29,5%	13,5%	19,4%	5,7%	6,9%	10,8%
I. - III.2018.	40,1%	14,8%	15,8%	5,4%	8,4%	11,3%
I. - IV.2018.	43,1%	14,4%	20,9%	6,4%	7,0%	13,1%
I. - IX. 2018.	27,4%	21,8%	14,2%	7,3%	5,4%	11,6%

Izvor: Centralna banka BiH

*U ostalim depozitima su depoziti sektora ostalih finansijskih institucija, neprofitnih organizacija i ostali depoziti.

Tabela 11: Kamatne stope na kredite stanovništvu u KM s valutnom klauzulom (u %, na godišnjem nivou)

Godina	Mjesec	POTROŠAČKI KREDITI				STAMBENI KREDITI					OSTALI KREDITI			
		promjenjiva stopa i do 1 god. IPFKS		preko 1 do 5 god. IPFKS	preko 5 god. IPFKS	promjenjiva stopa i do 1 godine IPFKS		preko 1 do 5 god. IPFKS	kredit i preko 5 god. IPFKS	preko 10 god. IPFKS	promjenjiva stopa i do 1 godine IPFKS		preko 1 do 5 god. IPFKS	preko 5 god. IPFKS
			s originalnim dospijećem preko 1 god.				s originalnim dospijećem preko 1 god.					s originalnim dospijećem preko 1 god.		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
2017.	01.	NA	NA	7,92	NA	5,09	5,09	5,59	5,28	5,40	7,58	7,59	6,89	7,07
2017.	02.	NA	NA	8,02	NA	4,95	4,95	5,13	4,92	5,18	7,59	7,61	6,97	7,38
2017.	03.	NA	NA	NA	NA	4,62	4,62	4,65	4,94	4,92	7,17	7,20	6,68	6,95
2017.	04.	NA	NA	7,35	NA	4,39	4,41	4,27	4,93	4,58	7,14	7,14	6,87	6,75
2017.	05.	NA	NA	7,39	NA	4,38	4,38	4,08	4,83	4,78	7,17	7,17	6,86	6,72
2017.	06.	NA	NA	NA	NA	4,43	4,43	4,12	4,78	4,87	6,99	6,99	6,80	6,67
2017.	07.	NA	NA	NA	NA	4,30	4,30	4,05	4,55	4,59	7,05	7,07	7,08	7,01
2017.	08.	NA	NA	6,99	NA	4,39	4,39	4,04	4,65	4,67	7,15	7,16	7,39	7,23
2017.	09.	NA	NA	7,50	NA	4,22	4,22	4,28	4,84	4,96	6,97	7,00	6,65	6,85
2017.	10.	NA	NA	7,22	NA	4,16	4,16	4,64	4,82	4,83	6,54	6,54	6,05	6,34
2017.	11.	NA	NA	6,99	NA	4,24	4,24	4,14	4,76	4,87	6,46	6,44	6,37	6,40
2017.	12.	NA	NA	7,17	NA	4,33	4,33	4,24	4,62	4,70	6,38	6,39	5,99	6,36
2018.	01.	NA	NA	NA	NA	4,12	4,09	4,10	4,41	4,58	6,41	6,42	5,59	6,48
2018.	02.	NA	NA	6,38	NA	4,05	4,05	NA	4,14	4,52	6,47	6,49	5,48	6,04
2018.	03.	NA	NA	6,94	NA	3,98	3,98	5,04	4,04	4,35	6,05	6,05	5,68	6,10
2018.	04.	NA	NA	6,78	NA	3,94	3,94	3,57	3,92	4,18	5,99	6,01	5,77	6,06
2018.	05.	NA	NA	7,27	NA	3,75	3,75	NA	3,95	3,67	6,39	6,39	5,61	5,97
2018.	06.	NA	NA	7,28	NA	3,92	3,92	5,52	4,17	4,10	6,22	6,22	5,34	5,72
2018.	07.	NA	NA	6,33	NA	3,69	3,69	4,01	4,14	4,08	6,32	6,33	5,79	6,11
2018.	08.	NA	NA	6,76	NA	3,72	3,72	NA	3,89	4,12	6,21	6,22	5,32	5,97
2018.	09.	NA	NA	NA	NA	3,64	3,64	NA	4,18	4,09	6,49	6,50	5,33	5,73

Izvor: Centralna banka BiH

Kamatne stope u tablici se odnose na nove poslove

IPFKS - inicijalni period fiksne kamatne stope

Tabela 12: Kamatne stope na kredite nefinansijskim preduzećima u KM s valutnom klauzulom (u %, na godišnjem nivou)

Godina	Mjesec	od iznosa od 0,25 milijuna EUR				preko 0,25 milijuna EUR do 1 milijuna EUR				Preko iznosa 1 milijun EUR			
		promjenjiva stopa i do 1 god. IPFKS		preko 1 do 5 god. IPFKS	preko 5 god. IPFKS	promjenjiva stopa i do 1 god. IPFKS		preko 1 do 5 god. IPFKS	preko 5 god. IPFKS	promjenjiva stopa i do 1 god. IPFKS		preko 1 do 5 god. IPFKS	preko 5 god. IPFKS
			s originalnim dospijećem preko 1 god.				s originalnim dospijećem preko 1 god.				s originalnim dospijećem preko 1 god.		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
2017	01.	5,92	5,71	5,34	4,73	5,21	5,16	4,20	4,70	5,24	4,98	NA	NA
2017	02.	5,90	5,67	4,87	4,63	5,58	5,34	4,64	4,75	5,27	5,27	NA	NA
2017	03.	6,06	5,94	5,20	4,89	5,25	5,11	4,32	4,47	5,13	5,17	NA	5,29
2017	04.	5,61	5,44	5,02	4,78	5,58	5,62	4,05	4,17	4,60	5,24	3,86	2,92
2017	05.	5,83	5,59	4,99	4,80	5,15	5,32	4,31	4,30	4,26	4,44	NA	NA
2017	06.	5,65	5,23	4,76	4,72	5,22	5,39	4,08	4,30	4,57	4,55	NA	4,05
2017.	07.	5,49	5,27	4,97	4,80	5,26	5,06	3,90	4,43	4,26	4,16	NA	2,59
2017.	08.	5,37	4,85	5,00	4,53	5,22	5,20	3,86	NA	4,81	NA	NA	NA
2017.	09.	5,44	5,10	4,89	4,98	5,09	4,61	4,08	5,03	4,86	4,86	NA	5,26
2017.	10.	4,94	4,87	4,64	4,98	4,71	4,64	4,03	4,81	5,48	5,61	NA	4,17
2017.	11.	5,53	5,41	4,62	4,75	4,75	5,21	4,21	4,96	5,30	5,30	NA	NA
2017.	12.	4,65	4,65	4,35	5,30	4,39	4,39	3,77	4,60	3,52	4,04	2,72	5,05
2018	1	4,47	4,30	4,54	4,26	4,12	4,46	3,81	4,32	3,09	3,09	NA	NA
2018	2	4,71	4,84	4,61	4,24	4,50	4,86	3,42	4,33	3,16	NA	NA	3,80
2018	3	4,30	4,33	4,28	4,75	4,23	4,56	3,96	4,28	4,38	4,38	NA	4,04
2018	4	4,54	4,74	4,38	4,21	4,29	4,42	3,25	3,47	3,61	3,61	NA	NA
2018	5	4,59	4,66	4,02	4,16	4,10	4,20	3,03	3,71	4,11	3,70	2,53	4,67
2018	6	4,24	4,56	4,42	4,52	3,91	3,88	3,11	3,78	3,78	3,78	NA	2,73
2018	7	4,29	4,39	4,39	3,93	4,04	4,13	3,28	3,99	4,35	4,35	NA	3,94
2018	8	4,29	4,56	4,34	4,20	4,79	4,85	3,30	4,01	3,84	3,84	NA	4,08
2018	9	4,13	4,26	4,00	4,26	4,84	4,83	3,04	4,18	3,55	3,55	NA	4,15

Izvor: Centralna banka BiH

Kamatne stope u tablici se odnose na nove poslove

IPFKS - inicijalni period fiksne kamatne stope

Tabela 13: Kamatne stope na depozite (u %, na godišnjoj razini)

Depoziti stanovništvu											
Godina	Mjesec	Depoziti u KM i depoziti s valutnom klauzulom				Depoziti u EUR				Depoziti u stranoj valuti	
		s dogovorenim dospijećem			Depoziti po viđenju	s dogovorenim dospijećem			Depoziti po viđenju	s dogovorenim dospijećem	Depoziti po viđenju
		do 1 god.	preko 1 do 2 god.	preko 2 god.		do 1 god.	preko 1 do 2 god.	preko 2 god.			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
2017.	01.	0,55	1,57	2,03	0,07	0,43	1,52	2,01	0,09	0,32	0,06
2017.	02.	0,47	1,66	1,81	0,07	0,40	1,43	1,71	0,09	0,41	0,06
2017.	03.	0,37	1,78	1,76	0,08	0,46	1,59	2,10	0,09	0,29	0,06
2017.	04.	0,35	1,70	1,64	0,07	0,30	1,54	1,61	0,09	0,45	0,06
2017.	05.	0,36	1,60	1,59	0,06	0,34	1,58	1,45	0,07	0,52	0,05
2017.	06.	0,44	1,72	1,51	0,06	0,31	1,66	1,49	0,07	0,42	0,05
2017.	07.	0,48	1,47	1,51	0,06	0,33	1,48	1,57	0,07	0,36	0,05
2017.	08.	0,42	1,49	1,52	0,05	0,34	1,43	1,57	0,07	0,37	0,05
2017.	09.	0,57	1,47	1,57	0,06	0,36	1,30	1,62	0,06	0,46	0,05
2017.	10.	0,40	1,49	1,48	0,06	0,47	1,31	2,06	0,06	0,42	0,05
2017.	11.	0,38	1,45	1,89	0,05	0,34	1,32	1,52	0,06	0,66	0,05
2017.	12.	0,23	1,35	1,46	0,07	0,31	1,26	1,53	0,06	0,57	0,05
2018.	1	0,37	1,39	1,28	0,06	0,32	1,17	1,41	0,06	0,44	0,05
2018.	2	0,29	1,45	1,38	0,07	0,27	1,23	1,37	0,06	0,42	0,04
2018.	3	0,32	1,24	1,51	0,06	0,27	1,08	1,47	0,06	0,21	0,05
2018.	4	0,25	1,15	1,26	0,06	0,32	1,13	1,57	0,06	0,46	0,05
2018.	5	0,33	1,23	1,45	0,06	0,24	1,14	1,31	0,06	0,55	0,04
2018.	6	0,38	1,18	1,48	0,05	0,24	1,30	1,34	0,06	0,83	0,04
2018.	7	0,27	1,31	1,22	0,05	0,67	1,39	1,40	0,06	0,64	0,04
2018.	8	0,23	1,25	1,42	0,05	0,25	1,15	1,51	0,06	0,58	0,04
2018.	9	0,28	1,27	1,33	0,05	0,26	1,10	1,77	0,06	0,84	0,04
Depoziti nefinansijskih preduzeća											
2017	01.	0,72	1,54	NA	0,08	NA	NA	NA	0,09	NA	0,04
2017	02.	0,60	1,23	1,43	0,08	NA	NA	1,77	0,08	NA	0,05
2017	03.	0,92	1,02	2,10	0,07	NA	1,35	NA	0,07	NA	0,05
2017	04.	0,47	0,71	2,19	0,07	NA	1,26	NA	0,06	NA	0,03
2017	05.	0,61	1,33	1,78	0,07	NA	NA	NA	0,06	NA	0,03
2017	06.	0,57	0,91	2,03	0,06	NA	NA	1,66	0,06	NA	0,03
2017.	07.	0,52	1,21	1,79	0,06	NA	0,15	NA	0,06	NA	0,04
2017.	08.	1,13	0,98	1,67	0,05	1,05	1,24	NA	0,05	NA	0,03
2017.	09.	0,81	1,46	NA	0,05	0,85	NA	NA	0,03	0,48	0,02
2017.	10.	1,15	0,95	1,86	0,05	0,53	1,89	NA	0,02	0,21	0,03
2017.	11.	0,43	0,98	1,74	0,05	NA	NA	NA	0,02	NA	0,04
2017.	12.	0,71	1,59	NA	0,04	0,59	NA	NA	0,02	NA	0,03
2018.	1	0,77	1,21	NA	0,04	0,49	NA	NA	0,02	NA	0,03
2018.	2	0,47	1,27	NA	0,04	NA	NA	NA	0,03	NA	0,04
2018.	3	0,60	0,82	1,32	0,03	NA	NA	1,10	0,02	NA	0,03
2018.	4	0,46	1,40	1,99	0,04	NA	NA	NA	0,02	NA	0,04
2018.	5	0,33	0,97	1,58	0,04	NA	NA	NA	0,03	NA	0,03
2018.	6	0,58	1,02	1,73	0,04	NA	NA	NA	0,02	NA	0,03
2018.	7	0,62	1,28	1,67	0,03	NA	1,08	NA	0,04	NA	0,03
2018.	8	0,42	1,32	1,77	0,04	0,19	NA	NA	0,04	NA	0,03
2018.	9	0,53	1,15	1,76	0,04	NA	NA	NA	0,04	NA	0,03

Izvor: Centralna banka BiH

Kamatne stope na depozite po viđenju se odnose na postojeće poslove

Kamatne stope na depozite sa dogovorenim dospjećem se odnose na nove poslove

Depoziti u stranoj valuti obuhvaćaju sve strane valute osim EUR

Tabela 14: Uvoz i izvoz roba prema HS klasifikaciji za januar-septembar 2018. godine

Izvoz i uvoz dobara klasifikovanih prema harmonizovanom sistemu kodova (HS)		IZVOZ				UVOZ				DEFICIT				Pokrivenost uvoza izvozom
		Jan-Sept 2017	Jan-Sept 2018	2018/2017 promjena %		Jan-Sept 2017	Jan-Sept 2018	2018/2017 promjena %		Jan-Sept 2017	Jan-Sept 2018	2018/2017 promjena %		
		u mil KM	u mil KM	g/g	p.p	u mil KM	u mil KM	g/g	p.p	u mil KM	u mil KM	g/g	p.p	
	UKUPNO	8097	8809	8,8	8,8	13362	14287	6,9	6,9	-5265	-5478	4,0	4,0	61,7%
1	ŽIVOTINJE I PROIZVODI ŽIVOTINJSKOG PORIJEKLA	117	119	1,6	0,0	365	395	8,2	0,22	-247	-276	11,4	0,53	30,2%
2	PROIZVODI BILJNOG PORIJEKLA	232	163	-29,7	-0,85	620	578	-6,8	-0,31	-388	-415	7,0	0,51	28,3%
3	MASTI I ULJA ŽIVOT. PORIJEKLA I BILJNOG PORIJEKLA	115	86	-25,1	-0,35	182	155	-15,0	-0,20	-67	-69	2,1	0,03	55,5%
4	PREHRAMBENE PRERAĐEVINE	275	243	-11,7	-0,40	1133	1145	1,1	0,09	-858	-902	5,2	0,84	21,2%
5	PROIZVODI MINERALNOG PORIJEKLA	741	980	32,3	2,95	1909	2180	14,2	2,03	-1168	-1200	2,7	0,60	44,9%
6	PROIZVODI HEMIJSKE INDUSTRIJE ILI SRODNIH INDUSTRIJA	696	714	2,5	0,22	1244	1325	6,5	0,60	-548	-611	11,5	1,19	53,9%
7	PLASTIČNE MASE, GUMA I KAUCUK	267	307	15,2	0,50	870	929	6,7	0,44	-604	-622	3,0	0,34	33,0%
8	KOŽA I KRZNO	153	151	-1,6	-0,03	367	345	-5,9	-0,16	-213	-194	-9,0	-0,37	43,8%
9	DRVO I PROIZVODI OD DRVETA	581	585	0,6	0,04	191	215	12,7	0,18	391	370	-5,3	0,39	272,1%
10	CELULOZA, PAPIR I KARTON I NJIHOVI PROIZVODI	200	241	20,4	0,50	304	335	9,9	0,23	-104	-94	-10,2	-0,20	72,0%
11	TEKSTIL I TEKSTILNI PROIZVODI	420	468	11,3	0,58	883	933	5,7	0,37	-463	-465	0,6	0,05	50,1%
12	OBUĆA, ŠEŠIRI, KAPE I SLIČNI PROIZVODI	527	563	6,8	0,44	258	261	1,2	0,02	269	302	12,3	-0,63	215,7%
13	PROIZVODI OD KAMENA, GIPSA, CEMENTA I SL. MATER., KERAMIČKI PROIZVODI, STAKLO I STAKLENI PROIZVODI	62	65	4,8	0,04	263	288	9,5	0,19	-201	-223	10,9	0,42	22,6%
14	BISERI, PLEMENITI METALI I NJIHOVI PROIZVOD, DRAGO I POLUDRAGO KAMENJE	9	9	4,5	0,00	13	13	2,4	0,00	-4	-4	-2,8	0,00	72,7%
15	BAZNI METALI I PROIZVODI OD BAZNIH METALA	1442	1693	17,4	3,10	1427	1639	14,9	1,59	15	54	260,0	-0,74	103,3%
16	MAŠINE, APARATI, MEHANIČKI I EL. UREĐAJI	955	1055	10,4	1,23	1857	1950	5,0	0,70	-902	-895	-0,8	-0,13	54,1%
17	TRANSPORTNA SR. I NJIHOVI DIJELOVI I PRIBOR	248	274	10,9	0,33	946	1027	8,6	0,61	-698	-753	7,8	1,04	26,7%
18	SATOV, MJERNI, MUZIČKI I MEDICINSKI INSTR.	22	24	11,1	0,03	159	220	38,7	0,46	-137	-196	43,1	1,12	10,9%
19	ORUŽJE I MUNICIJA, NJIHOVI DIJELOVI I PRIBOR	129	119	-7,3	-0,12	10	9	-16,3	-0,01	118	111	-6,5	0,15	1370,1%
20	RAZNI PROIZVODI	904	948	4,8	0,54	303	344	13,6	0,31	601	604	0,4	-0,05	275,5%
21	UMJETN. DJELA, KOLEKCIONARSKI PREDMETI I ANTIKVITETI	0	0	0,0	0,00	0	0	0,0	0,00	0	0	0	0,00	0,0%
98	NERAZVRSTANO	0	0	0,0	0,00	0	0	0,0	0,00	0	0	0,0	0,00	0,0%

Izvor: Agencija za statistiku BiH

Tabela 15: Vanjskotrgovinska razmjena u BiH po glavnim trgovinskim partnerima za period januar-septembar 2018. godine

u 000 KM

Zemlje	IZVOZ							UVOZ							DEFICIT						
	Jan-Sep 2016		Jan-Sep 2017		Jan-Sep 2018		Promje na u %	Jan-Sep 2016		Jan-Sep 2017		Jan-Sep 2018		Promje na u %	Jan-Sep 2016		Jan-Sep 2017		Jan-Sep 2018		Promje na u %
	KM	u %	KM	u %	KM	u %		KM	u %	KM	u %	KM	u %		KM	u %	KM	u %	KM	u %	
EU	4.996	72,8%	5.816	71,8%	6.475	73,5%	11,3%	7.282	61,6%	8.136	60,9%	8.578	60,0%	5,4%	-2.286	46,2%	-2.320	44,1%	-2.103	38,4%	-9,4%
CEFTA	990	14,4%	1.306	16,1%	1.412	16,0%	8,1%	1.504	12,7%	1.692	12,7%	1.720	12,0%	1,7%	-514	10,4%	-386	7,3%	-308	5,6%	-20,2%
EU ostale zemlje	1.188	17,3%	1.383	17,1%	1.542	17,5%	11,5%	2.257	19,1%	2.615	19,6%	2.718	19,0%	3,9%	-1.069	21,6%	-1.232	23,4%	-1.176	21,5%	-4,5%
CEFTA ostale zemlje	417	6,1%	521	6,4%	513	5,8%	-1,5%	167	1,4%	209	1,6%	190	1,3%	-9,1%	250	-5,1%	312	-5,9%	323	-5,9%	3,5%
Njemačka	1.118	16,3%	1.185	14,6%	1.304	14,8%	10,0%	1.474	12,5%	1.547	11,6%	1.697	11,9%	9,7%	-356	7,2%	-362	6,9%	-393	7,2%	8,6%
Hrvatska	722	10,5%	945	11,7%	1.091	12,4%	15,4%	1.170	9,9%	1.314	9,8%	1.380	9,7%	5,0%	-448	9,1%	-369	7,0%	-289	5,3%	-21,7%
Italija	831	12,1%	908	11,2%	1.004	11,4%	10,6%	1.374	11,6%	1.511	11,3%	1.594	11,2%	5,5%	-543	11,0%	-603	11,5%	-590	10,8%	-2,2%
Srbija	573	8,3%	785	9,7%	899	10,2%	14,5%	1.337	11,3%	1.483	11,1%	1.530	10,7%	3,2%	-764	15,4%	-698	13,3%	-631	11,5%	-9,6%
Slovenija	587	8,6%	716	8,8%	778	8,8%	8,7%	602	5,1%	687	5,1%	689	4,8%	0,3%	-15	0,3%	29	-0,6%	89	-1,6%	206,9%
Austrija	550	8,0%	679	8,4%	756	8,6%	11,3%	405	3,4%	462	3,5%	500	3,5%	8,2%	145	-2,9%	217	-4,1%	256	-4,7%	18,0%
Turska	256	3,7%	291	3,6%	251	2,8%	-13,7%	501	4,2%	549	4,1%	640	4,5%	16,6%	-245	5,0%	-258	4,9%	-389	7,1%	50,8%
Rusija	58	0,8%	95	1,2%	73	0,8%	-23,2%	513	4,3%	593	4,4%	770	5,4%	29,8%	-455	9,2%	-498	9,5%	-697	12,7%	40,0%
Kina	19	0,3%	28	0,3%	28	0,3%	0,0%	810	6,9%	869	6,5%	991	6,9%	14,0%	-791	16,0%	-841	16,0%	-963	17,6%	14,5%
Ostale zemlje	544	7,9%	561	6,9%	570	6,5%	1,6%	1.202	10,2%	1.523	11,4%	1.588	11,1%	4,3%	-658	13,3%	-962	18,3%	-1.018	18,6%	5,8%
UKUPNO	6.863	100,0%	8.097	100%	8.809	100,0%	8,8%	11.812	100%	13.362,0	100%	14.287	100,0%	6,9%	-4.949	100,0%	-5.265	100,0%	-5.478	100,0%	4,0%

Izvor: Agencija za statistiku BiH

Platni bilans u K3

PLATNI BILANS BIH u milionima KM	Q3 2014	Q3 2015	Q3 2016	Q3 2017	Q3 2018	Promjena Q3 2018 /Q3 2017
TEKUĆI RAČUN	-488	-464	-222	-288	-313	9%
Roba - saldo	-2.135	-1.938	-1.788	-1.876	-2.002	7%
Izvoz robe, fob	1.792	1.869	1.985	2.491	2.572	3%
Uvoz robe, fob	3.927	3.807	3.773	4.367	4.574	5%
Usluge - saldo	509	600	624	678	743	10%
Potražuje - ukupno	789	924	965	1.068	1.137	6%
Duguje - ukupno	280	324	341	391	394	1%
Primarni dohodak - saldo	68	-17	16	-71	-70	0,0
Potražuje - ukupno	258	249	256	256	243	0,0
Duguje - ukupno	190	266	239	327	313	0,0
Sekundarni dohodak - saldo	1.071	891	927	981	1.016	0,0
Od čega: Personalni transferi - potražuje	626	647	658	691	732	0,1
KAPITALNI RAČUN	153	80	77	77	81	5%
FINANSIJSKI RAČUN	-172	-246	-43	-36	-37	2%
Direktne investicije	-116	-105	-120	-136	-225	66%
Od čega: Reinvestirane zarade - Pasiva	18	89	65	135	179	32%
Portfolio investicije	-20	77	79	62	72	17%
Ostale investicije	-661	-595	-695	-710	-437	-38%
Neto finansijska aktiva	-242	-197	-290	-360	-215	-40%
Valuta i depoziti	-245	-175	-284	-132	-363	174%
Ostalo	-5	1	-12	12	-9	-175%
Neto finansijska pasiva	419	398	405	350	222	-36%
Valuta i depoziti	-38	31	-135	-75	-119	59%
Zajmovi	342	241	393	273	159	-42%
Vladin sektor	425	37	145	46	-57	-225%
Ostali sektori	-83	204	248	227	216	-5%
Trgovinski krediti i avansi	146	136	123	151	154	2%
Rezervna aktiva	625	378	692	747	555	-26%
NETO GREŠKE I PROPUSTI	163	139	102	174	194	12%

Izvor: Centralna banka BiH

Polazeći od naprijed navedenog, predlaže se Vijeću ministara Bosne i Hercegovine da nakon razmatranja dokumenta Bosna i Hercegovina „Ekonomski trendovi“ januar/siječan-septembar/rujan 2018. godine, donese sljedeći:

Z A K L J U Č A K:

Dokument Bosna i Hercegovina „Ekonomski trendovi“ januar/siječan- septembar/rujan 2018. godine se usvaja.